

КУЛЬТУРА

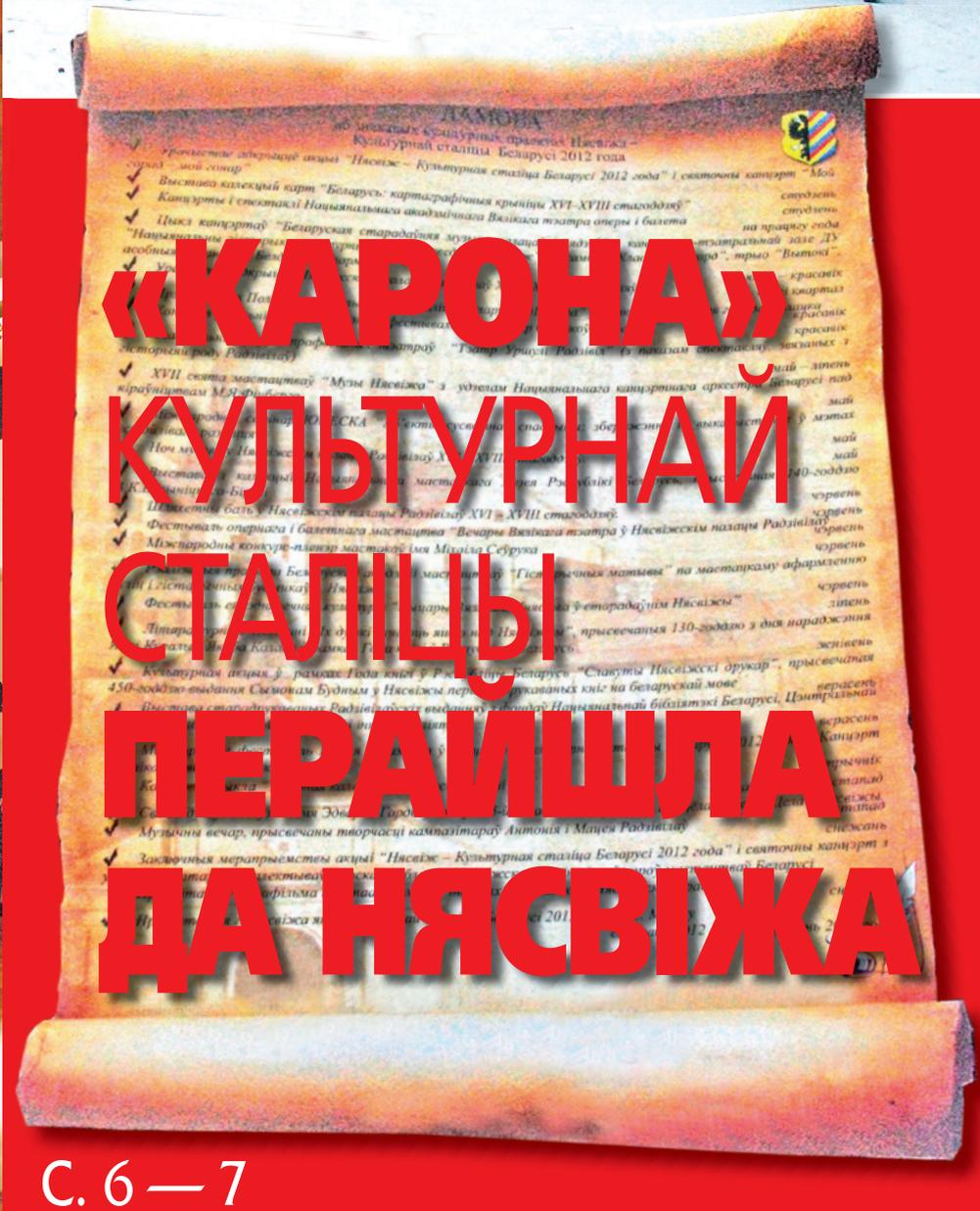
WWW.KIMPRESS.BY

ШТОТЫДНЁВАЯ ГРАМАДСКА-АСВЕТНІЦКАЯ ГАЗЕТА

27 студзеня Нясвіж урачыста адсвяткаваў першы дзень уваходжання ў статус Культурнай сталіцы Беларусі-2012. Пад час адкрыцця акцыі міністр культуры Рэспублікі Беларусь Павел Латушка, у прыватнасці, адзначыў: «Фактычна Нясвіж з'яўляецца нефармальнай Культурнай сталіцай краіны ад даўніны да сучаснасці»...

Фота Юрыя ІВАНОВА

Кодэкс аб культуры: абмяркоўваецца канцэпцыя

Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь ініцыюе адкрытае абмеркаванне праекта канцэпцыі Кодэкса аб культуры.

Свае прапановы па ўдасканаленні дакумента можна даслаць на электронную пошту: ministerstvo@kultura.by, — а таксама ў выглядзе каментарыя да аб'явы пра адкрытае абмеркаванне на форуме аднаго з найбуйнейшых інтэрнэт-парталаў краіны.

Як значаюць у Міністэрстве культуры краіны, пры падрыхтоўцы канцэпцыі праекта Кодэкса аб культуры былі прааналізаваны навуковыя даследаванні, публікацыі ў сродках масавай інфармацыі, акты заканадаўства замежных дзяржаў, якія рэгулююць культурную дзейнасць.

Будучы Кодэкс аб культуры накіраваны на ўстанаўленне прававых, арганізацыйных, эканамічных і сацыяльных асноў культурнай дзейнасці, а таксама на рэгуляванне грамадскіх адносін у мэтах захавання і развіцця культурных каштоўнасцей.

Значаецца таксама, што прыняцце Кодэкса аб культуры павінна: — спрыяць далейшаму развіццю нацыянальнай культуры як ключавога фактару ўмацавання беларускай дзяржаўнасці, праяўленню самабытнасці культуры беларускага народа, забеспячэнню захавання і развіцця матэрыяльнай і нематэрыяльнай культурнай спадчыны, эфектыўнаму выкарыстанню культурнага патэнцыялу краіны, падтрымцы культурных інавацый;

— прывесці да ўдасканалення прававых адносін у дадзенай сферы, завяршыць працэс фарміравання за-

канадаўства аб культуры як поўнай, лагічна паслядоўнай і эфектыўнай сістэмы прававых норм, здольнай вырашаць задачы прававога рэгулявання адносін у сферы культуры, забяспечыць максімальна поўную адпаведнасць гэтых норм сучаснаму развіццю культурнай дзейнасці і інавацыйным пераўтварэнням, якія неабходна правесці ў гэтай сферы, закласці прававое рэгуляванне дзяржаўна-прыватнага партнёрства ў сферы культуры, актывізаваць творчыя ініцыятывы суб'ектаў культурнай дзейнасці для рэалізацыі новых творчых праектаў.

Азнаёміцца з праектам канцэпцыі Кодэкса аб культуры можна на афіцыйным сайце Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь па наступнай спасылцы: <http://lkultura.gov.by/page/kantseptyya-praekta-kodeksa-respubl-k-belarus-ab-kultury>.

У "Ракурсе" лаўрэатаў прэмій

Дырэктар Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі Раман Матульскі паведаміў "К", што 31 студзеня а 17-й гадзіне галерэя "Ракурс" запрашае на літаратурна-творчую сустрэчу, прысвечаную лаўрэатам прэмій "За духоўнае адраджэнне" і спецыяльнай прэміі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь дзеячам культуры і мастацтва 2011-га.

Па словах кіраўніка ўстановы, такія сустрэчы ладзяцца ўжо колькі гадоў і заўжды вызначаюцца цёплай сяброўскай атмасферай.

Сустрэча натуральным чынам прымеркавана да кніжна-ілюстрацыйнай выстаўкі, дзе мяркуецца прэзентаваць матэрыялы пра лаўрэатаў, што вызначыліся ў галіне культуры і мастацтва. Інфармацыя сабрана з самых розных бібліятэчных фондаў: гэта артыкулы з перы-

ядычных выданняў, плакаты, фотаздымкі...

Плануецца, што ва ўрачыстым мерапрыемстве будуць прымаць удзел прадстаўнікі творчых калектываў, уганараваных прэміямі сёлета. Выступаць, да прыкладу, студэнты Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі, харэаграфічны ансамбль "Зорка" Цэнтра культуры "Віцебск".

Наш кар.

Восем краін у "...Кантакце"

Менш за два месяцы сталася да адкрыцця традыцыйнага, ужо сёмага па ліку, Маладзёжнага тэатральнага фестывалю "M@rt.кантакт", які пройдзе 21 — 27 сакавіка. Билеты на пастаноўкі форуму трапілі ў папярэдні продаж 21 студзеня, і, як паведаміла "К" галоўны рэжысёр Магілёўскага абласнога драматычнага тэатра — цэнтральнай пляцоўкі форуму — Кацярына Аверкава, разыходзяцца яны вельмі хутка: замовы прыходзяць з Магілёва, Мінска і з усёй краіны.

Сёлета ў фестывалі ўдзельнічаюць мастацкія калектывы з васьмі дзяржаў: Беларусі, Расіі, Украіны, Літвы, Польшчы, Ізраіля, Славакіі і Германіі. Каля 70 працэнтаў прадстаўленых тэатраў на фестывалі — упершыню. Усяго будзе паказана 17 спектакляў, сярод іх тры — пластычныя, а адзін, дарэчы, упершыню ў "...Кантакце", — мюзікл. Магілёўскі абласны драматычны тэатр прадставіць на суд глядача манаспектакль "Гаспадар кавярні" паводле п'есы айчыннага драматурга Паўла Пражко.

Па традыцыі, выстаўляць спектаклям адзнакі будзе прафесійнае міжнароднае журы. Паралельна пастаноўкі мае ацаніць

незалежнае глядацкае журы, для ўдзелу ў якім арганізатары фэсту адбяруць пяць маладых тэатраляў — заўсёднай форуму.

Таксама ў рамках "M@rt.кантакту" пройдзе спецыяльная праграма, што будзе складацца з прэс-канферэнцыі, майстар-класаў з тэатральнымі педагогамі, "круглых сталоў", урокаў вулічнага спектакля, Майстэрні маладой рэжысуры.

Форум пройдзе ў трох залах — усе яны знаходзяцца побач, у самым цэнтры горада: гэта Магілёўскі абласны драматычны тэатр, Магілёўскі абласны тэатр лялек, пляцоўка начнога клуба "Cuba".

Чырвоны Бераг, Юравічы, Сож...

Днямі адбылося падвядзенне вынікаў рэстаўрацыйна-аднаўленчых работ па Гомельскай вобласці за 2011 год. Летась работы вяліся на 55 гісторыка-культурных аб'ектах, на што з розных крыніц было выдаткавана 26,7 мільярда рублёў. Пра гэта "К" паведаміў галоўны спецыяліст па ахове гісторыка-культурнай спадчыны ўпраўлення культуры Гомельскага аблвыканкама Сяргей Разанаў.

Таксама прадоўжацца работы ў колішнім езуіцкім калегіуме ў вёсцы Юравічы Калінкавіцкага раёна: тут ужо ўсталяваны купалы, крыжы, дахоўка, зманціраваны інжынерныя сеткі.

У самім Гомелі будзе працягвацца добраўпарадкаванне парку і набыржнай Сожа, што прымыкае да Палацава-паркавага ансамбля Румянцавых і Паскевічаў.

Згодна з Дзяржпраграмай "Замкі Беларусі", разлічанай на 2012 — 2018 гады, на Гомельшчыне плануецца правядзенне кансервацыі тэрыторый парку, а таксама — фрагментаў ця-

ны замка Вішнявецкіх у пасёлку Тэльман Брагінскага раёна, рыхтуецца дакументацыя па музеіфікацыі археалагічных помнікаў: гарадзішча старажытнага Турава і гарадзішча жалезнага веку ў Рэчыцкім раёне.

Таксама распрацоўваецца дакументацыя па рэстаўрацыі палаца Чарнышовых-Круглікавых у Чачэрску. Плануецца, што на гэтыя ды іншыя мэты выдаткуецца 26 млрд. рублёў. Як значыць Сяргей Разанаў, дакументацыя была адобрана ў Міністэрстве культуры і цяпер праходзіць праверку ў Міністэрстве фінансаў Рэспублікі Беларусь.

На здымку: камп'ютарны макет выгляду сядзібы ў Чырвоным Беразе пасля рэстаўрацыйных работ.

Якімі падзеямі запомніўся гамяльчанам год у Культурнай сталіцы Беларусі-2011? Пра гэта — на стар. 6 — 7.

Вытанчанае майстэрства

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка павіншаваў народную артыстку Беларусі Святлану Акружную з юбілеем. Пра гэта паведаміла Прэс-служба беларускага Лідара.

Назаўсёды звязаны сваё жыццё з мастацтвам і сцэнай Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя Якуба Коласа, Святлана Акружная дасягнула зорных вышынь і заслужыла прызнанне калег і публікі, адзначыў Прэзідэнт.

"Спадзяюся, што Вы і ў далейшым будзеце радаваць нас сваім вялікім талентам і вытанчаным акцёрскім майстэрствам, уносіце важкі ўклад у папаўненне скарбніцы беларускай культуры", — гаворыцца, у прыватнасці, у віншаванні.

Першы з сотні: Іван Хруцкі

Прыемным сюрпрызам для аматараў беларускага мастацтва стаў выхад у свет першага выдання новай кніжнай серыі "Славытыя мастакі Беларусі". Назва кнігі — "Іван Хруцкі" — гаворыць сама за сябе.

Як адзначыла дырэктар выдавецтва "Беларусь" Ганна Трусевіч, для серыі кніг, прысвечаных нашым знакамітым творцам, быў распрацаваны апытальна зручны для чытачоў фармат — як паводле афармлення, так і паводле структуры. У прыватнасці, рэпрадукцыям карцін знакамітага беларускага мастака папярэднічае ўступны артыкул загалова адрэза рускага мастацтва Нацыянальнага мастацкага музея Аляксея Харака, дзе акрэслены асноўныя факты біяграфіі Хруцкага. Адметны падыход быў зроблены і да падачы ілюстрацыйнага матэрыялу: чытач акрамя саміх карцін зможа ўбачыць і асобныя іх фрагменты, яскравыя дэталі.

Як паведаміў аўтар ідэі кніжнага праекта — дырэктар Нацыянальнага мастацкага музея Уладзімір Пракапцоў, сёлета плануецца выпусціць сумесна з выдавецтвам "Беларусь" чатыры кнігі серыі: свет маюць пачынаць тамы, прысвечаныя В.Бялыніцкаму-Бірулі, В.Ваньковічу і С.Жукоўскаму. Усяго ж у складзены аўтарытэтнымі ачыннымі мастацтвазнаўцамі спіс

цяпер трапілі 35 беларускіх мастакоў XIX — XX стст., у тым ліку прадстаўнікі Парыжскай школы, а таксама нашы сучаснікі — вядомыя ў свеце творцы. У будучым, спадзяецца Уладзімір Пракапцоў, серыя істотна пашырыцца і дасягне колькасці ў сто персаналій і, адпаведна, кніг.

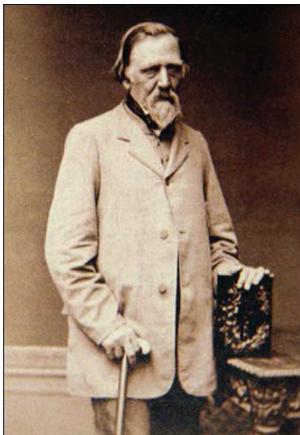
Акрамя таго, дырэктар НММ падкрэсліў, што, разам з беларускай, у выданні прысутнічаюць руская і англійская мовы, якія дазваляць шыраў папулярна і ачыннае мастацтва за мяжой.

Варта адзначыць, што ўжо ў лютым кніга будзе шырока прэзентавана, у тым ліку ў Нацыянальным мастацкім і Лепельскім раённым краязнаўчым музеях, на Мінскай міжнароднай выстаўцы-кірмашы "Кнігі Беларусі-2012". Набыць жа выданне можна будзе не толькі ў Нацыянальным мастацкім музеі, але і ў кнігарнях краіны, а таксама ў газетных кіёсках. І хоць першапачатковы яго тыраж склаў усяго толькі тысячы экзэмпляраў, разглядаецца магчымасць, з улікам запатрабаванасці, яго перавыдання.

К.А.

Сямейны альбом у кантэксце "Эпохі"

Прэм'ера дакументальнага тэлепраекта, прысвечанага постаці знакамітага беларускага мастака Напалеона Орды, адбудзецца на пачатку наступнага тыдня ў эфіры тэлеканала "Беларусь 1".

у тым ліку атрыманы ад прамых нашчадкаў Напалеона Орды, які жывуць у Францыі. Тэлежурналісты пазнаёміліся з арыгінальнымі фотаздымкамі, дакументамі, асабістымі рэчамі, што захоўваліся ў сямейным архіве і да гэтага часу не былі шырока вядомыя. У прыватнасці, глядачы ўбачаць кадры з сапраўднага рарытэта — сямейнага альбома Напалеона Орды, драўляную вокладку якога

Цыкл фільмаў падрыхтаваны ў рамках аўтарскага дакументальнага праекта Алега Лукашэвіча "Эпоха", дзе падрабязна прадстаўлена жыццё і творчасць славутага творцы — не толькі вядомага мастака, але і выбітнага музыканта, піяніста, кампазітара, пісьменніка, педагога, архітэктара, публіцыста і вучонага.

Як паведаміў у размове з карэспандэнтам "К" Алег Лукашэвіч, здымачная група Белтэлерадыёкампаніі працавала над праектам цягам двух гадоў як на радзіме творцы, у Беларусі, так і ў Польшчы ды Францыі — мясцінах, што неспасрэдна звязаны з жыццём і дзейнасцю Орды, 205 гадоў з дня нараджэння якога адзначаецца сёлета. У час працэсу падрыхтоўкі дакументальнай стужкі, па словах яе стваральніка, было знойдзена шмат цікавых фактаў,

выразаў сам мастак. Акрамя таго, у цыкле фільмаў будуць прадстаўлены пасведчанні аб заканчэнні гімназіі ў Свіслачы, а таксама — аб залічэнні васьмнаццацігадовага Напалеона студэнтам Віленскага ўніверсітэта, датаванае 7 кастрычніка 1823-га. Каштоўны таксама і знойдзены тастамент Напалеона Орды, які быў складзены 20 красавіка 1883 года ў Варшаве.

Варта адзначыць, што аматараў айчынай гісторыі чакае працяг арыгінальных праектаў Алега Лукашэвіча. Так, бліжэйшым часам здымачная група Белтэлерадыёкампаніі плануе завяршыць працу над дакументальнай стужкай, прысвечанай славутаму роду Радзівілаў.

З.С.

На здымку: Напалеон Орда. 1880 г.

Намалюйце музыку ў Заслаўі

3-га лютага адбудзецца XII Свята музыкі “Заслаўе”. Яго арганізатарамі, паводле традыцыі, з’яўляюцца Мінскі аблвыканкам, Мінскі райвыканкам і Нацыянальны акадэмічны канцэртны аркестр краіны на чале з народнымі артыстамі Беларусі, прафесарам Міхаілам Фінбергам.

Адметнасцей на сёлетнім свяце будзе некалькі. У цэнтры ўрачыстасцей невыпадкова апынецца творчая постаць знакамітага беларускага кампазітара Льва Абелі-ёвіча: днямі споўнілася 100 гадоў з дня яго нараджэння. Канцэрт “Выдатныя ўзоры беларускай сімфанічнай музыкі XX стагоддзя”, які правядуць камерныя калектывы аркестра, дасць магчымасць наню асэнсаваць унёсак у нашу культуру гэтага айчыннага класіка.

У рамках свята, як звычайна, пройдуць конкурс навучэнцаў дзіцячых школ мастацтваў Мінскай вобласці на лепшае выкананне беларускага твора, адкрыццё мастацкай выстаўкі Віктара Ціханова. Творчую сустрэчу з канкурсантамі, заслаўскімі юнымі музыкантамі і іх выкладчыкамі правядзе док-

тар мастацтвазнаўства, прафесар Вольга Дадзіёмава — пастаянны навуковы кіраўнік і вядучая такіх святаў.

— Мы вельмі рады, — падкрэслівае дырэктар Заслаўскай дзіцячай школы мастацтваў Валерый Шкурскі, — штогод сустракаць гэтае свята на нашай зямлі і ў нашай школе. Тры гады таму Міхаіл Якаўлевіч выступіў з прапановай правядзення ў рамках фестывалю дзіцячага конкурсу, і з кожным разам спаборніцтва гэтае набірае моц. Сёлета заявак было як ніколі шмат — мы адабралі 30 удзельнікаў у трох узроставак груп. Падкрэслію, што на конкурсе, як і на ўсім свяце, будзе гучаць менавіта беларуская музыка. І, раскрыў некаторыя сакрэты, сёлета яна ўпершыню атрымае сваё адлюстраванне... у жывапісе. Мастак Віктар Ціханав, які адкрые ў фае школы сваю выстаўку, будзе працаваць і пад час свята. Адно карціну ён намалюе, слухаючы конкурсныя выступленні, прычым мяркуецца, што лепшыя канкурсанты таксама змогуць унесці ў яе свае штрыхі, узяўшы ў рукі пэндзаль. Другая ж карціна ўзнікне непасрэдна пад час канцэрта фінбергаўцаў. Можа, і сам маэстра пагодзіцца яе “дамалываць”? Як бы тое ні было, а паглядзецца, як нараджаюцца жывапісныя палотны, будзе цікава ўсім. Ну, а завершыцца свята, як і ў мінулыя гады, песенным канцэртам у выкананні славутага калектыву.

А пра XXIII Фестываль “Мінскі джэз”, ужо праведзены аркестрам у сталіцы, чытайце на стар. 8.

“Беларускі...” і песні

Дзве іміджавыя акцыі правёў у студзені Культурны цэнтр Беларусі ў Рэспубліцы Польшча, які, нагадаем, летась адкрыў свае дзверы ў Варшаве.

18 студзеня ў будынку Культурнага цэнтру прайшла прэзентацыя фотаальбома “Беларускі. Жанчыны Еўропы” вядомага беларускага фатографа Алены Адамчык, у той жа час адбылося адкрыццё яе персанальнай выстаўкі жаночага партрэта.

А ўжо 21 студзеня ў Сямятычах Падляскага ваяводства адбыўся раённы агляд XIX Агульнапольскага

фестывалю “Беларуская песня”. Гледачы і журы вызначалі пераможцаў сярод дванаццаці калектываў мастацкай самадзейнасці, якія выступалі ў намінацыях: “Аўтэнтычны фальклор”, “Фальклор стылізаваны” і “Сучасная беларуская песня”. Наступным днём агляд прайшоў у Дуброве Беластоцкай.

Дарэчы, 24 студзеня, пры ўдзеле прадстаўнікоў Генеральнага консульства нашай краіны ў Беластоку, мясцовая галерэя мастацтваў “Agart” прэзентавала выстаўку гродзенскай мастачкі Вікторыі Ільіной “PROvincija”, прысвечаную прыгожым мясцінам гродзеншчыны.

Хто пад крыламі

“ЕўраФэсту”?

14 лютага ў прамым эфіры тэлеканала “Беларусь 1” і Міжнароднага спадарожнікавага канала “Беларусь-ТБ” будзе трансліравацца фінал праекта “ЕўраФэст”. Пераможца конкурсу прадставіць нашу краіну на Міжнародным конкурсе песні “Еўрабачанне-2012”, які пройдзе ў маі ў сталіцы Азербайджана.

Ганаровае права ўдзелу ў фінале праекта атрымаюць пяць папярэдне адабраных выканаўцаў: Алена Ланская, Гюнэш (яна, дарэчы, змяніла сваю конкурсную песню), Вікторыя Алешка, Юзары і гурт “Litesound” — менавіта ў такім парадку, паводле праведзенага 24 студзеня лэсавання, яны выйдуць на сцэну.

“Усе ўдзельнікі конкурсу настроены вельмі сур’эзна. Артысты ўдакладняюць свае аранжыроўкі, пастановачныя нумары. Некаторыя нават вырашылі змяніць

песню!” — адзначыла прадзюсар “ЕўраФэсту” Настасся Ціхановіч. Пераможца конкурсу (а значыць, прадстаўнік нашай краіны на “Еўрабачанні-2012”) атрымае прыз — “Хрустальную птушку”. Працэс галасавання ж адбудзецца па сістэме, якая выкарыстоўваецца для самога “Еўрабачання”.

Дарэчы, сцэна пад час фіналу “ЕўраФэсту” будзе аформлена ў стылі п’есы Морыса Метэрлінка “Сіняя птушка”. Акрамя таго, будуць выкарыстаны 3D-тэхналогіі і палепшана якасць тэлевізійнай “карцінкі”.

Падтрымаць жа канкурсантаў прыедуць “зоркі” “Еўрабачання” мінулых гадоў Руслана, Марыя Шэрыфовіч, Сакіс Рувас, а таксама прадстаўнікі Еўрапейскага вяршальнага саюза.

Ф.А.

Год кнігі па-полацку

У Год кнігі многія ўстановы культуры, як профільныя, так і не, ладзяць рознага кшталту мерапрыемствы, выстаўкі і прэзентацыі. Як адзначыў міністр культуры краіны Павел Латушка, адказваючы на пытанні журналістаў у Гомелі на гэтым тыдні, “...Правядзенне Года кнігі — вельмі істотнае для сферы культуры, таму што кніга ў нашай краіне — гэта той інструмент, які аказвае ўплыў на душы людзей і на нашу самасвадомасць”.

У філіяле Нацыянальнага Полацкага гісторыка-культурнага музея-запаведніка — Музеі беларускага кнігадрукавання — да мерапрыемстваў Года кнігі падышлі з усёй адказнасцю. Сёлета тут чакаецца шэраг цікавых выставак. Тым больш, нагадаем, і сам горад адзначае 1150-годдзе з часу летапіснай згадкі.

Першая з падзей — экспазіцыя кніг лаўрэатаў Нацыянальнага конкурсу “Мастацтва кнігі”, вынікі якога былі падведзены на мінулым тыдні, а назаўць і ўзнагародзяць пераможцаў пад час Міжнароднай выстаўкі-кірмашу “Кнігі Беларусі-2012”.

Як паведамлі “К” супрацоўнікі музея, па выніках творчага спаборніцтва фонды музея папоўнілі 470 выданняў. Лепшыя з іх будуць прадстаўлены на выстаўцы і ў віртуальнай прасторы — на сайце музея. Сярод іх — факсімільнае знакамітага Случкага Евангелля, кніга-каталог партызанскіх плакатаў часоў Вялікай Айчыннай, кніга “Ніколі не забудзем”, шмат новых дзіцячых выданняў і падручнікаў.

Добрая традыцыя перадачы кніг лаўрэатаў у фонды музея склалася яшчэ на пачатку 1990-х гадоў. На цяперашні час Міністэрствам інфармацыі перададзена каля пяці тысяч выданняў.

Прадоўжыць святочны для ўстановаў год выстаўка, прымеркаваная да Дня музеяў, — “Полацкак — па старонках друку”, дзе будзе прадстаўлена вялікая колькасць выданняў, прысвечаных гораду на Палаце. Таксама музей не абміне ўвагай і юбілей з дня нараджэння беларускіх класікаў: экспазіцыя, прысвечаная Янку Купалу, будзе працаваць летам, а Якубу Коласу — восенню. Да Дня беларускага пісьменства запланавана выстаўка факсімільных і рэпринтных выданняў.

На здымку: будынак Музея беларускага кнігадрукавання ў Полацку.

“...Акадэмія” з канцэртамі

Сёння ў Віцебскай абласной філармоніі завяршаецца “Калядная музычная акадэмія” — канцэртна-асветніцкі праект, які спалучае лекцыі, майстар-класы і папраўдзе зорныя выступленні расійскіх ды беларускіх майстроў і іх юных паслядоўнікаў.

Такая “...Акадэмія” прайшла ў “фестывальнай сталіцы” Беларусі другі раз. Сёлета на яе былі запрошаны вядучыя выкладчыкі Маскоўскай дзяржаўнай кансерваторыі імя П.Чайкоўскага. Акцэнт быў зроблены на такіх кірунках, як фартэпійнае і гістарычнае выканальніцтва. Сакрэтамі першага шчодрэ дзяліўся лаўрэат міжнарод-

ных конкурсаў Дзмітрый Людкоў. Другое прадстаўлялі салісты барочнай капэлы “Залаты век” Аляксея Шаўчэнка (арган і клавесін) і Аляксандр Лістратаў (барочная віяланчэль). Не менш адметнымі ўяўляюцца і канцэрты адкрыцця і закрыцця, цалкам прысвечаныя беларускім музыкантам.

Той жа Андрэй Іваноў, які цяпер навучаецца ў Маскоўскай кансерваторыі, — выпускнік Віцебскай дзіцячай музычнай школы № 4 і Рэспубліканскага каледжа пры Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі (апошні ён скончыў па класе прафесара Зоі Качарскай). Разам з ім выступілі і двое студэнтаў нашай БДАМ, лаўрэаты міжнародных конкурсаў Яўген Галанаў і Артур Сейфулаеў, абодва — выхаванцы прафесара

Людмілы Шаламенцавай. Але, бадай, самым цікавым будзе сённяшняе закрыццё праекта, бо на ім мы ўбачым плён “Каляднай музычнай акадэміі”. Разам з камерным аркестрам абласной філармоніі пад кіраўніцтвам Уладзіміра Бяляўскага выступяць навучэнцы Віцебскага музычнага каледжа імя І.Сялярцінскага, якія ўдзельнічалі ў майстар-класах.

Такія шырокамаштабныя музычныя праекты, якія ў аднолькавай ступені расквечвалі б культурнае жыццё і ўзнімалі асветніцкую планку, для Віцебска не навіна. Акурат перад навагоднімі святамі тут завяршыўся XXIII Міжнародны музычны фестываль імя І.Сялярцінскага, які доўжыўся цягам месяца.

Наш кар.

Не толькі “мядзведзі”!

У Нацыянальным мастацкім музеі адкрылася выстаўка “Іван Шышкін: жывапіс і графіка”, прымеркаваная да 180-годдзя з дня нараджэння мастака.

Усе прадстаўленыя на ёй палотны, эцюды, накіды, афорты, літаграфіі і нават акварэльны малюнак (усяго іх больш як 30) — з калекцыі нашага музея. І тут ёсць чаму падзівіцца! Хрэстаматыйна вядомы аўтар знакамітай “Раніцы ў сасновым лесе”, якую савецкія школьнікі ведалі нават па цукерачных абгорках, паўстае шмат у чым з новага боку — як цудоўны рысавальшчык і графік. Але галоўнае — гэта тыя маленькія “адкрыцці”, якія кожны можа зрабіць сам, уважліва разглядаючы не рэпрадукцыі, а арыгіналы.

І.Шышкін. “Балота. Жураўлі”.

Нам, беларусам, найперш цікавае бачанне майстрам нашых краёў. Больш вядомае яго “Палессе” з сонечнымі снапамі (на выстаўцы асобна прадстаўлены фрагмент), “варыяцыі” на якое неаднойчы можна было бачыць у беларускіх мастакоў. Былі “варыяцыі” і ў самога Шышкіна — “Зжатае поле. Палескі пейзаж”,

што захоўваецца ў нашым музеі. Родны сэрцу беларускі відарыс паўстае і на палатне “Балота. Жураўлі”. А адзін з эцюдаў — “Лопухі”, дзе аловачнае спляценне карэнняў і сцяблінак стварае мудрагелістую сетку дзівосных “лабірынтаў”, — быццам папярэджвае эстэтыку фэн-тазі. Дарэчы, прасачыць уздзеянне Шышкіна ды іншых класікаў пэндзля на сучасных беларускіх мастакоў дапамагае адкрытая крыху раней, таксама ў рамках праекта “Нашы калекцыі”, тэматычная выстаўка “Прасторы вольных зямлі”, прысвечаная беларускаму пейзажу 1950 — 2000 гадоў (падрабязна пра яе — на стар. 9).

Н.Б.

Гродна: старадрукі ў новых залах

У гродзенскім Музеі гісторыі рэлігіі днямі адкрылі свае дзверы для наведвальнікаў яшчэ чатыры экспазіцыйныя залы.

Музей месціцца ў двухпавярховым каменным палацы, помніку архітэктуры XVIII — XX стст., які раней належыў Каралю Храптовічу, а потым — гарадскому галаве Антонію Тызенгаўзу.

У музеі з 1992 па 2009-ы адбывалася рэканструкцыя, па выніках якой у ім з’явілася адзінаццаць экспазіцыйных залаў, дзве выставачныя і адна канцэртная. Год таму адкрылася першая чарга асноўнай экспазіцыі ў шасці залах, прысвечаная архаічным вераванням старажытных беларусаў і часу зараджэння хрысціянства на тэрыторыі нашай краіны.

У новых чатырох залах працягваецца фарміраванне экспазіцыйнай прасторы музея. Яна прысвечана гісторыі рэлігіі на Беларусі і ахоплівае перыяд з XIV па XVIII стст. У гэтай частцы выстаўкі будуць прадстаўлены ўнікальныя старадрукі: рымскі служэбнік 1586 г., надрукаваны ў Венецыі, рукапісны беларускі выданні XVII ст., у тым ліку Евангелле 1644-га, аформленае мастаком станочнае “кола” першадрукара Пятра Мсціслаўца.

Кіраўніцтва музея паведамляе, што пашырэнне экспазіцыйнай прасторы прадоўжыцца і ў гэтым годзе.

Без "культурнай праграмы" не абыходзіцца ніводнае публічнае мерапрыемства любой тэматыкі. Прафесійны конкурс "Брэнд года" — таксама не выключэнне. Але ўзнагароджанню пераможцаў аднаго з іх, якое адбылося 27 студзеня ў зале Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі, спадарожнічала не пара-тройка эстрадных нумароў, як нярэдка бывае, а — п'янаваартасны спектакль. Прычым створаны ён быў спецыяльна для гэтай падзеі і, да таго ж, арганічна "ўпісаны" ў яе ідэйную канву.

спонсарства, якое прадугледжвае атрымманне прадпрыемствам канкрэтнай выгады праз рэкламу, трэба адрозніваць ад чыстай дабрачыннасці. А апошняю, у сваю чаргу, — ад мецэнацтва. Розніца ў тым, што мецэнат выдаткоўвае на культурны праект уласныя сродкі, а дырэктар фірмы карыстаецца рахункам апошняй.

— Нашы шматгадовыя даследаванні паказалі, што в а л ю т а - рысцкае, а д -

чайкі. Джонатан Лівінгстан — гэта чыста прадпрыемальніцкі псіхатып, той, які няспынна імкнецца ў вышыню ды бярэ на сябе адказнасць за ўласныя крокі. І мы вырашылі прысвяціць гэты спектакль бізнес-супольнасці...

Таму бюджэт, які меркавалася выдаткаваць на правядзенне цырымоніі, быў трохі павялічаны: каб гэтыя сродкаў хапіла на арыгінальную тэатральную пастаноўку. А першай арганізацыяй, куды звярнуліся з прапановай аб супрацоўніцтве, была менавіта Акадэмія мастацтваў.

— Я пагадзіўся імгненна, не вагаючыся, — распавёў рэктар БДАМ Міхаіл Баразна. — Як, зрэшты, пагаджаюся і на ўсе іншыя прапановы, якія даюць нашай моладзі новыя магчымасці для самавыяўлення. Без сумневу, такой самай пазі-

што да ўмяшальніцтва ў гэты творчы працэс "замоўцы"... Яно адсутнічала. Ніхто не даваў акцэрам парады, як ім іграць, апрача, вядома, слынных выкладчыкаў Акадэміі, у ліку якіх — і народны артыст Беларусі Мікалай Кірычэнка. Пазіцыя арганізатараў "Брэнда года" тоесная пазіцыі булгакаўскага прафесара Праабражэнскага: "Я прыхільнік раздзялення працы". А вось вульгарны прынцып "Хто плаціць, той і замаўляе" гэтым разам быў адкінуты.

— Вельмі важна дзейнічаць у меру сваёй кампетэнцыі, — заўважыла Жанна Грынюк. — Калі мы пачнём уяўляць сябе спецыялістамі ва ўсіх сферах жыцця, гэта будзе папросту непрафесійна! А сінергія, узаемадапаўненне і ўзаемаўзмацненне магчымых толькі ў тым выпадку, калі ўсе ўдзельні-

Рычард Бах пісаў менавіта пра гэта

У запрашэнні на заключныя мерапрыемствы згаданага прафесійнага конкурсу звяртае на сябе ўвагу адна акалічнасць: і фінальная цырымонія, і саміт дырэктараў, і іншыя падзеі, якія сабралі эліту айчыннага бізнесу, былі зладжаны менавіта ў сценах устаноў культуры — у Нацыянальнай бібліятэцы і Нацыянальным гістарычным музеі Рэспублікі Беларусь. Здавалася б, у Мінску не бракуе розных пляцовак для падобных прадстаўнічых мерапрыемстваў. — Але арганізатары спынілі свой выбар менавіта на бібліятэцы ды музеі, нібыта акрэсліваючы гэтым самым п'янаваартасны прыярытэт. Дырэктар НГМ Сяргей Вечар лічыць, што партнёрскія

АРХЕТЫ І ПТАЛАКІ

цы і прытрымліваецца і загадчык кафедры рэжысуры Вітаўтас Грыгалюнас, што непасрэдна апекаваў творчы працэс. Мы ўсе разумеем, які цудоўны шанец для ўвасаблення сваіх ідэй у жыццё атрымалі нашы студэнты — будучыня айчыннага тэатра...

— Мне даводзілася бываць на рэпетыцыі, непасрэдна назіраць за творчым працэсам, — кажа Міхаіл Баразна. — Уражанні — самыя добрыя! Пастаноўка сапраўды стала новай магчымасцю для эксперыменту, пошуку, прафесійнага сталення — таго, чым мы, уласна, і займаемся ў гэтых сценах...

кі працэсу з'яўляюцца сапраўднымі прафесіяналамі. І, безумоўна, — калі яны давяраюць адна аднаму...

Мабыць, менавіта з гэтай прычыны досвед супрацоўніцтва не прывёў да расчараванняў — абодва яго бакі былі абсалютна задаволены вынікам.

— Партнёрскія адносіны складаліся выдатныя, і я спадзяюся, што наша супрацоўніцтва працянецца і ў будучым, — рэзюмаваў Міхаіл Баразна.

адносіны з конкурсам склаліся трывалыя і ўзаемавыгадныя, а бізнес-прэзентацыі нармальна дапасоўваюцца да характэрнай атмасферы гэтай установы.

— На жаль, нашы ўмовы пакуль не дазваляюць нам разгарнуць больш актыўную працу ў гэтым накірунку, — кажа ён. — Але калі вырашыцца пытанне новых плошчаў, безумоўна, з'явіцца і новыя праекты — разлічаныя, у тым ліку, і на дзяржаўна-прыватнае супрацоўніцтва. Тым больш, яно ў нас ідзе поўным ходам...

Гэта адзначыла і Жанна Грынюк, якая з'яўляецца членам апякунскага савета музея — дарэчы, першага ў краіне, што пачаў рэальную ды эфектыўную дзейнасць.

Варта дадаць, што V.I.P.-публіцы быў прапанаваны не "правераны" тэатральны праект, а прэм'ера, ва ўсіх сэнсах слова. Для ўдзельнікаў спектакля "Чайка па імені Джонатан Лівінгстан" гэта быў сапраўдны дэбют на вялікай сцэне, бо ўсе яны пакуль "спасцігаюць азы" ў Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў, якая стала своеасаблівым партнёрам праекта. Аргкамітэт конкурсу выступіў сапраўдным прадзюсарам: ён не толькі прапанаваў ідэю, але і забяспечыў яе неабходным для рэалізацыі "бензінам", узяўшы на сябе ўсе выдаткі на пастаноўку.

— Гэта не спонсарства і, тым больш, не мецэнацтва, — тлумачыць старшыня аргкамітэта конкурсу Жанна Грынюк. — Гэта інклюзіўны сацыяльны маркетынг...

Аўтарам апошняга паняцця з'яўляецца яна сама. Ці замацуецца яно ў нашым маўленні, кажаць пакуль рана. Але няма сумневу ў тым, што менавіта той фармат дзяржаўна-прыватнага супрацоўніцтва, які прадугледжвае гэты тэрмін, з'яўляецца адным з самых перспектывных.

Спектакль для бізнес-супольнасці

На пачатку нашай гутаркі Жанна Грынюк прапануе вызначыцца з тэрміналагічным апаратам. Бо

наасобнае рашэнне дырэктара падтрымаць фінансава той або іншы дабрачынны праект часам выклікае негатывную рэакцыю ў калектыве, — распавядае Жанна Грынюк. — Чалавек, які, вобразна кажучы, стаіць ля станка, можа нават абурыцца: маўляў, чаму без майго ўдзелу распараджаюцца тымі грашыма, што я зарабіў? Іншая справа, калі падтрымка культурнага праекта непасрэдным чынам супадае з бізнес-мэтамі прадпрыемства. А яны не могуць фармулявацца па-за кантэкст таго грамадства, у якім мы жывём...

Прычым гутарка вядзецца зусім не пра рэкламу, якая не заўсёды бывае эфектыўнай, але менавіта пра здольнасць прадпрыемства выбудаваць сваю стратэгію такім чынам, каб у яе арганічна быў уключаны і той або іншы культурны прадукт. Пастаноўка "Чайкі..." стала прыкладам увасаблення гэтай мадэлі ў жыццё. Аўтары задумы здолелі правесці паралелі паміж "мэсэджам" знакамітага твора Рычарда Баха ды ідэяй бізнес-конкурсу.

— Пад час летаўняй цырымоніі я прачытала ўрывак з гэтай апошніцы, і рэакцыя бізнес-супольнасці была надзвычай прачулай, — распавядае Жанна Грынюк. — Адпаведна, я зразумела, што бізнесмены ідэнтыфікуюць сябе з вобразам

Інвестыцыі ў спадчыну: варыяцыі на зададзеную тэму

У працяг "гарачай лініі"

"Гарачая лінія" з удзелам начальніка ўпраўлення па ахове гісторыка-культурнай спадчыны і рэстаўрацыі Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь Ігара Чарняўскага выклікала шырокі інтарэс у чытачоў газеты "Культура". Працягам размовы стаў ліст чытача "К" Зміцера Патапчука з Пружан, які таксама ўдзельнічаў у "гарачай лініі", дзе ён ставіць пытанне па перспектывах надання статуса гісторыка-культурнай каштоўнасці аб'екту прамысловай архітэктуры свайго раёна.

"Добры дзень, Ігар Мяфодзьевіч! Дзякуй Вам вялікі за адказы на пытанні пад час "гарачай лініі"!

Адказваючы на пытанне пра лёс сядзібы ў вёсцы Белавусаўшчына Пружанскага раёна, Вы сказалі, што прадстаўнікі грамадскасці часта звяртаюцца ў Міністэрства культуры позна, пасля таго, як помнік культуры ўжо зруйнавалі. Звяртаюся да Вас цяпер, пакуль яшчэ не позна захаваць сядзібу, якая не ўнесена ў Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей. Але, магчыма, ёй там самае месца?

У Інтэрнэце з'явілася інфармацыя, што на Пружаншчыне збіраюцца ўзрваць адну з першых беларускіх мануфактур, якая вельмі добра захавалася! Двухпавярховы гаспадарчы будынак XIX стагоддзя знаходзіцца ў вёсцы Семянчы-ІІ, якая за тры кіламетры ад Пружан. Адметны гмах тым, што выглядае як паменшаная копія палаца Сапегаў у Ружанах. Паэт і мясцовы краязнаўца Мікола Папека кажа, будынак мог бы стаць прывабным турыстычным аб'ектам: "Гэты вельмі прыгожы, шыкоўны будынак, складзены з палявых вялізных

камянёў, могуць узрваць, нібыта ўжо маюцца дамоўленасці са споніміскімі падрыўнікамі... А мо, каб не ферма непадалёк, яго нейкі багаты чалавек даўно прыстасаваў бы для турыстычных мэт?"

На думку краязнаўцы, у колішняй мануфактуры можна было б размясціць гатэль: у Пружан жа сапраўды не стае гасцінчых месцаў. У адзеле культуры райвыканкама пра планы падрыву, як і пра мануфактуру ў Семянчы-ІІ, не ведаюць: яна не занесена ў Дзяржспіс.

Ці маглі б Вы паспрыяць, каб гэты будынак не быў узрваны да таго часу, пакуль мясцовыя жыхары не збяруць усе неабходныя дакументы для прапановы аб наданні статуса гісторыка-культурнай каштоўнасці? Спадзяюся на Вашу дапамогу.

Зміцер ПАТАПЧУК
Пружаны"

Каб прыстасаванне стала рэнтабельным

Сітуацыю па просьбе рэдакцыі апера- тыўна пракаменціраваў Ігар Чарняўскі.

"Паважаны Зміцер, я ўдзячны Вам за клопат пра пружанскія старажытнасці. Зразумела, будзе падрыхтаваны ліст Міністэрства культуры і накіраваны на адрасы ўпраўлення культуры аблвыканкама, а таксама — Пружанскага райвыканкама. Што да планаў стварэння гатэля, то мушу прыгадаць лёс дзясяткаў пустых сядзібных комплексаў. З 46 уключаных у план перадачы прыватнікам такога роду аб'ектаў адно 5 трапілі ва ўласнасць новых гаспадароў, а з іх толькі на сядзібе ў Красках Ваўкавыскага раёна ідуць рэальныя работы.

— Нацыянальны гістарычны музей — гэта прагрэсіўная ўстанова, якая добра адчувае павышы часу, — адзначыла яна. — І таму яна зусім не баіцца супрацоўніцтва з бізнес-коламі — наадварот, заўсёды адкрытая для розных сумесных праектаў...

Магчыма, хтосьці з удзельнікаў бізнес-саміту ўспрыме музей проста як пляцоўку, арандаваную для яго правядзення. Але не выключана, што некаторыя прадпрыемствы завітаюць і ў выставачныя залы, пацікавяцца дзейнасцю гэтай установы. Ва ўсялякім выпадку, абмяркоўваць з імі потым тыя або іншыя сумесныя праекты (калі раптам да гэтага дойдзе справа) будзе значна прасцей.

— Вельмі важна, што прэм'ера спектакля не стала з'явай выключна "ўнутрыцэхавай", што яна сабрала не толькі вузкае кола тэатральнай публікі, але і тых людзей, якія,

— Думаю, "ног, якія пяюць" ад нас ужо ніхто не чакае, — кажа Жанна Грынюк. — Мы працуем дастаткова даўно, каб засведчыць, што місія нашай кампаніі — не апускацца да чыйгоўсці ўзроўню, але, наадварот, уздымаць бізнес-супольнасць да новых вяршыняў, у тым ліку і культурных. Мы прагнем трошчакі апераджаць час, заяўляць новыя стандарты. Так, гэта місія рызыкаўная, але...

Па вялікім рахунку, Рычард Бах пісаў менавіта пра гэта. І таму выбар "Чайкі..." сапраўды не выпадковы.

Архетып талакі

Парадаваўшыся за тое, што гэты досвед партнёрства паміж бізнесам і культурай склаўся бадай ідылічна, многія могуць задацца пытаннем: але ж як пераўтварыць адзінкавы прэцэдэнт у тэндэнцыю?

супрацоўніцтва ў сферы культуры. Адзін з іх — гэта менавіта пасіўныя чаканні культурнага сектара, — кажа Жанна Грынюк.

Адпаведна, проста чакаць і сапраўды не выпадае. Іншая справа, што культурным менеджарам, якія займаюцца фандрайзінгам (альбо тым, хто праз збег абставін вымушаны выконваць гэтую спецыфічную функцыю), не варта спрабаваць патрапіць пальцам у неба, прапануючы свае праекты "наўгад". На думку Жанны Грынюк, вельмі важна ўсведамляць патэнцыйныя матывацыі тых бізнесменаў, якім прапаноўваецца стаць партнёрамі.

— Прапанова падтрымаць нашу новую ініцыятыву — інтэрактыўны партал "Усе беларусы" — зусім не выпадкова была адрасавана буйной дзяржаўнай малочнай кампаніі, — распавядае яна, — бо гэты праект з'яўляецца камплементарным брэнду

прэцэдэнтаў падобнага супрацоўніцтва амаль не было. Але, як выявілася, ён быў цалкам адкрыты для дыялога на гэты конт — і ўважліва выслухоўваў усе аргументы "на карысць". У выніку гэтага дыялога на прасторых Інтэрнэта з'явіўся прыгожы ды змястоўны рэсурс, прысвечаны гісторыі і культуры Беларусі.

Партал "Усе беларусы" з'явіўся зусім нядаўна, але за першыя тры месяцы працы "вэб-лічылкі" зафіксавалі больш за сорак тысяч арыгінальных наведвальнікаў. Вось і на конкурсе рэсурс быў прадстаўлены адразу ў некалькіх намінацыях, прычым у адной з іх яму давялося канкураваць... з айчынным прадстаўніцтвам найвядомейшай у свеце сеткі фастфуду.

А своеасаблівым працягам праекта — праўда, не ў віртуальным, а ў рэальным вымярэнні — стала выстаўка "Дакраніся

На думку Жанны Грынюк, падобныя ўзоры інклюзіўнага сацыяльнага маркетынгу могуць мець самае шырокае ўкараненне — ва ўсіх тых выпадках, калі сумеснымі высілкамі можна зрабіць добрую справу.

— Эксклюзіўная мадэль — гэта калі дзяржава або нейкі дабрадзей па сваёй волі выдаткоўвае грошы, скажам, на ўстаноўку помніка, — кажа яна. — Але... Неўзабаве пасля гэтага вандалы, што жывуць цераз дарогу, яго руйнуюць. І мы пытаемся: а чаму ж так здарылася? Ці не таму, што мясцовая супольнасць не адчула сваёй далучанасці да гэтай ініцыятывы? Людзі, якія непасрэдна ўцягнуты ў стваральны працэс, ніколі не будуць руйнаваць вынікі сваёй працы. Менавіта таму інклюзіўная мадэль мае і адпаведныя стваральныя вынікі: яна не толькі спараджае сам "прадукт", але і духоўна ды інтэлектуальна ўзбагачае ўдзельнікаў працэсу...

"Навуковападобны" тэрмін можа кагосьці збянтэжыць. Ды,

Як можна ўключыць бізнес-эліту ў культурны працэс?

ДЛЯ ІНКЛЮЗІЎНАГА МАРКЕТЫНГУ

магчыма, бываюць у тэатры не вельмі часта, — лічыць Міхаіл Баразна.

У звязку з гэтым, немінуча паўстае пытанне: ці адпавядае такі праект густам і чаканням нашых бізнесменаў? І ці не ўзнікала перасцярогі, што пад час паказу публіка будзе пазяхаць або прагнуць убачыць на сцэне плаўныя рухі даўгіх ножак пад вясёлую плюсавую фанаграму?

Паўторымся, гэтым разам ініцыятыва зыходзіла менавіта з боку бізнесу. Але, пагадзіцеся, такія выпадкі здараюцца зусім нячаста. Гэта, хутчэй, выключэнні з правілаў, і таму чакаць іх наўрад ці выпадае.

— Праводзячы рэгулярны маніторынг актыўнасці бізнесу, мы штогод выяўляем адны і тыя ж самыя бар'еры на шляху развіцця дзяржаўна-прыватнага

прадпрыемства, не парушае, але толькі ўмацоўвае ягоную ідэнтычнасць. Сам "генетычны код" малочнага брэнда вельмі блізкі да ідэі патрыятызму, вяртання да вытокаў. Матчына мова — гэта нібы матчына малако...

Паводле яе слоў, паразумецца з бізнес-партнёрам гэтага праекта ўдалося не адразу, не з "паўбароту". Тым больш, і

да вытокаў", якая была створана сіламі саміх работнікаў прадпрыемства. Яна дазволіла далучыць да культурнага праекта ўсё калектыў прадпрыемства і стала для іх нагодай пацікавіцца ўласнай радаслоўнай: экспазіцыя адлюстроўвала лёсы шараговых працаўнікоў. У выніку атрымаўся сапраўдны зрэз гісторыі, убачаны вачыма "звычайных людзей".

як мяркуе Жанна Грынюк, нічога звышновага для нас у інклюзіўным маркетынгу няма — на ўзроўні ментальнасці нешта падобнае спрадэку было характэрна для беларусаў.

— Нам уласціва гатоўнасць да ўзаемадзеяння на агульную карысць, — кажа яна. — Згадайма архетып талакі, які жывы ў нашым народзе і пагэтуль...

Ілья СВІРЫН

Да таго ж, не выпадае казаць пра добры стан прапанаванай колішняй мануфактуры. Яе рэшткі патрабуюць значных укладанняў для захавання. Для прыстасавання пад пэўную функцыю — яшчэ больш. Гатэль або што іншае можна адкрыць, калі новае прыстасаванне будзе рэнтабельным. Асноўнай праблемай новага выкарыстання гістарычных аб'ектаў з'яўляецца ступень іх эканамічнай прывабнасці. Ніякага прыватніка "загнаць" на аб'ект немагчыма, калі ён не будзе мець з гэтага прыбытку. Таксама трэба добра ўсведамляць, што вельмі шмат, калі, часам, не ўсё, залежыць ад мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў. Іх функцыя ў сферы аховы спадчыны вызначана пунктам 2 артыкула 10 Закону Рэспублікі Беларусь "Аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны Рэспублікі Беларусь". Я не адмаўляю і ролі грамадскасці, калі, зразумела, у яе прадстаўнікоў наладжаны дыялог з мясцовымі ўладамі. У свой час Мінікультуры ўнесла ў згаданы закон правую норму, сфармуляваную ў артыкуле 4 Закону, адносна ролі грамадскіх аб'яднанняў. На жаль, з прычыны пазіцыі тых самых грамадскіх аб'яднанняў норма не працуе.

Станоўчы вынік, як бачыце, складаецца з многіх чыннікаў. Хацелася б спадзявацца, што ўсе яны будуць працаваць у адным накірунку канструктыўна.

З павагай — Ігар ЧАРНЯЎСКИ, начальнік упраўлення па ахове гісторыка-культурнай спадчыны і рэстаўрацыі Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь"

"Ніхто не збіраецца нічога ўзрываць!"

Мы, натуральна, не маглі не звярнуцца па каментарый і да начальніка аддзела культуры Пружанскага райвыканкама Канстанціна Панімаша. Вось як ён адрагаву на праблему, узнятую Зміцерам Патапчуком:

— Пра колішнюю мануфактуру ў Семянчы-І я цудоўна ведаю: быў там неаднаразова, усё дэтальна аглядзеў, рабіў фотаздымкі, працаваў потым з архіўнымі матэрыяламі — не знайшоў ніякага падобнаства з палацам у Ружанах. Таму, лічу, няма падстаў для занясення будынка ў Дзяржспіс...

Тым не менш, ніхто ў раёне не збіраецца ўзрываць колішнюю мануфактуру. І да турыстычных мэт, на мой погляд, прыстасоўваць яе немэтазгодна, бо дзе вы бачылі гатэль у чыстым полі?

А гасцініца ў Пружанах ужо будзе — аж на дзесяць паверхаў. Інвестары ўкладаюць грошы ў стварэнне гасцінічнай інфраструктуры і ўздоўж аб'язной дарогі да Белавежскай пушчы.

Як вядома, мы неабякава ставімся да адраджэння гісторыка-культурнай спадчыны: у тым ліку і за раённы кошт, пераўтвараецца Ружанскі палац, таксама знойдзены інвестар для сёлетняга аднаўлення старадаўняй сядзібы ў пасёлку Інтэрнацыянальны. Неўзабаве інвестарскія сродкі будуць укладзены і ў аднаўленне сядзібы ў Каштанаўцы.

Вяртаючыся да надрукаванага

У мінулым нумары "К" была закранута тэма пошуку інвестараў для незапатрабаваных шляхецкіх сядзіб. Менавіта актыўнага пошуку, а не пасіўнага чакання. У прыватнасці, гутарка вялася пра неабходнасць піяру такіх аб'ектаў, які немагчымы без высілкаў з боку мясцовых улад.

Палац у Жалудку чакае...

Не паспела яшчэ высахнуць друкарская фарба, як працяг тэмы наспеў сам сабою. Метадыст аддзела культуры Шчучынскага райвыканкама Таццяна Пятрова патэлефанавала ў рэдакцыю, каб запрасіць на выстаўку "Дух гісторыі", арганізаваную ў Мінску.

Выстаўка прысвечана ўсяго аднаму аб'екту — знакамітаму палацу Святаполк-Чацвярцінскіх у Жалудку. З лёгкай рукі айчынных кінематаграфістаў, гэты велічны стары гмах у стужцы "Масакра" стаў ледзь не "назыйным" увасабленнем гістарычнай спадчыны. Але ж будучыня ў яго пакуль што няпэўная: новы гаспадар-прыватнік, здатны адрадзіць даволі занядбаны палац, пакуль так і не знайшоўся, каб змяніць прадпрыемства, што ўтрымлівае яго на ўласным балансе. Па словах Таццяны Пятравой, менавіта гэтая акалічнасць і стала адным са стымулаў зладзіць выстаўку ў сталіцы.

У зале Музея гісторыі беларускага кіно размясціліся тыя артэфакты, якія сведчаць пра тое, што цалкам закінутым лічыць палац сёння не выпадае: там і кіно здымаюць, і мастацкі пленэр летась прайшоў... А яшчэ ў ім рэгулярна ладзяцца суботнікі, экскурсіі для дзетак, а параўнальна нядаўна нават і вяселле адгуло. Адным словам, мясцовыя ўлады прыкладаюць высілкі, каб "народныя сцежкі" да гэтага месца не зарасталі, саступаючы месца духу запусцення. А прадпрыемства, якое з'яўляецца цяперашнім уласнікам палаца, робіць захады па яго кансервацыі.

Між іншым, выстаўка адразу засведчыла цікавасць з боку інвестараў да гэтай сядзібы. На вернісажы слова меў і Аляксандр Малчанаў — кіраўнік фірмы, створанай не так даўно спецыяльна дзеля адраджэння старых сядзіб. У яго планах — стварэнне сумеснага прадпрыемства з цяперашнім уласнікам для паступовага аднаўлення былой велічы маёнтка Святаполк-Чацвярцінскіх.

Як сцвярджаюць спецыялісты ў сферы аховы спадчыны, такія аб'екты, як палац у Жалудку, патрабуюць для свайго захавання не столькі нават сродкаў (тыя ж элементарныя работы па кансервацыі на ўзроўні "зачыраваць дах", паўтарымся, не патрабуюць вялікіх выдаткаў), колькі менавіта ўвагі. І толькі маючы гэтую ўвагу і павагу да помнікаў спадчыны на сваёй малой радзіме, можна зацікавіць імі і гасцей з іншых краёў. Што цалкам удаецца жыхарам Шчучыншчыны.

І.С.

КУЛЬТУРНАЯ СТАЛІЦА БЕЛАРУСІ:

23 студзеня ў Мінску адбыліся фінальныя мерапрыемствы праекта "Гомель — Культурная сталіца Беларусі і СНД-2011", а таксама прэс-канферэнцыя па яго выніках. Як зазначыў пад час урачыстай вячэрняй цырымоніі ў Беларуска-СНД-2011, а таксама прэс-канферэнцыя па яго выніках. Як зазначыў пад час урачыстай вячэрняй цырымоніі ў Беларуска-СНД-2011, а таксама прэс-канферэнцыя па яго выніках. Як зазначыў пад час урачыстай вячэрняй цырымоніі ў Беларуска-СНД-2011, а таксама прэс-канферэнцыя па яго выніках.

вами — удзельніцамі СНД, чыю культуру рэпрэзентаваў летась, поруч з расійскім Ульянаўскам, і наш абласны цэнтр.

— У Гомелі прайшлі Дні культуры Казахстана, Азербайджана, Расіі, Грузіі, Арменіі, Малдовы, Украіны, — адзначыла Алена Клічкоўская. — Многія гомельскія ансамблі і салісты наведалі цягам 2011-га Расію, Украіну, Казахстан, Францыю. Усё гэта я лічу вельмі важным, бо дзякуючы рэспубліканскай і міжнароднай акцыям горад

над Сожам здолеў прадэманстраваць дасягненні айчыннай культуры за межамі Беларусі...

Тым жа днём у Нацыянальным мастацкім музеі краіны адкрылася выстаўка "Шэдэўры кніжнага мастацтва XVI — пачатку XX стагоддзя". Увазе глядачоў былі прадстаўлены рарытэты фаліянты з фондаў Гомельскага палацава-паркавага ансамбля і Веткаўскага музея народнай творчасці імя Ф.Шклярава.

Самы старажытны манускрыпт, прывезены гамельчанамі, — Евангелле-тэтр 1-й паловы XVI стагоддзя. Таксама на выстаўцы экспанаваліся ўнікальныя выданні першых з кагорты беларускіх і наогул усходнеславянскіх друкароў: Івана Фёдарова і Пятра Мсціслаўца, Васіля Гарабурды і Анісіма Радзішэўскага...

Тым жа днём цэнтр гомельскай прэзентацыі перамясціўся ў будынак Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага музычнага тэатра. Перад пачаткам ужо згаданых урачыстасцей бы-

Падзейны нон-стоп пад маркай ініцыятыў

Старшыня Гомельскага гарвыканкама Віктар Піліпец заўважыў, што ў абласным цэнтры летась было арганізавана звыш 220 знакавых культурных мерапрыемстваў. Атрымліваецца, падлічылі мы, па важкай падзеі амаль на кожны будні дзень. А з улікам таго, што асноўная актыўнасць у "спажыванні" творчага "прадукту" для гараджан, як правіла, прыпадае на "ўік-энд", можна смела

Госці на экспазіцыі старадаўніх кніг у Нацыянальным мастацкім музеі краіны.

рэзюмаваць наступнае: Гомель жыве летась, не раўнуючы, у рэжыме культурнага нон-стопу.

— Але галоўнае, — дадаў Віктар Піліпец, — што ганаровае званне Культурнай сталіцы Беларусі і СНД дазволіла аб'яднаць мноства людзей ідэяй захавання і развіцця нацыянальнай культуры, дало імпульс для рэалізацыі новых арыгінальных праектаў...

Што да праектаў, дык, падаецца, было б сапраўды добрай традыцыяй, каб падмурак таго ці іншага адметнага пачынання, закладзены папярэднія Культурнай сталіцы краіны, нашарываў магутнасці і прырастаў галінамі-ідэямі і ў наступнай. А ці падхопіць штось з гомельскіх ініцыятыў Нясвіж? Прынамсі, старшыня райвыканкама Іван Крупко, прымаючы ад Гомеля эстафету Культурнай сталіцы Беларусі, адзначыў: мясцовыя ўлады прыкладуць усе намаганні, каб запланаваныя ў рамках рэспубліканскай акцыі мерапрыемствы прайшлі на самым высокім узроўні. І, натуральна, запрасяў усіх прысутных наведаць старадаўні Нясвіж...

А некалькімі гадзінамі раней у Нацыянальным мастацкім музеі Беларусі, адказваючы на пытанні журналістаў рэспубліканскіх і рэгіянальных СМІ з нагоды завяршэння акцыі "Гомель — Культурная сталіца Беларусі і СНД-2011", на-

Фаліянты з фондаў Гомельскага і Веткаўскага музеяў.

меснік міністра культуры Рэспублікі Беларусь Тадэуш Стружэцкі зазначыў:

— Статус Культурнай сталіцы дапамагае прэзентаваць самабытнасць беларускіх гарадоў, — заўважыў Тадэуш Стружэцкі, — а таксама дае магчымасць прыцягнуць на рэалізацыю разнастайных праектаў спонсарскія сродкі, развіваць і папулярываць традыцыі нацыянальнай культуры...

Урэшце, па перакананні намесніка міністра, актыўнасць у сферы, якую праявілі гамельчане, сведчыць пра значнасць і запатрабаванасць рэспубліканскага праекта "Культурная сталіца Беларусі", распачатага, нагадаем, у 2010-м у Полацку.

Закранутую вышэй тэму фарміравання традыцыі акцыі закрнула і намеснік старшыні Гомельскага гарвыканкама Алена Клічкоўская. Яна адзначыла, што, дзякуючы правядзенню рэспубліканскага праекта, у горадзе над Сожам пабывалі і шматлікія замежныя творчыя калектывы. Тое стала магчымым якраз ва ўзаемадзеянні з дзяржа-

Вынікі акцыі-2011

Карэспандэнт "К" распытаў некаторых гасцей прэзентацыі пра іх бачанне традыцыйнай ужо акцыі "Культурная сталіца Беларусі" і асаблівасці яе правядзення ў Гомелі.

Аляксандр ШАЦЬКО, намеснік старшыні Пастаяннай камісіі па адукацыі, культуры, навуцы і навукова-тэхнічным прагрэсе Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь (выбарны па Гомельска-Навабеліцкай выбарчай акрузе):

— Рэспубліканская акцыя дазваляе напоўніць раскрыць культурны патэнцыял таго або іншага паселішча нашай краіны. Цягам года Культурная сталіца, як летась Гомель і пазалетась Полацк, жыве насычаным творчым жыццём: сюды прыязджае шмат прафесійных і аматарскіх калектываў як з Беларусі, так і з замежжа, тут ладзяцца выстаўкі і адбываюцца прэзентацыі разнастайных праектаў. Важна, што высокая планка гарадскога культурнага жыцця, думаецца, захоўваецца і пасля заканчэння рэспубліканскай акцыі...

Сяргей ГУЛЬЧЫН, намеснік дырэктара па інфармацыйнай рабоце Гомельскага абласнога драматычнага тэатра:

— У рамках рэспубліканскай акцыі ў Гомель на гастролях прыязджалі Нацыянальны акадэмічны тэатр імя Янкі Купалы і Нацыянальны акадэмічны драматычны тэатр імя М.Горкага. Таксама наш горад наведалі артысты з Масквы, Санкт-Пецярбурга, Чарнігава і многіх іншых гарадоў. Таму тое, што Гомель быў абраны летась Культурнай сталіцай Беларусі і СНД, на маю думку, значна ажывіла гарадское жыццё, зрабіла яго вельмі насычаным і разнастайным...

Ірына ПЫРКОВА, дырэктар Гомельскага абласнога філармоніі:

— Абвешчэнне Гомеля Культурнай сталіцай Беларусі і СНД у 2011 годзе, безумоўна, прыцягнула ўвагу глядачоў да нашых мерапрыемстваў. Магу адзначыць, што павялічылася колькасць замежных наведвальнікаў

нашых канцэртаў, асабліва — жыхароў з краін блізкага замежжа: Расіі і Украіны. Таксама мы змаглі ўбачыць на сваёй сцэне артыстаў з Малдовы, Казахстана, завязаць новыя цікавыя знаёмствы. Натуральна, збіраемся і надалей падтрымліваць добрыя творчыя стасункі з нашымі калегамі з іншых краін. Так што, я па-добраму зайздросчу цяпер Нясвіжу, які быў абраны Культурнай сталіцай Беларусі-2012!...

Валянціна ДУБРОВА, дырэктар Гомельскага абласнога ўніверсальнага бібліятэкі імя У.І. Леніна:

— Цягам 2011-га ва ўсіх бібліятэках абласнога цэнтра прайшло шмат мерапрыемстваў, прывесчаных акцыяй "Гомель — Культурная сталіца Беларусі і СНД". Гэта і шматлікія кніжныя выстаўкі, і "круглыя сталы", і семінары, і знаёмствы з нашымі калегамі з іншых краін... Усяго не пералічыць! Дадзеныя мерапрыемствы, па маім перакананні, надалі новы імпульс развіццю бібліятэчнай справы на Гомельшчыне...

Рыгор КОЗЫРАЎ, начальнік аддзела культуры Добрушскага райвыканкама:

— Акцыя "Гомель — Культурная сталіца Беларусі і СНД-2011" дала, на маю думку, жыхарам і нашага, суседняга з горадам над Сожам, раёна вельмі шмат. Па-першае, многія дабрушчане змаглі наведаць тыя рэспубліканскія і міжнародныя мерапрыемствы, што ладзіліся ў абласным цэнтры, убачыць вядомых беларускіх выканаўцаў, папрысутнічаць на выстаўках і канцэртах. Па-другое, некаторыя з выставак былі зладжаны не толькі ў Гомелі, але і ў Добрушы, а яшчэ да нас таксама прыязджалі як беларускія, так і расійскія артысты. Таму, па маім меркаванні, акцыя "Гомель — Культурная сталіца Беларусі і СНД-2011" паспрыяла развіццю культурнага жыцця не толькі ў абласным цэнтры, але і па ўсёй Гомельшчыне...

Старадаўняя кніжная графіка таксама стала экспанатам выстаўкі.

ШЛЯХ ПА НЯСВІЖСКИМ ГАСЦІНЦЫ

Ад Ратушы да замка Радзівілаў

27 студзеня адбылася цырымонія ўрачыстага адкрыцця рэспубліканскай акцыі "Нясвіж — Культурная сталіца Беларусі-2012". "Нясвіж — дзямент нацыянальнай культуры, бляск ад якога бачны не толькі ў самой Беларусі, але і далёка за яе межамі", — так акрэсліў ролю горада ў культурным жыцці краіны міністр культуры Рэспублікі Беларусь Павел Латушка.

Але спачатку было — дзейства. Марозным студзенскім днём па заснежаных гарадскіх вуліцах старадаўняга Нясвіжа ўрачыста праехалі... вандроўныя дыліжансы. Скажаце, гэта госці з мінулых эпох? Сапраўды, саміх жыхароў старадаўняга горада яны, прынацца, таксама ўразілі. Спыніліся дыліжансы напачатку каля Гарадской ратушы, дзе шматлікіх гасцей свята (сярод іх былі міністр культуры Рэспублікі Беларусь Павел Латушка, міністр спорту і турызму Алег Качан, першы намеснік міністра інфармацыі Лілія Ананіч, старшыня Мінскага абласнога выканаўчага камітэта Барыс Батура, старшыня Нясвіжскага райвыканкама Іван Крупко, прадстаўнікі дыпламатычнага корпуса ды іншыя асобы) павіталі Князь і Княгіня Радзівілы.

Пасля вітальных слоў артысты Заслужанага аматарскага калектыву Рэспублікі Беларусь "Тэатр імя Уршулі Радзівіл", апранутыя ў святочныя старадаўнія касцюмы, запрасілі высокіх гасцей у Гарадскую ратушу. Тут і адбылося афіцыйнае адкрыццё рэспубліканскай акцыі "Культурная сталіца Беларусі 2012-га".

Пад час мерапрыемства была падпісана Праграма культурных мерапрыемстваў, якія плануецца правесці ў Нясвіжы цягам бягучага года. Таксама тут жа, у Ратушы, старшыню Нясвіжскага раённага выканаўчага камітэта Івану Крупко ўрачыста ўручылі сертыфікат і сімвал акцыі "Культурная сталіца Беларусі-2012".

Трэба сказаць, што літаральна ўвесь горад жыў у гэты дзень насычаным культурным жыццём. У прыватнасці, адкрылася кніжная выстаўка, падрыхтаваная бібліятэкамі горада, а ў мясцовым Гісторыка-краязнаўчым музеі прайшло музейнае свята пад назвай "Гістарычная вандроўка".

І, зразумела, адным з эпіцэнтраў святочных мерапрыемстваў стаў знакаміты Нясвіжскі палацава-паркавы ансамбль: тут прайшоў канцэрт опернага мастацтва "Музычныя скарбы Нясвіжа", дзе былі прадстаўлены фрагменты з оперы "Чужое багацце нікому не служыць", пастаўленай упершыню 200 гадоў таму ў замку Радзівілаў. Дзёна, што адбылася ў тэатральнай зале Палацава-паркавага ансамбля, выклікала сапраўднае захапленне шматлікіх глядачоў.

Напрыканцы гэтага насычанага падзеямі дня ў Нясвіжскім раённым цэнтры культуры і вольнага часу адбыўся канцэрт майстроў мастацтваў Беларусі, а таксама аматарскіх калектываў Мінскай вобласці.

Матэрыялы развароту падрыхтавалі **Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ, Кастусь АНТАНОВІЧ, Яўген РАГІН і Юрый ІВАНОЎ** (фота)

Госць свята

"Незабыўная Беларусь!"

Якія ж замежныя госці наведалі Нясвіж у дзень атрымання ім статусу Культурнай сталіцы Беларусі? Галоўны спецыяліст аддзела ідэалагічнай работы Нясвіжскага райвыканкама Наталля Рыбакова пазнаёміла карэспандэнта "К" з намеснікам старшыні абшчыны Земуна, прыгарада сербскай сталіцы Белграда, Вольгай ЗОРЫЧ — нашчадкам генерала Сямёна Зорыча, што праславіў Шклоў неўтаймоўнай любоўю да мастацтва. Нагадаем, менавіта ён заснаваў там балетную трупку напрыканцы XVIII стагоддзя.

Мы пагутарылі з гасцяй Беларусі, калі яна з захапленнем знаёмілася з культурай і эканомікай вёскі Сноў, што на Нясвіжчыне. Тым не менш, спадарыня Вольга ахотна знайшла пару хвілін, каб адказаць на некалькі пытанняў "К".

— **Спадарыня Вольга, вы ўпершыню на Беларусі?**

— Так. Прыехала сюды разам з членам савета мэрэі Земуна.

— **І якія ўражання ад краіны, дзе пакінуў свой слаўны след ваш продка?**

— Самыя незабыўныя! Я вельмі шчаслівая, бо беларускі народ — сапраўды ўнікальны. А Нясвіж, які становіцца Культурнай сталіцай вашай краіны 2012 года, уражае і старадаўнасцю, і сучаснасцю. Адчуваю вялікае задавальненне ад таго, што знаходжуся сёння разам з вамі. І ганаруся, што Зорычы ў свой час зрабілі ўнёсак у гісторыю беларускай культуры.

— **Асноўная мэта вашага прыезду?**

— Наладжванне эканамічна-культурнага супрацоўніцтва паміж нашымі славянскімі народамі. Мы маем намер правесці ў Земуне навукова-культурную канферэнцыю і запрасіць беларускіх навукоўцаў, артыстаў, дзёнаў культуры.

— **Жадаем вам поспехаў!**

— Вялікі дзякуй!

"Выключныя і элітарныя"

На 2012 год у Нясвіжы Міністэрствам культуры сумесна з Мінскім аблвыканкамам, Нясвіжскім райвыканкамам, установамі культуры і адукацыі, турыстычнымі арганізацыямі запланавана каля паўсотні знакавых мерапрыемстваў. "Усе гэтыя мерапрыемствы аб'ядноўвае іх выключнасць і элітарнасць", — перакананы міністр культуры Павел Латушка.

Акрамя афіцыйнага адкрыцця пасля рэстаўрацыі радзівілаўскага палаца XVI — XVIII стагоддзяў, упершыню ў краіне пройдзе форум прафесійных тэатраў "Тэатр Уршулі Радзівіл", дзе пакажуць спектаклі айчынных труп, звязаныя з гісторыяй роду Радзівілаў. Мяркуецца прэзентаваць выстаўкі эксклюзіўных старадрукаваных радзівілаўскіх выданняў XVI — XVIII стагоддзяў, калекцыі гістарычнага касцюма, калекцыі карт "Беларусь: картаграфічныя крыніцы XVI — XVIII стагоддзяў". Яркімі падзеямі ў культурным жыцці Нясвіжа сёлета стануць цыклы канцэртаў беларускай старадаўняй музыкі палацаў і сядзіб, выступленні ўдзельнікаў міжнародных фестываляў — Уладзіміра Співакова і Юрыя Башмета, — Фестываль опернага і балетнага мастацтва "Вячары Вялікага тэатра ў замку Радзівілаў", XVII Свята мастацтваў "Музы Нясвіжа", што шмат гадоў ладзіцца Нацыянальным акадэмічным канцэртным аркестрам Беларусі пад кіраўніцтвам Міхаіла Фінберга.

Запланаваны Ноч музейў ды шляхецкі баль у знакамітым палацы, а таксама прэзентацыя праекта "Залатая калекцыя беларускай песні", музычны вечар, прысвечаны творчасці кампазітараў Антонія і Мацея Радзівілаў, форум сярэднявечнай культуры "Рыцары Вялікага Княства ў старадаўнім Нясвіжы".

Зразумела, у Год кнігі знойдзе сваю рэалізацыю праект "Знакаміты нясвіжскі друкар", прымеркаваны да 450-годдзя з часу выдання Сымонам Будным у Нясвіжы першых друкаваных кніг на беларускай мове.

Праект-2012: слова ў дарогу

Святлана БАРАНОК, намеснік начальніка ўпраўлення культуры Мінскага аблвыканкама:

— Менавіта насычанае культурнае жыццё чакае сёлета Нясвіж. Да ўсяго, у гэтым горадзе захавалася каля 20 аб'ектаў гісторыка-культурнай спадчыны. Яго іміджу пасуе і такі факт: горад у свой час з'яўляўся некарэвананай сталіцай Вялікага Княства Літоўскага. Мы чакаем, што сёлета гэты райцэнтр Мінскай вобласці наведвае шмат турыстаў, асабліва ў сувязі з будучым адкрыццём Нясвіжскага палацава-паркавага ансамбля. Упэўнена, статус Культурнай сталіцы Беларусі надасць новы імпульс у развіцці сацыякультурнай сферы горада і раёна...

Адвіга ТУРКОВА, дырэктар Нясвіжскай дзіцячай школы мастацтваў:

— Сёлета ў мясцовай моладзі з'явіцца добрая магчымасць пазнаёміцца з выдатнымі ўзорамі мастацтва. Так, з нецярпліваасцю нашы вучні чакаюць прыезду з гастроямі Нацыянальнага акадэмічнага Вялікі тэатр оперы і балета краіны, Нацыянальнага акадэмічнага народнага хора імя Г.Цітовіча, салістаў Нацыянальнага цэнтру музычнага мастацтва імя У.Мулявіна, Музычнай капэлы "Санорус". Гэта асабліва важна, паколькі ў вучняў няма магчымасці часта наведваць культурныя мерапрыемствы ў Мінску. Акрамя таго, дзёці змогуць плёна павучыцца і ва ўдзельнікаў Міжнароднага конкурсу-пленэру мастакоў імя іх земляка-жывапісца Міхася Сеўрука.

Людміла ВІТКО, дырэктар Нясвіжскай раённай цэнтралізаванай бібліятэчнай сістэмы:

— Галоўная мэта разнастайных распрацаваных мерапрыемстваў — зацікавіць як мага больш чытачоў звярнуцца да кнігі, праз цікавыя праекты далучыць іх да скарбаў беларускага друкаванага слова. Сярод такіх бібліятэчных акцый — сустрэчы з айчыннымі літаратарамі, святкаванне 130-годдзя з дня нараджэння нашых класікаў Якуба Коласа і Янкі Купалы, у тым ліку пры актыўным удзеле абласнога Народнага клуба паэтаў і кампазітараў "Жывіца". Мусяць зацікавіць гараджан і такія праекты, як бук-кросінг пад дэвізам "Прачытай кнігу — перадай іншаму!", "Кніга года", а таксама конкурс "Нясвіж — асяродак нацыянальнай культуры", разлічаны на старшакласнікаў...

Сваімі планами і чаканнямі падзяліліся супрацоўнікі Нясвіжскага гісторыка-краязнаўчага музея:

— Да ўдзелу ў пленэры імя Міхася Сеўрука будучы запрошаны творцы з гарадоў-пабрацімаў, што раскіданы па ўсім свеце. Па выніках яго на суд наведвальнікаў музея будучы прадстаўлены лепшыя работы. У гасцей Культурнай сталіцы 2012 года таксама будзе магчымасць пазнаёміцца і з самімі творами мастака-земляка, вялікай калекцыя якіх захоўваецца менавіта ў Нясвіжы...

Уладзімір ПІЛЕП, старшыня Беларускага фонду культуры, Беларускага камітэта ICOMOS:

— Правядзенне падобных рэспубліканскіх мерапрыемстваў спрыяе развіццю малых і сярэдніх гарадоў нашай краіны. Акцыя "Культурная сталіца Беларусі" мае не толькі культурнае, але і вялікае грамадскае значэнне. Дзякуючы падобным рэспубліканскім мерапрыемствам — прыгадаю яшчэ Дзень беларускага пісьменства, Фестываль-кірмаш працаўнікоў сяла "Дажынкi" — адбываецца развіццё малых і сярэдніх беларускіх гарадоў як у культурным, так і ў гаспадарчым аспектах. Нясвіж тут будзе, лічу, яркім прыкладам...

Нацыянальны акадэмічны канцэртны аркестр Беларусі на чале з народнымі артыстамі краіны, прафесарам Міхаілам Фінбергам пры падтрымцы Мінгарвыканкама правёў XXIII Музычны праект "Мінскі джаз".

Тры канцэрты, што адбыліся 23 — 25 студзеня ў Клубе імя Дзяржынскага, мелі строга вытрыманую канцэпцыю: два — нашыя, апошні — гасцявы. У першы вечар быў прадстаўлены "Новы сусветны джаз": творы XXI стагоддзя, што яшчэ не выконваліся на постсваецкай прасторы. У другі — "Лепшая калекцыя джаза" (уключаючы, вядома, рэпертуар колішняга Дзяржджаза БССР — аркестра Эдзі Рознера). У трэці — "Еўрапейскі джаз" у выкананні "Новага літоўскага біг-бэнда" пад кіраўніцтвам Яраслава Цехановіча. Адбылася і шостая цырымонія ўручэння прэміі "Лепшы джазмен года".

Сёлета лепшымі былі прызнаны адразу двое музыкантаў: саксафаніст Андрэй Кляшчоў, які летась быў удастоены гонару правесці з аркестрам свой бенефіс, і першы трубач калектыву Дзмітрый Трафімовіч. Нагадаем, што прэмію заснаваў і выплачвае сам калектыв. Але ў нашым біг-бэндзе, дзе — спрэс лепшы прафесійны музыканты, прэтэндаваць на яе можа літаральна кожны. І цяперашні праект чарговы раз падкрэсліў гэта.

Візітоўкай слаўтага калектыву магла б стаць фраза: "Саліруюць — усе!". Дый маэстра М.Фінберг не сталіся "піярыцы" сваіх падначаленых, ды так, што да канца канцэрта нават не спрактыкаваная ў джазы публіка паспявала вывучыць імёны нашых музыкантаў і прыняць кожнага джазмена як "роднага": трамбаніста Дзмітрыя Бударына, гітарыста Сяргея Анцішына, Уладзіміра Ксэндза, які спрытна змяняў саксафон на кларнет і наадварот, Паўла Бяляўскага, што граў на барытон-саксафоне, і многіх-многіх іншых. Можна было заўважыць, як творча ўзрос вакаліст Юрый Селязнёў: колькі гадоў працы ў аркестры сталі для яго і школай, і музычнай ВНУ, і лепшымі майстар-класамі. Ці як пасля вяртання

Маэстра Міхаіл Фінберг і біг-бэнд Заслужанага калектыва "Нацыянальны акадэмічны канцэртны аркестр Рэспублікі Беларусь".

Імправізацыі на тэму "... Джаза"

Настройся на юбілейны настрой!

да калег і сяброў адкрылася "другое дыханне" ў папраўдзе легендарнага трубача Валерыя Шчырыцы: ён дэманстраваў, без перабольшання, фантастычную ігру з разнастайнымі сучаснымі эфектамі і новымі прыёмамі. Ды што казаць: ужо па тварах аркестрантаў было відаць, якую асалоду яны атрымліваюць ад самога працэсу музыцыравання. Гэты зарад пазітыўнага настрою перадаваўся і слухачам.

Адчуванне свята гэткай "інтэлектуальнай гульні" ўзмацняла сцэнаграфія. Адрозна кідаліся ў вочы пазнавальны почырк і неверагодная вынаходлівасць мастака Веніяміна Маршака: столькі гадоў ён афармляе гэты праект — і штотраў знаходзіць усё новае "адгалінаванні" ад тэмы, "імправізацыі" на яе, варыятыўнае спалучэнне розных "версій". Як заўсёды, мы ўбачылі максімальна дасціпнае дызайнерскае рашэнне, заснаванае на простых геаметрыч-

Адзін з лепшых джазменаў года Андрэй Кляшчоў.

Джаз ад саксафоннага квінтэта аркестра.

ных фігурах і насычанае багаццем асацыятыўных выхадаў за іх межы. У аснову было пакладзена кола. А далей — тут табе і грамплыткі з надпісамі "Мінск",

"2012", "Jazz", і выявы радыё-хвалі, і святло каляровых праэкцый, і, як у мінулыя гады, падабенства да семафора... А яшчэ спартыўныя кольцы (ці

джазавы настрой стаўся найлепшай уверцюрай да 25-годдзя аркестра, якое будзе адзначацца ў лютым.

Фота Юрыя ІВАНОВА

Цэлае суквецце лаўрэаткіх званняў прывезлі беларускія піяністы з XIII Міжнароднага конкурсу піяністаў, фартэп'янных дуэтаў і камерных ансамбляў імя Марыі Юдзінай у Санкт-Пецярбургу.

Гэты конкурс даўно заваяваў статус аднаго з найбольш прэстыжных і надзвычай складаных — ужо хаця б таму, што ўдзельнічаюць у ім не толькі навучэнцы ды студэнты, але і маладыя музыканты з вялікім канцэртным вопытам. Тым больш значнай уяўляецца сёлетняя гронка нашых чацвярых пераможцаў — студэнтаў Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі. Арцём Шаплыка і Мурад Асуіл падзялілі Другую прэмію ў сольным выканальніцтве. А Ганна Махмуранц і Аляксандра Горюшка занялі II месца ў намінацыі фартэп'янных дуэтаў.

— Гэта адзін з тых конкурсаў, — падзяліўся ўражаннямі Арцём ШАПЛЫКА, — праграма якога цалкам рэгламентавана. Такія

Студэнцкая версія шляху да перамогі

ўмовы ствараюць для выканаўцаў дадатковыя цяжкасці, але і даюць магчымасць выявіць сябе дастаткова разнастайна. Цягам двух тураў трэба выконваць музыку абсалютна розных стыляў і жанраў: тут — і старадаўняя по-

Гронка з клавiш

ліфанія, і найскладаныя эцюды на розныя віды тэхнікі, і сучасны твор, і, зразумела, класічная сэната ды разгорнутыя рамантычныя кампазіцыі.

— **Марыў пра перамогу?**

— Прызнацца, ехаў найперш паўдзельнічаць, без аніякіх асаблівых спадзяванняў, дый у навагодняю ноч не загадваў такога жаданне. Нават кпіў з самога сябе: 1-га студзеня, усе яшчэ працягваюць свята адзначаць, а я — ужо ў аўтобусе на Санкт-Пецярбург. Конкурс адкрываўся 3-га, але я знарком ехаў на дзень раней, каб крыху адаптавацца. Дарма! Мяне папросту нікуды не пусцілі: маўляў, прыходзьце заўтра. Увогуле, арганізацыя была далёка не ідэальнай. Буклеты з'явіліся толькі ў апошні дзень, вядучыя і на адкрыцці, і на закрыцці чамусьці забываліся згадаць Беларусь

сярод краін-удзельніц... Так крыўдна было! На конкурсах, што праходзяць у нас, усё плануецца і праходзіць нашым лепш. Але атмосфера была добразычлівая, зала — утульная, міжнароднае журы — вельмі прадстаўнічае, таму граць было — у радасць. Так атрымалася, што на абодвух турах мне давялося выступаць апошнім перад працяглым перапынкам. Апошні нумар заўсёды запамінаецца, дый у закулісі ніхто сваімі хваляваннямі не дыхаў мне ў патыліцу.

— **Але побач, пэўна, быў прафесар Юры Гільдзюк, у якога вы займаецеся?**

— Ён не ездзіў са мной, але гэта і яго перамога. Ён заўсёды вучыць не імкнуцца ў творах да "спартыўных дасягненняў" кшталту хуткасці ды гучнасці, а шукаць у кожнай ноце і фразе толькі ім уласцівы

музычны сэнс. Так можа сказаць пра свайго выкладчыка кожны з нашай "каманды". Я вельмі рады за Мурада і дзячут, бо такая не адзінкавая, а, можна сказаць, "калектыўная" перамога сведчыць пра высокі ўзровень усёй беларускай фартэп'янной школы.

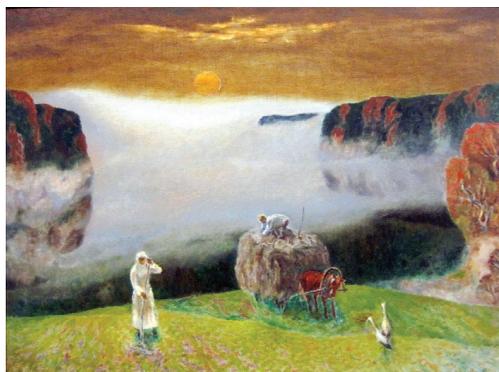
— Пра гэты конкурс, — да размовы далучылася Саша ГОРУШКА, — мы з Аняй даведаліся ад свайго выкладчыка Наталлі Котавай. Дуэтам гралі яшчэ на апошнім курсе Мінскага музычнага вучылішча, і конкурс падштурхнуў угадаць тую практыку. Мы пачалі рыхтаваць новую праграму: трэба было граць і на двух раялях, і на адным у чатыры рукі. У Наталлі Сяргеёўны — вялікі вопыт выступлення ў дуэце. Разам з Валерыем Баравіковым (мы, дарэчы, выконвалі і зробленыя ім пералажэнні) яны шмат канцэртуюць, папулярныя гэты від выканальніцтва, арганізавалі ў нашай філармоніі Міжнародны фестываль такіх дуэтаў. Цяпер мы таксама марым выступіць на ім і — больш канцэртаваць.

На здымку: Арцём Шаплыка.

У Нацыянальным мастацкім музеі ў рамках уласнага праекта "Нашы калекцыі" працуе выстаўка "Прасторы вольныя зямлі" (беларускі пейзаж 1950 — 2000-х гадоў), дзе экспануюцца каля 80 жывапісных пейзажных работ беларускіх творцаў. Усе яны — з "залатога фонду" музея.

Б.Казакоў. "Вясна. Клопаты".

Р.Ландарскі. "Палеская раница".

"...Пэндзлем разважаю"

"Ад гэтых карцін светла ў вачах..."

Л.Шчамялёў. "Крыніца".

В.Цвірка. "Беларускі маты".

Сярод іх — як даўно вядомыя гледачу палотны пэндзля "аксалаў" — В.Цвірка, Л.Шчамялёва, Г.Вашчанкі, І.Ахрэмчыка, В.Грамыкі, П.Данэліі, М.Данцыга, С.Каткова, І.Карасёва, П.Масленікава, Б.Аракчэва, І.Рэя, А.Кроля, А.Гугеля, І.Басова, І.Стасевіча, М.Назаранкі, Л.Дударанкі, А.Бархаткова, — так і трохкі прызабытыя, якія мала дэманстраваліся ў экспазіцыях (пейзажы А.Шыбнёва, М.Блішча, Г.Азгур, В.Сахненкі, А.Мазалева, К.Харашэвіча, В.Дзержыца, В.Савіцкага і інш.).

Вельмі шмат прадстаўлена карцін мастакоў так званых сярэдняга і маладошага пакаленняў, якія ўнеслі свежы струмень у беларускі жывапіс на пераломе двух стагоддзяў: маю на ўвазе такіх майстроў, як Б.Казакоў, Р.Ландарскі, М.Казакевіч, М.Ісаёнак, М.Бушчык, А.Скавародка, Д.Алейнік, В.Шкаруба, А.Кузняцоў, К.Качан, А.Бараноўскі, А.Задорын, В.Вальнец, Н.Чарнагалова, В.Ціханаў... Падкрэслю, што ў экспазіцыі — толькі малая частка тых пейзажных скарбаў, што знаходзяцца ў фондах музея.

Выстаўка беларускага пейзажа — гэта ўтульны, цікамісны свет сонечнага летняга поўдня і барвянай восені, казачнай зімы і пранізлівай вясны, калі, здавалася б, час затрымлівае

сваю хаду спецыяльна для таго, каб людзі паспелі заўважыць прыгажосць у розных пары года. Тым не менш, жанр пейзажа ў выяўленчым мастацтве — не такая простая з'ява, як можа падацца на першы погляд, — ён мае сваю складаную гісторыю, якая цягам стагоддзяў папаўнялася ўсё новымі і новымі пластычнымі канцэптыямі, пlynямі, вобразамі, колеравымі рытмікамі, "сложтамі", новымі тэхнічнымі прыёмамі. Унутры

гэтага жанру пастаянна, асабліва ў ХХ ст., ішла стыхійная барацьба паміж так званымі рэалістамі і фармалістамі, якая ў 30 — 50-я гады, у часы росквіту сацрэалізму, дасягнула свайго апагея. І, дарэчы, на матэрыяле сённяшняй выстаўкі таксама можна прасачыць сляды гэтай непрыкметнай для вока барацьбы. Нагадаю, 1 лютага ў Нацыянальным мастацкім музеі плануецца правесці "круглы стол" з удзелам мастацтваз-

наўцаў і мастакоў-пейзажыстаў, прысвечаны праблемам сённяшняга стану беларускага пейзажа і перспектывам яго далейшага развіцця.

Хэміягузі казаў, што, наведваючы музеі, ён многаму навучыўся ў пейзажыста Поля Сезана. Але ён прызнаваў таксама, што не можа ўцямна, выразна растлумачыць, чаму ж менавіта ён навучыўся. А вось мастацтва беларускіх пейзажыстаў, хачу спадзявацца, нас вучыць многа-

му. Але і мне цяжка вызначыць, чаму ж менавіта. Мабыць, ужытковых азначэнняў, якімі мы карыстаемся, як разменнай манетай, не дастаткова, каб акрэсліць годнасць нават найлепшых палотнаў. Таму абмяжуюся самымі простымі словамі і скажу: экспазіцыя нагадвае нам, што такое вялікае мастацтва, сапраўдны жывапіс, паэзія фарбаў на ўсе густы. Паклонімся ж за тое мастакам-пейзажыстам — жывым і тым, хто не дажыў

Б.К.

Толькі цяпер?

Пра што думаюць авангардысты?

У Віцебскім цэнтры сучаснага мастацтва прайшла выстаўка мастакоў-авангардыстаў пад назвай "Just now". У ёй прынялі ўдзел і госці Віцебска.

Здавалася б, што можа распавесці пра сучаснага аўтара, ды яшчэ фармаліста? Аказваецца, вечныя тэмы хвалююць кожнага з нас. Як гэта ні парадоксальна, многія з аўтара звярнуліся да тэмы быцця, духоўнага жыцця, да душы. Гэта колішнія ўдзельнікі творчага аб'яднання "Квадрат" (1987 — 1995 гг.) А.Малей, А.Дасужаў, А.Слепаў, В.Шылко, мастакі В.Васільеў, А.Фалей, Г.Васільева (куратар гэтага праекта), Т.Макляцова, Я.Толлава, Г.Фалей, У.Макаркоў (Мінск), М.Ганчарова (Брэст), Д.Даніловіч, Міла Марш (ЗША), а таксама і госць выстаўкі — З.Баўман (Швейцарыя).

А.Малей цягам амаль 20 гадоў працуе над праектам "Зваротная інфармацыя", дзе аналізуе паняцці "мастак", "аб'ект", "твор". Магутна і адначасова п'яшчотна прагучала ў яго рабоце "Сіні анёл" тэма жыцця. Сцігла спустыўся з нябёс і застыў у маўчанні анёл, прымаючы, ахоўваючы, абараняючы чалавека ад нягод...

А.Слепаў выставіў серыю скульптур. Адна з іх называецца "Той, хто нясе святло": гэта Праметэй, які лёгка і ўпэўнена аддае часцінку сябе, асвятляючы ўсё вакол святлом свайго сэрца. Дынаміка і рытм форм, рух плюс класічныя колеры авангарда — чорны, чырвоны, белы — арганізуюць атмасферу стварэння, свята, урачыстасці жыцця.

Па-іншаму пададзена тэма боскага ў дыптыху Т.Макляцовай "Анёл №...": перад намі — крылы залатыя і чорныя, хатнія пантофлікі, якія анёл

зняў на хвіліну і застаўся з намі... Нездарма гэтую работу так упадабалі госці выставачнай залы.

У такім жа кантэксце ўрачыста гучаць жывапісныя палотны Д.Даніловіч "Чорная вежа" і "Белая вежа" — як гімн гармоніі, святлу і чалавеку. Дуальнасць быцця, свядомасці, чалавечай прыроды — усё адзіна і суцэльна ў гэтым свеце. Сувязным звязом паміж духоўным і рэальным стала інсталляцыя А.Фалей "Алфавіт з 11 літар", выкананая з будаўнічай сеткі, пенапласту, цэменту. Другая тэма, якая ярка прагучала на выстаўцы, — тэма духоўнай спадчыны, культуры, пераемнасці пакаленняў. Так, інсталляцыя Г.Васільевай "Сярэбраная нітка" прысвечана 100-годдзю творчага аб'яднання мюнхенскіх мастакоў "Сіні верхнік". Сувяз часоў і народаў, культур Захаду і Усходу знаходзіць адлюстраванне ў яе творчасці.

А.Дасужаў працуе з вялікімі каляровымі плоскасцямі, узабагачанымі невялікімі дэталямі, і ў экспазіцыі прадставіў работу "Прысвячэнне Эль Лісіцкаму". Твор — своеасабліва данина сусветна вядомай генію ХХ стагоддзя. У гэтым ключы — і графічныя лісты Мілы Марш "Сканструяваны гарызонт". Свежа і арыгінальна выкарыстоўвае творца архітэктурныя формы хмарачосаў Амерыкі, ператвараючы іх у мастацкія вобразы. Вобраз адухоўленай прыроды рознымі сродкамі прадставілі В.Шылко і В.Васільеў. Узаемаадносны чалавека і яго атачэння, жаданне абараніць свае асабістыя перажыванні ад умяшання знешняга свету, пакінуць terra incognita — своеасаблівым пасланнем да гледача сталіся творы Н.Ганчаровай "Ён. Яна", Г.Фалей "Спазнай сябе", Я.Толлававай "Incognita". А вось пра час адыходзячы, жаданне спыніць імгненне жыцця ў вобразах мінулых дзён — інсталляцыя У.Макаркова "Дзяўчынка і цягнік". Завяршальным акордам выстаўкі, малітвай любові, сімвалам стваральнай, вечна маладой душы, сталася стужка пра швейцарскую мастачку Сюзанну Баўман. Гэта невысечаная жанчына прыехала ў Віцебск у 1994-м і на доўгія гады звязала свой лёс з нашым горадам...

Гала ЛЕМ
Віцебск

На здымку: фрагмент экспазіцыі.

У Галерэі Тызенгаўза, што ў Гродне, — персанальная выстаўка Валянціны Шоба "На Каляды".

У месяцовай чашы

Постскрыптам да Каляд

З нашага мінулага ў будучае нетаропка шпацыруюць чарадзейныя конікі, якія вобразна аб'ядноўваюць большасць экспазіцыійных твораў. Свойскія жывёліны ў Валянціны розныя і па колеры, і па характары, і па той ролі, якую выконваюць у кругазаароце часу. Залаты конік вязе на залатых санках чараўныя ёлкі, каб напоўніць радасцю наш Святы вечар. Спакойны белы конік, якога вядзе смешны гном у востраканцовым капелюшы, запрашае нас у казку. Яркі чырвоны конь, спалучаючыся з колам часу, стылізаванымі сілуэтамі жывёлін на даматканым ручніку, падкрэслівае зімовую экспрэсію. Амаль кожны з начных абразкоў утрымлівае абрысы месяца — жоўтай поўні ці срэбнага ражка, якія ўваходзяць у структуру работы, умацняючы яе рамантычнае гучанне. Сімвал рыбы на сталі таксама плыве ў месяцовай чашы і набывае магічны сэнс.

В.Шоба. "Снег ідзе".

Аўтар умее знайсці тую дэталю, якая арганічна ўпісваецца ў мастацкую канву твора і ўдакладняе яго агульны сэнс: амаль непрыкметную саву ў цёмнай лісце, знаёмы ўзор слускага пояса на спіне коніка, няяркае хатняе святло ў акенца, п'яшчотную зорку на цёмным небасхіле. Выразная каларыстыка і ўмоўная пластыка выяўленчых элементаў работ, змяшаная тэхніка выканання бездакорна згарманізаваны аўтарам і ствараюць яркі эстэтычны эфект.

Марына ЗАГІДУЛІНА
Гродна

Пра тое, што сучасны беларускі тэатр у пераважнай большасці сваёй загруз у багне кан'юнктуры і патрабуе магутнага прытоку свежага паветра ў выглядзе "глытка" творчага пошуку, не пісаў толькі лянівы. Іншая справа — відавочнасць самой сітуацыі не атаясамліваецца з відавочнасцю тых крокаў, якія неабходна зрабіць, каб становішча змянілася ў якасна іншы бок. Многія сцвярджаюць, што свайго роду панацэяй магло б стаць развіццё ў беларускай творчай прасторы эксперыментальнага тэатра. У гэтым матэрыяле мы і паспрабуем зразумець, наколькі падобны сродак сапраўды дзейсны, а дзе ў дачынненні да творчых эксперыментаў валадараць хіба задумы, дастаткова далёкія ад рэальнай эфектыўнасці.

Не такі, як усе?

Чым жа эксперыментальны тэатр адрозніваецца ад "нармальнага"? У першую чаргу — колькасцю ярлыкоў, якія ствараюць яму флёр загадкаваасці і недаступнасці. А між тым, галоўнай задачай эксперыментальнага дзейнасці падобнага кшталту бачыць, на маю думку, акурат развіццё тэатра прафесійнага — менавіта за кошт даследчыцка-лабараторнай дзейнасці па развіцці разумення прыроды тэатральнага мастацтва і механізмаў яго існавання ў сучасным свеце.

Што і казаць, любы эксперымент у навуцы, нават калі для "няўзброенага вока" ён выглядае як зліванне ў адну пасудзіну дзвюх розных вадкасцей, мусіць мець пад сабой глыбокае тэарэтычнае абгрунтаванне. Адпаведна, задачай і адной з канчатковых мэт тэатральных вопытаў таксама мае выступаць не дэкларацыя намераў кшталту "дайце нам магчымасць рабіць тое, што хочам мы, і не заціскайце п'янамі па запаўненні залаў" ды эйфарыя ад адчування ўласнага творчага "адрыўу", а — канкрэтнае ўсведамленне: навошта прыводзіцца эксперыментальная работа, які вынік мяркуецца атрымаць, і, галоўнае, якім чынам ён здольны паўплываць на тэатральны працэс краіны.

Выходзячы з такіх пазіцый, відавочным чынам трансфармуецца і кола тых, ад каго гэтых эксперыментаў чакаюць. Не сакрэт, што ў сучасным тэатральным асяроддзі практыкуецца негалосны падзел на маладых-непрыкаяных рэжысёраў, часта зусім нявыпытных, з пункта гледжання практычнай дзейнасці ў тэатры, якія "перш чым заслужыць права пастаноўкі на прафесійнай сцэне, няхай паэксперыментуюць", і творцаў старэйшага пакалення, каму ўсе гэтыя эксперыменты не патрэбны, бо яны займаюцца рэальнай справай. Аднак акурат для таго, каб зрушыць сітуацыю з мёртвай кропкі "статуса-кво", патрабуецца няўнасна інтарэсу да творчага пошуку на ўсіх узроўнях, а не толькі сярод пачаткоўцаў, чыю прафесійную непадрыхтаванасць лягчэй замаскіраваць такім абстрактным тэрмінам, як "эксперымент". І, прыкладам, калі б мінулагодні праект Мікалая Пінігіна "Тэатр Уршулі Радзівіл" пазіцыянаваўся

як тэатральны эксперымент, а не як "рэканструкцыя традыцый нацыянальнага тэатральнага мастацтва", упэўнена, многіх з тых гузакоў, якія з ахвотай раздавалі яму крытыкі, спектакль не атрымаў бы. Іншая справа, што на паверку цяга да эксперыменту нярэдка аказваецца адваротным бокам медала ідэі "калі не даеце паставіць спектакль, дайце паставіць хоць што-небудзь"...

тыя размовы пра выпаленую драматургічную ніву, якія яшчэ гады тры-чатыры таму падаваліся праўдзівымі, сёння выглядаюць усёго толькі бяспечнай блізарукасцю альбо нежаданнем бачыць тое, што патрабуе эмацыйных і прафесійных высілкаў для асэнсавання.

Прыклад — праект "Аднолькаварозныя" на базе Цэнтра сучаснай драматургіі і рэжысуры напрыканцы мінулага года. Цягам тыдня гяцэра маладых беларускіх драматургаў прадстаўлялі свае новыя творы, што сёння, у параўнанні з тымі эцюдамі-пятнацаціхвілінкамі, з якіх гады тры таму яны пачыналі, уяўляюць з сябе цалкам завершаныя драматургічныя работы. Іншая справа — тыя, хто, на маю думку, мусіць "адказаваць" за практычнае прымяненне плёну гэтага эксперыменту, не ведалі альбо не пажадалі даведацца пра яго існаванне ды вынікі. І тут — яшчэ адзін мур, злікваюцца які можа толькі той, хто яго вакол сябе ўзвёў.

пляцоўкі, за выключэннем буйных, кшталту Палаца Рэспублікі або Дома афіцэраў, дзе імгэнт пачаткоўцаў заканчываецца на ўзроўні высвятлення расцэнак на арэнду. Праблема гэтая, якая з падвойнай вастрынёй паўстала, калі тром сталічным тэатрам давялося на час рэканструкцыі сваіх будынкаў пакінуць наседжаныя сцэны, узнімалася неаднойчы. Аднак далей за прапановы больш актыўна выкарыстоўваць малыя сцэны тэатраў яна не развівалася. А між тым, рашэнне знаходзіцца на паверхні: калі ў сталіцы будзе дастатковая колькасць незалежных пракатных пляцовак (а ў сённяшніх умовах нават адна-дзве — гэта ўжо раскоша), з'явіцца рэальная магчымасць і ў маладых альтэрнатыўных творцаў не залежаць ад густаў мастацкага кіраўніка таго або іншага тэатра і яго асабістых сімпатый-антыпатый, а на цалкам камерцыйных умовах адстойваць канкурэнтаздольнасць

каб дзецішча яго эксперыменту працягвала жыць і было цікавае іншым, або не? І ці можна гэты стымул стварыць штучным шляхам?

Практычны адказ на гэтае пытанне таксама ёсць: як толькі прафесійны занятак рэжысёра, няхай сабе толькі ў дадзенай канкрэтнай сферы эксперыментальнай дзейнасці, перастане быць забавай дзеля разнастайнасці, а стане сродкам для пражытку, у прамым сэнсе слова, стаўленне да вынікаў сваёй працы зменіцца карэнным чынам. Механізм просты: замест таго, каб на самым пачатку закладаць у каштарыс будучай пастаноўкі рэжысёрскі ганарар за працу, неабходна вывесці яго з часткі выдаткаў і паставіць у жорсткую працэнтную залежнасць ад касавых збораў. Механізм, апрабаваны ў многіх краінах Еўропы, працуе бездакорна: адказваючы

Механізм тэатральнай адказнасці: як тэорыю ўвесці ў каштарыс?

ЭКСПЕРЫМЕНТЫ ЦІ... "ПЛАНКТОН"?

Напачатку было слова

Што ні казалі б прафесіяналы тэатра пра значэнне і ролю пастаноўка на сцэне твораў класічнага рэпертуару, тысячагоддзі гісторыі сцвярджаюць: сапраўдным рухавіком тэатральнага мастацтва была і застаецца новая драматургія. Старажытнагрэчаскія драматургі, Гальдоні, Лопэ дэ Вега, Шэкспір, Мальер, Ібсэ, Чэхаў... — усе яны, і не толькі, далі штуршок для новага вітка тэатра акурат таму, што прапанавалі (мы неаднойчы пісалі пра гэта на палосах "К", аналізуючы апошнія прэм'еры ў айчынных трупях) новы спосаб тэатральнага асваення навакольнай рэчаіснасці. А гэта значыць, што любыя "новыя формы", карпатліва і вышталючы прыдуманыя ды ўвасобленыя рэжысёрамі, не будуць мець аніякага значэння, калі іх звышзадачай не будзе пошук гэтых самых новых, нетрадыцыйных і небанальных, спосабаў камунікацыі з сучаснікамі. Варта ўлічваць і факт перанасычэння іх свядомасці рознага кшталту інфармацыяй. Апошняе вельмі часта ўзводзіць магутныя мур-блокі для жывога ўспрыняцця і адпаведных рэакцый.

Аднак выплывае на паверхню нават без нашай дапамогі: развіццё новага тыпу драматургіі і яе актыўны выхад на сцэну — вось той ход, які цалкам натуральным чынам справакуе і самі тэатры на жывы пошук новых, актуальных выразных сродкаў. Аднак тут вельмі важна не старацца запаўняць гэтую нішу штучным чынам за кошт таго драматургічна-графаманскага "планктону", які заўсёды прысутнічае ў тэатральнай прасторы і часта вельмі падобны на сапраўдныя п'есы, а — шукаць-вышукваць сапраўды новае, народжанае днём сённяшнім і яго непасрэдным адчуваннем. Балазе

А дзе грошы?

Услед за ўсімі нашымі захопленымі тэзісамі пра тое, што трэба даваць волю творцам і ствараць адпаведныя ўмовы для іх росквіту, адзін за адным паўстаюць пытанні практычнага парадку: хто ўсе гэтыя эксперыменты будзе забяспечваць і фінансаваць? Якім чынам тэарэ-

тычны бок пытання можа стаць рэальным?

У адным са сваіх інтэрв'ю напрыканцы мінулага года міністр культуры Рэспублікі Беларусь Павел Латушка дакладна выказаўся наконт таго, што на сённяшні дзень у планах краіны не значыцца стварэнне яшчэ адной бюджэтнай тэатральнай установы, якая будзе займацца менавіта эксперыментамі. І ў гэтым, натуральна, ёсць рацыя: бо колькі ні ствараць рознага кшталту "рэзервацыі" для таленавітых ды нешараговых, задача інтэграцыі гэтай катэгорыі твораў у агульнатэатральную прастору краіны наўрад ці наблізіцца да свайго разумнага вырашэння.

Аднак ёсць магчымасць аналізу багатага вопыту ў гэтым кірунку, які прайшлі суседнія краіны. І, безумоўна, не ўсё "пад грабеньчык", аднак многія з механізмаў, што былі апрабаваны там, цалкам прыдатныя і для нашых рэалій.

"Не трэба рыбы — дайце вуду" — гэты тэзіс цалкам актуальны для тых маладых беларускіх творцаў, якія ўжо сёння маюць свае рэалізаваныя праекты, але не валодаюць магчымасцю прадэманстраваць іх шырокаму колу патэнцыйных спажыўцоў. А ўсё з-за таго, што ў беларускай сталіцы практычна адсутнічаюць спецыяльна абсталаваныя тэатральна-пракатныя

сваіх творчых прапаноў. Музыканты да гэтага "дадумаліся" крыху раней за тэатралаў: у самым цэнтры сталіцы паўстала Дзіцячая філармонія, схема функцыянавання якой і будзе будавацца па такім прэзэнтатыўна-пракатным прынтцыпе.

Атрымаў — адпрацаваў!

Больш як пяць гадоў таму Міністэрства культуры ўвяло ў практыку правядзенне конкурсу эксплікацый сярод маладых рэжысёраў і па яго выніках — выдзяленне грантаў на пастаноўку. З рознай ступенню інтэнсіўнасці гэтая дзейнасць ажыццяўляецца і сёння, што не заўсёды належным чынам заўважаецца грамадскасцю. Аднак, разам з тым, дзякуючы падобнай працы з'яўляюцца і цалкам "спелыя", з прафесійнага пункта гледжання, спектаклі, як, прыкладам, у свой час — "Гісторыя аднаго горада" паводле

М. Салтыкова-Шчадрына Беларускага дзяржаўнага тэатра лялек у рэжысуры Аляксандра Янушкевіча.

Іншая справа, што не так ужо і рэдка даводзіцца сутыкацца з пэўнага кшталту безадказнасцю з боку маладых "экспериментатараў": здаецца, нашмат больш задавальнення ім прыносіць сам працэс адчування "сябе ў мастацтве", а не клопат пра тое, што ж глядач атрымае на выхадзе. І зноў справа ўпіраецца ў мур пад назвай "уласны інтарэс": маюцца ў рэжысёра іншыя прычыны, акрамя геданістычных, для таго,

за вынікі сваёй працы ўласным рублём, можна разлічваць, што і творчая адказнасць таксама стане больш свядомай.

Раз, два, тры — гэта, пэўна, будзеш ты

І яшчэ адзін прынтцыповы момант, які таксама варта агучыць: любыя вынікі эксперыменту можна і варта прымаць пад увагу толькі тады, калі яны — не радасная выпадковасць, а правярная заканамернасць. Гэта значыць, што нават дэталёва распланаванай разавай акцыі не дастаткова для таго, каб спачываць на лаўрах.

Толькі планамерная праца ў пэўна акрэсленых кірунках здольная даць спадзяванні на тое, што вынік усё-такі будзе — не адно толькі ў выглядзе справаздачных "птушчак" аб праведзеных мерапрыемствах, але і ў канкрэтных справах. І, прыкладам, тыя ўдалыя чытанні новых п'ес, якія, на думку стваральнікаў, маюць перспектывы і інтарэс для практыкаў тэатра, варта пераводзіць з класа "аднаразовых" у статус рэгулярных, тое ж самае рабіць і з сістэмай майстар-класаў, што мусяць быць не проста творчымі сустрэчамі з мэтрамі, як час ад часу тое здараецца, а — планамернымі тэарэтычнымі альбо практычнымі заняткамі ў рамках акрэсленай тэмы.

І варта падрыхтавацца да таго, што вынікі гэтай эксперыментальнай працы вылічвацца будуць зусім у іншых адзінках, чым тое прынята сёння ў тэатры рэпертуарным. Тут выніковасць не залежыць ні ад эканамічнай запатрабаванасці творчых эксперыменту, ні ад іх колькасці. Укараненне ў практыку ідэй ды высноў, зробленых дзякуючы лабараторнай дзейнасці і з яе дапамогай — вось той аргумент, які мусіць стаць галоўнай адзінкай вымярэння.

Таццяна
КОМАНОВА

джання практычнай дзейнасці ў тэатры, якія "перш чым заслужыць права пастаноўкі на прафесійнай сцэне, няхай паэксперыментуюць", і творцаў старэйшага пакалення, каму ўсе гэтыя эксперыменты не патрэбны, бо яны займаюцца рэальнай справай. Аднак акурат для таго, каб зрушыць сітуацыю з мёртвай кропкі "статуса-кво", патрабуецца няўнасна інтарэсу да творчага пошуку на ўсіх узроўнях, а не толькі сярод пачаткоўцаў, чыю прафесійную непадрыхтаванасць лягчэй замаскіраваць такім абстрактным тэрмінам, як "эксперымент". І, прыкладам, калі б мінулагодні праект Мікалая Пінігіна "Тэатр Уршулі Радзівіл" пазіцыянаваўся

**Кампазітар
у ролі "дыназаўра"**

— Працуючы ў складзе экспертнага савета Нацыянальнай тэатральнай прэміі, — дзеліцца ўражаннямі кампазітар, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Беларусі, прафесар Вячаслаў Кузняцоў, — я звярнуў увагу, што музыка выкарыстоўваецца пераважна як фон ці ілюстрацыя. І толькі ў рэдкіх, можна сказаць, асобных выпадках — як драматургічны складнік спектакля. А між тым, музыка павінна быць такой жа дзейнай асобай, бо яна дапаўняе, "дагаворвае" аўтарскія і рэжысёрскія думкі, развіваецца разам з драматургіяй п'есы, існуе жыццём усяго тэатральнага арганізма. Але ў конкурсных спектаклях, замест усяго гэтага, яна, наадварот, часта перашкаджае ўспрыняццю, бо мільгацела стылявымі промахамі, выяўляла неадпаведнасць агульнай канцэпцыі, дэманструючы апору на танную эстрадную стылістыку, адсутнасць драматургічнага развіцця — спіс можна доўжыць. Так і хацелася ўсклікнуць: "Дзе ж вы, прафесійныя кампазітары, знаёмыя з музычнай драматургіяй?" Ды вось яны — яркія, таленавітыя, бліскучыя, з фантамам ідэй і жаданнем працаваць. Толькі рэжысёры іх не бачаць. Ці — не хочучь заўважаць? Я спецыяльна падлічыў: на два з паловай дзясяткі драмспектакляў — усяго тры прафесійныя кампазітары. Я з вялікай павагай стаўлюся да таленавітых інструменталістаў, якія пішучь музыку да

Уладзіміра Будніка, — музыкантаў нават хацелі распусціць: маўляў, дастаткова запісаць, ды грошы сжаноміяцца. Але мне ўдалося ўгаварыць кіраўніцтва не рабіць гэтага. І сёння наш тэатр застаўся адзіным, дзе ў штаце прадугледжаны музыканты, дакладней — артысты аркестра. Іх сям'ера. І слова "артысты" для іх — невыпадковае: кожны не толькі ўмее граць на некалькіх інструментах, але і здольны выйсці на сцэну ў тэатральным касцюме, атрымаць у спектаклі невялікую ролю (нават, бывае, са словамі) і данесці адпаведны вобраз. Часам выступаюць яны і ў фэа, перад спектаклем, умеюць імправізаваць, у тым ліку адразу ансамблем, а не толькі сольна. Гэта не значыць, што ў нашых спектаклях не выкарыстоўваецца запіс ці электроніка, наадварот, іх становіцца ўсё больш, але наяўнасць у тэатры "жывых музыкантаў" дае рэжысёрам куды больш магчымасцей. І — надзвычай ажыўляе відовішча, прыцягвае глядацкую ўвагу.

Канец мінулага года прайшоў у Беларусі пад знакам тэатра. Тут — і Першая Нацыянальная тэатральная прэмія, якая не толькі прадставіла шырокі разгорт айчынных спектакляў, але і выклікала роздум над многімі намінацыямі. І некалькі міжнародных тэатральных фестываляў запар, што далі магчымасць параўнанняў "у нас" і "ў іх". І, вядома ж, тэатральныя прэм'еры. Ці заўсёды музыка ў іх пасавала відовішчу ды агульнай задуме? "Апошняя кропля" стаў навагодні выхад на экраны серыяла "Усё, што нам трэба": пры агульнай становай ацэнцы, вялікая колькасць глядацкіх заўваг, выказаных у Інтэрнэце, дытычылася менавіта песень. Хаця музыку для тэатра і кіно традыцыйна называюць прыкладнай, гэта не значыць, што да драматургічнай канцэпцыі спектакля можна "прыкладаць" што заўгодна. А між тым, гэта становіцца ледзь не тэндэнцыяй. І — вельмі небяспечнай!

Без "дыназаўраў", канешне ж, танней...

Прыкладная зона музыкі... ці музона, або Дзе ж ты, кампазітарская воля?

спектакляў, сярод іх шмат сапраўды адораных музыкантаў, якія тонка адчуваюць спецыфіку сцэны, але 12 працэнтаў супраць 88-і — ці не занадта? Па меншай меры, дысананс. А зусім нядаўна ўсе вядучыя тэатры мелі свайго загадчыка музычнай часткі. Знакамітыя кампазітары не толькі пісалі музыку да спектакляў і дырыжыравалі тэатральным аркестрам (!), але і рэкамендавалі рэжысёру цікавых, самабытных твораў, дапамагалі падбіраць для пастаноўкі музыку розных стыляў і эпох. У чымсьці цяперашніх рэжысёраў можна зразумець, бо з "профі" цяжка працаваць: амбіцыі, заплыты, "акадэмізм", які, бывае, выдае нафталінам, няўменне валодаць камп'ютарнымі тэхналогіямі, фінансавыя прэтэнзіі. А з "новымі імёнамі" — хутка, ненадакучліва, танна. Шкада, што дыпламаваны кампазітар уяўляецца рэжысёру гэтакім "дыназаўрам", які піша толькі саны ды фугі.

Сыграйце нам... вобраз

Няўжо і сапраўды ўсё так дрэнна і няма ніводнага становага прыкладу? Чаму ж: прэмія за лепшую музыку справядліва дасталася Алегу Хадоску, аўтару опер, балетаў, сімфоній, кантат, — за працу з купалаўцамі. Дый сталічны лялечны тэатр звычайна радуе музычнай разнастайнасцю. Зусім нядаўна на яго сцэне гасцявала нават... опера, якую артысты спявалі "жыццём" — у спрочнавай версіі. А "жывыя музыканты" на Купалаўскай сцэне?

— У сярэдзіне 80-х, — распавядае лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Беларусі, кампазітар Уладзімір Кур'ян, — калі я ўзначаліў музычную частку Купалаўскага тэатра — пасля Сяргея Картэса і

Нам не трэба "мусі-пусі"!

Замежная практыка сведчыць: сінтэз музыкі і тэатра — адзін з галоўных кірункаў сучаснага мастацтва. Усё шырэй распаўсюджваюцца прыёмы так званага "інструментальнага тэатра", калі выкананне акадэмічнага твора суправаджаецца разнастайнымі рухамі і сцэнічнымі дзеяннямі музыкантаў, часта — у адметных строях. У камерных операх ды мадэрн-балетах музыканты разам са сваімі інструментамі знаходзяцца на сцэне і становяцца дзейнымі асобамі спектакля. Тое ж самае адбываецца ў драмтэатры — дастаткова ўгадаць хаця б сумесны беларуска-расійскі праект, чэхаўскае "Вяселле", пастаўленае на Купалаўскай сцэне. Эксперыментуе ў гэтым плане і Беларускі дзяржаўны тэатр лялек.

— Усё пачалося з рэжысёра, — распавядае кампазітар і акардэаніст, кіраўнік гурта "Гурзуф" Ягор Забелаў. — Аляксей Ляляўскі ўбачыў наш канцэрт і запрасіў мяне супрацоўнічаць. Я вельмі хвалюваўся, бо тэатральнага вопыту ў мяне не было ніякага. І цяпер, наноў ацэньваючы сваю першую "лялечную" працу — музыку да спектакля "Сіняя птушка", разумею, што сёння многае зрабіў бы інакш: менш страката і больш канцэптальна. Але рэжысёр у мяне паверыў, і разам мы ставілі яшчэ некалькі спектакляў, у тым ліку ў замежжы: двойчы ў Германіі ("Мобі Дзік" паводле рамана Германа Мелвіла і "Адысей"), у Польшчы ("Гулівер"), Славеніі ("Папялушка"). Аляксей Анатольевіч увогуле падтрымлівае самыя рознастыльёвыя, разнажанравыя падыходы ў музычным

начынні спектакля. Звычайна кажа штосьці нахталт: "Не трэба мне "мусі-пусі", маючы на ўвазе немудрагелістыя песенькі. Усе свае спектаклі, нават дзіцячыя, ён робіць паводле сэнсу шматслойнымі: гэта — для дзяцей, а вось гэта — для бацькоў. Таму і музыка яму патрабуецца адпаведная. Шукаем звычайна разам: ён расказвае, што хоча, жыва рэагуе на мае прапановы, прадастаўляе творчую свабоду, не ўводзіць нейкіх абмежаванняў. Не дзіва, што амаль кожны спектакль вылучаецца выбарам не толькі музычнага стылю, але і саміх тэмбраў. Тая ж "Папялушка" ў Славеніі ішла цалкам жывым гукам: я сам граў на акардэоне і ўдзельнічаў у спектаклі як акцёр. А для нямецкага "Адысея" паспрабаваў знайсці "ліру па-беларуску" і звярнуўся да нашых прэпарыраваных альтовых цымбалаў — вядома ж, у запісе. Дый для іншых спектакляў шукаем адметную фанасферу, якая ства-

вельмі таленавітага рэжысёра запрашалі паставіць... оперу. Раней ён у гэтым жанры не працаваў, было шмат складанасцей, непаразуменняў. Нарэшце, паспяхова прайшла прэм'ера, усе віншуюць рэжысёра. А ён у адказ: "Эх, каб не гэтая ваша музыка, я такі спектакль паставіў бы!" І гэта, падкрэсліваю, пра оперу. Што ж тады казаць пра драматычныя спектаклі?..

Рэжысёры часам папросту не ведаюць, што ім з той музыкай рабіць і навошта яна патрэбна. Маўляў, песні — гэта яшчэ зразумела, але калі спектакль з песнямі — значыць, адразу мюзікл. Здараецца, нават артысты выступаюць супраць. І не таму, што ім самім даводзіцца спяваць: маўляў, музыка "за кадрам" перашкаджае ім іграць, "збівае". Насамрэч, усё прасцей. Рэжысёры і акцёры, бывае, баяцца музыкі арыгінальнай, яркай, запамінальнай, бо разумеюць, што яна можа "пера-

я бачу характары герояў інакш, але трэба быць гнуткім, умець тактоўна давесці сваю пазіцыю і выслухаць супрацьлеглы бок. Звычайна я прыношу некалькі варыянтаў тэм, каб рэжысёру было з чаго выбіраць. Знайсці параўменне можна заўсёды — было б жаданне. Ды толькі... Апошнім часам тэатры пачынаюць адмаўляцца ад арыгінальнай музыкі з вельмі простаі прычыны: з-за эканоміі грошай. Робяць так званы "падбор" — не толькі музыкі, але і дэкарацыі, сцэнічных строяў, намагаючыся выпусціць прэм'еру, уклаўшы ў яе мінімум сродкаў. Але любое выкарыстанне музычных цытат павінна быць чымсьці апраўдана. Той жа музычны калаж, калі ён выкарыстоўваецца ў буйных акадэмічных творах, заўсёды нясе на сабе семантычную нагрузку, адсылае слухачоў да пэўнай эпохі ці тэматыкі. Тое ж самае павінна быць і ў тэатры драматычным: музыка проста "дзеля музыкі" там не патрэбна.

"Залігнем"?

Дзе ж выйсце?

— Можа, наспей час, — выказвае думку Вячаслаў Кузняцоў, — стварыць, да прыкладу, Лігу прафесійных тэатральных кампазітараў пры Саюзе тэатральных дзеячаў? І ўжо праз яе адстойваць свае правы? Бо там павінна быць месца і таленавітым, самабытным інстру-

раецца за кошт падбору адметных інструментальных спалучэнняў. Шмат даюць мне ў гэтым сэнсе і замежныя паездкі. Нават калі гаструю з "Гурзуфам" (толькі што, дарэчы, мы вярнуліся са Швейцарыі), заўсёды цікаўлюся тэатральнай культурай краіны, дзе выступаем, асабліваю ўвагу звяртаю на ролю музыкі ў іх спектаклях. Дый сам Ляляўскі мае надзвычай багаты досвед і заўсёды гатовы дапамагчы, падказаць.

Эх, каб не музыка...

На жаль, такое становішча — далёка не ва ўсіх тэатрах. Так што справа, пэўна, не толькі ў наяўнасці ці адсутнасці штатных музыкантаў у тэатры, але і ў самім рэжысёрскім стаўленні да музыкі, разуменні яе гэтакім "непатрэбным дадаткам" ці такім жа паўнаважным складнікам спектакля, як сцэнаграфія ды ігра артыстаў.

— Паводле маіх назіранняў, — лічыць заслужаны дзеяч мастацтваў Беларусі, кампазітар Віктар Войцік, — з'явілася цэлае пакаленне рэжысёраў, якія папросту "не бачаць" музыку. У свой час я загадваў музычнай часткай Тэатра імя Горкага, плённа працаваў з рэжысёрам Барысам Глаголіным, які пазней стаў дырэктарам Маскоўскага тэатра на Таганцы. Памятаю, як ён вымушаў артыстаў рухацца ў такт музыцы, хаця гэта былі зусім не музычныя, а звычайныя драматычныя спектаклі. Штосьці з назапашаных традыцый, вядома, захоўваецца, працягваецца, развіваецца, але агульнае стаўленне да музыкі ў драмтэатры сёння іншае. Узгадаю амаль анекдатычны выпадак, як аднаго

іграць" іх саміх. Вось і схіляюцца, пераважна, да шумавых, фонавых эфектаў, да разумення музыкі ўсяго толькі як "афармлення". А між тым, нават праслаўтая "нарэзка", калі выкарыстоўваюцца фрагменты вядомых твораў, патрабуе вялізных высілкаў: трэба літаральна да секунды пралічыць, што і дзе павінна ўключыцца, дзе і як выключацца. А часам, здараецца, цытату абрываюць на паўслове — дакладней, на паўноце, "стыкі" атрымліваюцца няглымі. Дый сам падбор цытат выклікае здзіўленне: бывае, яны ніяк не стасуюцца ні са стылістыкай, ні з вобразным строем, ні з агульнай драматургіяй п'есы. Так што выйсце, думаю, не столькі ўласна ў музычнай адукацыі рэжысёраў, акцёраў і ўсіх, хто спрычыняецца да спектакля, колькі ў іх агульным мастацкім развіцці ды гусце.

Прывід грошай

Але ж удалося неяк Уладзіміру Кандрусевічу стаць самым, бадай, запатрабаваным на сёння тэатральным кампазітарам. Колькасць спектакляў, музыку да якіх ён напісаў, штогод падлічваецца не адзінкамі, а ледзь не дзясяткамі! Многія пастаноўкі яго музыка папросту "выцягвае", бо на ёй трымаецца літаральна ўвесь спектакль. Ён жа стаў і жывым класікам беларускага мюзікла, ствараючы такія творы і для музычных тэатраў, і для драматычных — з улікам спеўных магчымасцей артыстаў.

— Уяўленне пра будучы спектакль, — распавядае Уладзімір Кандрусевіч, — заўсёды зыходзіць найперш ад рэжысёра. Здараецца,

менталістам, няхай і без дыплама кампазітара, які валодае б мастацтвам прыкладнай музыкі...

— Сілкам не будзеш любы, — упэўнены Віктар Войцік. — Відаць, тэатр перажывае сёння далёка не лепшы свой перыяд — гэта перыяд змены эстэтыкі, і да музыкі яшчэ папросту не паспелі "дайсі" ўсур'ёз: рэжысёры не ведаюць, што з ёй рабіць. Дый кампазітары збольшага лянуюцца: знойдуць нейкую адну фарбу, возьмуцца за той або іншы жанр — і ўсё, пачынаюць далей тыражаваць тое, што аднойчы ў іх атрымалася. Так што вінаватых тут, здавалася б, няма. І шукаць іх не трэба! Але трэба як мага хутчэй асэнсаваць, што гукавая аўра спектакля складаецца не толькі з галасоў ды інтанацый акцёраў, але і з музыкі ў яе самым шырокім разуменні. Іншымі словамі — музыка можа і павінна быць такім жа паўнаважным складнікам спектакля, які працуе на яго канцэпцыю, вызначае тэмпы, характары, драматургію. Ну, а калі той канцэпцыі папросту няма, дык... пра што размова?..

Так што выйсце, мабыць, адно: у агульным узняцці планкі нашага мастацтва. Як толькі тыя ж тэатры пачнуць арыентавацца не толькі на міфічнага "сярэднестатыстычнага" спажываўца (ды хто калі тую статыстыку веў?), але і на сусветныя тэндэнцыі, яны самі пабягуць да кампазітараў. І не за песеннымі "мусі-пусі", а за найноўшымі музычнымі кірункамі ды тэхналогіямі, адпаведнымі самым перадавым тэатральным канцэпцыям.

Надзея БУНЦЭВІЧ

Чытач прыйшоў у рэдакцыю

Нагода для камандзіроўкі ў Петрыкаўскі раён Гомельскай вобласці з'явілася яшчэ пад час калядных святаў. Менавіта тады ў рэдакцыю "К" з набалелым пытаннем завітаў дырэктар Колкаўскага СДК Петрыкаўскага раёна Мікалай Глушко. Ён распавёў нам наступнае: на некаторых даках — доўгатэрміновых агнявых кропках, — якія раней уваходзілі ў Мазырскі ўмацаваны раён і месцяцца на тэрыторыі Петрыкаўшчыны, "чорныя археолагі" пачалі выразаць метал. І робіцца гэта, не зважаючы на гістарычную каштоўнасць названых аб'ектаў. Дырэктар СДК праціў карэспандэнта "К" выехаць на месца, каб на свае вочы пераканацца ў праблемнай сітуацыі, а таксама акцэнтаваць увагу, у тым ліку і мясцовых улад, на неабходнасці надання статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці Рэспублікі Беларусь дакам Мазырскага ўмацавання. На рэдакцыйнай планёрцы было вырашана выправіцца ў Петрыкаўскі раён.

Да таго ж, якраз праз некалькі дзён пасля візіту Мікалая Глушко, у рэдакцыі "К" прайшла "гарачая лінія" з удзелам начальніка ўпраўлення па ахове гісторыка-культурнай спадчыны і рэстаўрацыі Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь Ігара Чарняўскага. Патэлефанаваў са сваім праблемным пытаннем і Мікалай Мікалаевіч. У адказ Ігар Чарняўскі зазначыў, што статус гісторыка-культурнай каштоўнасці дакі Мазырскага ўмацавання могуць займаць толькі пры наяўнасці юрыдычнай асобы, якая возьме за іх адказнасць. А ў вырашэнні гэтага пытання павінна дапамагчы кіраўніцтва мясцовага райвыканкама.

Крыху гісторыі

Што ж такое Мазырскі ўмацаваны раён? Гэта, фактычна, частка лініі Сталіна — савецкага аналага лініі Мажыно ў Францыі або лініі Манергейма ў Фінляндыі. Цэлая сістэма абарончых збудаванняў стваралася ў СССР яшчэ з канца 20-х гадоў мінулага стагоддзя і, на думку распрацоўшчыкаў, павінна была прыкрываць ад удару патэнцыйнага агрэсара найбольш важныя шляхі ўздоўж заходняй мяжы Савецкага Саюза.

Сам жа Мазырскі ўмацаваны раён быў пабудаваны яшчэ на пачатку 1930-х і меў працягласць у 130 кіламетраў. Лінія абарончых збудаванняў цягнулася ў кірунку ад паселішча Капаткевічы Петрыкаўскага раёна да горада Лельчыцы. А ўсяго ў Мазырскім ўмацаванні, па звестках навукоўцаў, было пабудавана прыкладна 200 дакаў.

Менавіта гэтыя бетонныя збудаванні лініі Сталіна і прыцягнулі цяпер увагу "чорных археолагаў". Мікалай Глушко, з якім я выправіўся ў зусім не турыстычны рэйд па раёне, распавёў, што ад прагных да металічнай спажывы не ўратаваўшы нават ахоўныя дошкі. Праўда, дошкі гэтыя — самаробныя і прымацаваны да дакаў рукамі самога неабякавага дырэктара Колкаўскага СДК.

Некаторыя з унікальных збудаванняў Мазырскага ўмацавання раёна ўжо, на жаль, поўнаасцю ці часткова разбураны "чорнымі археолагамі". Гэта, па словах дырэктара СДК, аб'екты № 165 і № 260. Апошні не ўратавала і тая самая самаробная шылдчакка, надпіс на якой, пасля гістарычных звестак пра дакі Мазырскага ўмацавання, завяршалі словы: "Вечная слава героям! Беражыце памяць!". Але нават і яны не дапамаглі...

Аб'екты "чорнага" турызму

Прыкладна праз паўгадзіны пасля выезду з Петрыкава я ўжо аглядаў першы дак. Хай прабачыць мне чытач, але канкрэтны адрас або суседняе паселішча Петрыкаўскага раёна, дзе знаходзіцца тая аб'екты, называць не буду, каб не прыцягнуць у мясцовасць яшчэ большую колькасць несумленых аматараў "чорнага" турызму. Бо стаяць дакі ў такіх месцах, якія недасведчаны чалавек проста не знойдзе. Напрыклад, шафёр аддзела культуры Васіль Віннік (дарэчы, сам ён — мясцовы жыхар) пасля прызнаўся мне, што ніколі і не здагадаўся пра тое, што ў гэтых мясцінах знаходзіцца столькі ўнікальных пабудоваў.

Некаторыя з агледжаных мною абарончых збудаванняў былі ўзрваныя пры адыходзе савецкіх войск летам 1941-га або ўжо фашысцкімі акупантамі. Але сустракаліся таксама і цэлыя, непашкоджаныя дакі. У некаторых з іх сапраўды былі бачныя спробы незаконнай "экспрапрыяцыі": пагнутыя металічныя дэталі дзвярэй, адрэзаныя часткі сілавой устаноўкі і многае іншае.

— У мяне проста душа баліць, калі я бачу такое варварства, — прызнаваўся мне Мікалай Глушко. — Бо гэта не проста бетонныя збудаванні — гэта наша Памяць. А па ёй проста б'юць кувалдай і рэжуць яе аўтагенам!

Як знайсці ўласніка

Лінія Сталіна і "чорныя археолагі": "вайна" пакуль не скончылася

Падземныя лабірынты

Самае вялікае ўражанне пакінула пасля сябе не адзінаквы аб'екты 1930-х гадоў, а так званая міна — гэта, як патлумачыў Мікалай Глушко, агнявая група з некалькіх дакаў, злучаная падземнымі хадамі. У склад падобнай "міны" маглі ўваходзіць падземныя сховы, казармы, сілавыя падстанцыі, паветразборнікі і іншыя збудаванні жыццезабеспячэння.

Калі Мікалай Глушко ўключыў свой ліхтар і палез у сутарэнні, мне прыгадалася апавяданне Вацлава Ластоўскага "Лабірынты":

"Гэта дзверы", — сказаў Падземны чалавек і, засунуўшы ў шчалугу між камянёў загнуты жалезны прут, з высілкам павярнуў яго. Нешта глуха храснула, і пліта адной стараной пачала апускацца ўніз. Адкрыліся вітыя мураваныя сходы, якімі мы пры слабым святле сляпой ліхтарні пачалі сыходзіць уніз..."

Дык вось, усё было менавіта так, як апісаў Ластоўскі: і слабое святло ліхтара, і напаязасыпаня сходы, і скляпенні, па якіх трэба ісці напаясагнуўшыся, і лабірынты пераходаў, дзе даволі лёгка заблукць без правадніка...

Крочачы гэтымі падземнымі лабірынтамі, Мікалай Глушко распавядаў мне, што нават і сам не ведае ўсіх тых хадоў, якія ёсць у гэтай "міне". Некаторыя з калідораў — напаязасыпаня, а некаторыя пакуль што не даследаваліся, бо крэпасць мае, акрамя верхняга, яшчэ і два ніжнія паверхі. Таму цалкам магчыма, што даследчыкаў гэтага падземнага збудавання чакае наперадзе яшчэ шмат адкрыццяў.

Пры ліхтарным святле ў "міне" можна ўбачыць даволі шмат: браніраваныя дзверы сілавой падстанцыі, жалезныя тапчаны, на якіх спалі салдаты гарнізона, байніцы для стралкоў-адзіночак, што прастрэльвалі гэтыя калідоры наскрозь і маглі стрымліваць тут, нібы спартанцы, любую колькасць ворагаў...

На сценах падземнай крэпасці — шматлікія надпісы, на падлозе — смецце і пыл. Але тое, што "міна" мае вялізны турыстычны патэнцыял — сёння не выклікае пярэчанняў. А які б гэта быў цікавы аб'ект для школьнікаў! Мае думкі, дарэчы, пацвердзіў і Мікалай Глушко. Ён распавёў, што зрэдку ўжо вадзіў сюды цікаўных падлеткаў, якія, па ягоным словах, "проста вішчалі ад захаплення". Яно і не дзіва: гэты паўзмрок, гэты лабірынты пераходаў, Гісторыя, якая глядзіць на цябе з байніцы... Іншая справа, што пакуль турыстычныя перспектывы збудаванняў лініі Сталіна на Петрыкаў-

шчыне досыць цьмяныя. Бо для таго, каб такі аб'ект функцыянаваў у якасці турыстычнага, патрэбна прыкладзі яшчэ шмат намаганняў.

Зрабіць з дакаў Мазырскага ўмацавання цікавы раённы ці абласны турыстычны маршрут — даўня мара Мікалая Глушко. А яго ініцыятыўнасць і тая намаганні, якія ён прыкладае для рэалізацыі сваёй задумкі, сапраўды ўражваюць. Мясцовы краязнаўца не толькі звязваўся з нашай газетай, але і паспеў апублікаваць вялікі матэрыял супраць "чорных археолагаў" у раённым друку, неаднаразова гутарыў пра лёс лініі Сталіна з кіраўніцтвам Петрыкаўскага райвыканкама...

Цяпер няўрымслівы дырэктар СДК заняты працай над кнігай пад умоўнай назвай "Бетонны мерыдыян Палесся. Невядомыя старонкі гісторыі". У ёй Мікалай Глушко распавядзе пра гісторыю будаўніцтва Мазырскага ўмацавання, пра ваеннае прызначэнне лініі Сталіна, пра тое, як з дапамогай дакаў, якія месціліся на Петрыкаўшчыне, савецкія войскі абараняліся ад гітлераўцаў і пра шмат што яшчэ. Кніга напісана, як зазначыў мне аўтар, прыкладна на 80 працэнтах. Справа цяпер — за зборам сродкаў на яе выданне.

Планаў у мясцовага краязнаўцы яшчэ багата. Так, чарговая задумка Мікалая Глушко — стварыць раённы гісторыка-патрыятычны клуб. І займацца з членамі гэтай арганізацыі папулярызуючай гісторыі, краязнаўствам, вывучэннем неведомых старонак жыцця Петрыкаўскага раёна. А таксама з цягам часу стварыць музей Мазырскага ўмацавання раёна...

Дакі — terra incognita

Пасля паездкі па раёне вярнуўся ў Петрыкаў, дзе правёў невялікае сацапытанне сярод мясцовых жыхароў. Аказалася, амаль ніхто з месцічаў не ведае пра тое, што ў раёне захаваліся дакі лініі Сталіна, а калі і валодае хто падобнай інфармацыяй, дык асаблівай увагі тым збудаванням амаль стогодавай даўніны ніколі не надаваў: маўляў, а што там глядзець...

Так што дакі Мазырскага ўмацавання нават для петрыкоўцаў пакуль — сапраўдная terra incognita. Між тым, пад Мінскам даўно працуе знакаміты музейны аб'ект "Лінія Сталіна", куды любяць прыязджаць не толькі жыхары сталіцы, а і, шырэі, Беларусі, а таксама госці з замежжа. Наведвальнікаў, акрамя экскурсіі, чакаюць "франтавая" каша, катанне на бранятэхніцы, стральба з сапраўднай зброі часоў Вялікай Айчыннай вайны ды многае іншае. І, зразумела, тут можна набыць па-

мятныя сувеніры... Да таго ж, часам у музеі лядзяцца ваенна-гістарычныя рэканструкцыі баявых дзеянняў, якія выклікаюць сапраўднае захапленне ўсіх гасцей "Лініі Сталіна".

У Петрыкаве таго няма і блізка. Супрацоўнікі мясцовага краязнаўчага музея хоць і ведаюць пра дакі Мазырскага ўмацавання, але ніякіх даследаванняў у гэтым накірунку яшчэ не праводзілі. Атрымліваецца, што Мікалай Глушко, працуючы над сваёй кнігай, фактычна ажыццяўляе работу мясцовых музейшчыкаў? А каб такога ініцыятыўнага чалавека ў Петрыкаўскім раёне не было? Так, гэўна, і згібелі б сярод палескіх лясоў шматлікія бетонныя збудаванні неведомага для месцічаў прызначэння...

цу па добраўпарадкаванні гэтых збудаванняў і прылеглай да іх тэрыторыі. Дапамагчы ў тым павінны таксама і актывісты на чале з Мікалаем Глушко.

— Можна, для пачатку, зладзіць суботнік па вывазе смецця з тых дакаў, якія патэнцыйна цікавыя для турыстаў, — кажа Віталь Пілер. — У сваю чаргу, магу запэўніць, што райвыканкам акажа ўсю неабходную дапамогу ў правядзенні мерапрыемства. Падключым да гэтай справы школьнікаў, арганізацыі, прадпрыемствы, бо гэта патрэбна, важна і вельмі перспектыўна. Ды і Петрыкаўскі раён, на маю думку, толькі выйграе ад таго, што да нас будучы прыязджаць турысты, ахвочыя да незвычайнага...

Уваход у "міну" — аб'ект № 232.

Дарэчы, ніякай працы па "раскрутцы" сваёй часткі лініі Сталіна не вядзецца і ў суседнім, Лельчыцкім раёне Гомельскай вобласці, дзе таксама захавалася шмат дакаў. Ведаю гэта не з чужых слоў, бо пабываў на Лельчыччыне акурат год таму. І яшчэ тады пісаў пра перспектывнасць ды турыстычны патэнцыял названых аб'ектаў. Але ж, як кажуць, воз і цяпер там.

Суботнік для "раскруткі"

Усе магчымасці для выпраўлення дадзенага становішча ў Петрыкаўскім раёне — ёсць. І падобна на тое, што шматлікія захады Мікалая Глушко па наданні статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці збудаванням лініі Сталіна, па ператварэнні іх у цікавыя турыстычныя аб'екты паступова пачынаюць прыносіць свой плён. Прынамсі, ідэямі дырэктара Колкаўскага СДК зацікавілася ўжо і кіраўніцтва мясцовага райвыканкама.

— Абавязкова зоймемся дадзеным пытаннем, — запэўніў мяне пры сустрэчы намеснік старшыні па сацыяльнай сферы і ідэалагічнай рабоце Петрыкаўскага райвыканкама Віталь Пілер. — Будзем вызначаць статус гэтых аб'ектаў, а таксама магчымых балансуўтрымальных. А пасля трэба рыхтаваць усе неабходныя дакументы для надання гэтым аб'ектам статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці Рэспублікі Беларусь. Тады ў дакаў Мазырскага ўмацавання раёна з'явіцца будучыня. А, магчыма, з дапамогай паведамленняў у сродках масавай інфармацыі, у тым ліку і ў "Культуры", названымі аб'ектамі зацікавіцца інвестары...

Згодны Віталь Пілер і з думкай пра вялікі турыстычны патэнцыял дакаў Мазырскага ўмацавання. Але ў першую чаргу, на думку намесніка старшыні райвыканкама, трэба распачаць пра-

З ансамблем — у аграсадзібу

Варта таксама адзначыць, што пра неабходнасць "піяру" свайго рэгіёна і стварэнне лёгкапазнавальных мясцовых брэндаў кіраўніцтва Петрыкаўскага райвыканкама задумалася даўно. І цяпер прыкладаецца шмат намаганняў, каб турысты прыязджалі на Петрыкаўшчыну часцей.

— У тым, што турыстычны патэнцыял раёна — найвялікшы, пераконваць нікога не трэба, — кажа Віталь Пілер. — Акрамя лініі Сталіна, у нас ёсць яшчэ шмат чаго ўнікальнага і прыцягальнага. Да прыкладу, у Петрыкаўскім раёне шмат рэк і лясоў, нескранутая цывілізацыяй прырода... Таму развіццё аграсадызму для нас таксама вельмі перспектыўнае і нават неабходнае. У рэгіёне на сённяшні дзень створана прыкладна тры дзясяткі агратурыстычных аб'ектаў, і, не сумняваюся ў тым, у перспектыве іх значна пабалее...

Да слова, супрацоўнікі аддзела культуры Петрыкаўскага райвыканкама ўжо пачынаюць наладжваць сувязь з уласнікамі створаных аграсадзіб. Так, у гарадскім пасёлку Капаткевічы мне распавялі, што ўжо неаднаразова выязджалі са сваімі калектывамі на абслугоўванне турыстаў. Маюць намер, як запэўніла дырэктар Капаткевіцкага ГДК

На людным месцы

Міншчына: будаўнічыя праекты

Канец работ — і пачатак

Як паведамляе "К" намеснік начальніка ўпраўлення культуры Мінскага аблвыканкама Святлана Баранок, у Чэрвенскім раёне Смілавіцкая дзіцячая школа мастацтваў пераязджае ў адрамантаваны будынак. Работы абышліся ў 565 мільёнаў рублёў. Больш за два з іх — пазабюджэтныя сродкі мясцовага аддзела культуры, астатняя сума — з абласнога бюджэту.

і мае магчымасць навучаць дзяцей харэаграфіі і дэкаратыўна-прыкладнаму мастацтву. Натуральна, значна павялічыцца і колькасць навучэнцаў.

На абласныя грошы, як распавядае намеснік начальніка ўпраўлення культуры Мінаблвыканкама, будзе ўзведзены і новы Дом культуры ў раённым цэнтры Узда. "К" пісала пра тое, што ў горадзе няма ДК (стары будынак быў прызнаны аварыйным), а ўсе мерапрыемствы ладзяцца ў мясцовым кіна-тэатры. Аб'ект уключылі ў абласную інвестыцыйную праграму... Сёлета на будаўніцтва з абласнога бюджэту выдаткавана 30 мільярдаў рублёў. Работы завершацца ў наступным годзе. Тут будуць дзейнічаць дзве залы і кавярня, размесцяцца бібліятэка і ЗАГС.

Андрэй СТАРЖЫНСКІ

Орша: міжнародная перамога

Прыярытэт — на беларускія

3 9 па 14 студзеня ў Сочы прайшоў VIII Міжнародны конкурс-фестываль дзіцячай і юнацкай творчасці "Workshop".

Канцэрт, пры ўсёй разнастайнасці, быў строга вытрыманы па форме і стылі: удзельнікі павінны былі ярка прадставіць свае краіны. З нашага боку гэта зроблена бліскуча. Потым былі напружаныя конкурсныя дні, майстар-класы, забаўляльныя праграмы, экскурсіі. Праграма Вольгі і Анжэлы складалася з твораў на беларускай мове і песень на выбар. І юныя вакалісткі апынуліся на вышнім.

Наталля ЛАТЫШАВА, выкладчык Аршанскай ДШМ № 3

Ліда: версія гульні

Сабраць "100 сяброў"

Работнікі Лідскага раённага палаца культуры пастаянна шукаюць і ўкараняюць новыя формы работы з насельніцтвам. Так і з'явіўся ў Лідзе тэатр гульні "100 сяброў".

Склад удзельнікаў таго або іншага спектакля — розны. У адной дзеі могуць быць заняты акцёры народнага драматычнага тэатра, а ў другой, з фальклорным зместам, — артысты "Лідчанкі", у трэцяй — скрыпачы "Славянчанкі"...

Удзельнікаў тэатра пастаянна можна бачыць на калядных гульніх, на святкаванні Масленкі, Купалля, на навагодніх ранішніках ды кірмашах, выстаўках і рэспубліканскіх "Дажынках".

Шматгранная і творчая дзейнасць тэатра гульні "100 сяброў" — новага слова ў забаўляльнай індустрыі, бадай, усёй Гродзеншчыны — не засталася пазавягай жыхароў як нашага горада, так і вобласці. Таму ў апошнія гады Лідскі РПК неаднойчы становіцца фіналістам Абласнога конкурсу гульніх праграм "Карагод вяселосці". А па перадавы вопыт у арганізацыі ды правядзенні гульніх праграм у Ліду прыязджаюць культуротнікі з іншых раёнаў Беларусі.

Аляксандр МАЦУЛЕВІЧ
Ліда

Бабруйск: візітоўка бібліятэкі

Формы асветніцтва

Больш за сорак гадоў у Бабруйску працуе Гарадская бібліятэка № 8 імя Ефрасінні Полацкай.

хоўна-маральнага выхавання моладзі з'яўляецца прыярытэтным у нашай рабоце. Ладзім яе ў цесным кантакце з духоўна-асветніцкім цэнтрам Святога Іаана Багаслова пры Свята-Георгіўскім храме і яго настацелем Генадзем Вейга. Так, тры гады пры бібліятэцы працуе лекторый "Аб душы і не толькі". Тэматыка і формы работы лекторыя рознабаковыя: дыялог-роздум, дыспут "Свабода і залежнасць", гутарка за "круглым сталом", Гадзіна духоўнасці, Урок маральнасці...

У бібліятэцы прайшла таксама прэзентацыя выстаўкі і знаёмства з базай даных "Жанчыны Бабруйска: гісторыя і сучаснасць". А яшчэ бібліятэкары стварылі брашуры з серыі "Жанчыны ў гісторыі Беларусі", "Беларускія асветнікі", "Сучасная беларуская жанчына" і многія іншыя.

Таццяна ТРАПЯЗОН, загадчык Бабруйскай гарадскоў бібліятэкі № 8 імя Ефрасінні Полацкай

Візітоўкай бібліятэкі стала штогадовае правядзенне Ефрасіннеўскіх чытанняў. Тэматыка іх рознабаковая, а чытанні, прысвечаныя 910-годдзю з дня нараджэння асветніцы, далі магчымасць нашым карыстальнікам працаваць з дзённа пабываць на прэзентацыі выстаўкі "Беларусь, твая дачка я", пазнаёміцца з гістарычным партрэтам "Жанчыны ў гісторыі Беларусі", падзяліцца сваімі думкамі за "круглым сталом" "Гісторыя нацыі пачынаецца з жанчыны", пабываць на Гадзіне беларускай гісторыі "Промні асветніцтва". Напрыканцы былі падведзены вынікі конкурсу на лепшую творчую працу, прысвечаную жыццю і дзейнасці прападобнай Ефрасінні Полацкай.

"Да добра праз кнігу" — дэвіз нашай бібліятэкі. Стварэнне ўмоў для ду-

Ядвіга Суботка, працягваць гэтую дзейнасць і надалей. А, напрыклад, у вёсцы Кашавічы турыстаў, якія наведваюць агражасцідзібы, супрацоўнікі мясцовага клуба забаўляюць інакш: паказваюць ім паўтарагадзінны вясельны абрад. Дзея карыстаецца нязменным попытам, асабліва — у замежнікаў.

Словам, нікога не трэба пераконваць у выгодах падобнага супрацоўніцтва. Бо калі турысты атрымліваюць задавальненне ад аўтэнтычных народных спеваў, дык супрацоўнікі ўстановы культуры зарабляюць грошы, якія, натуральна, папаўняюць скарбонку пазабюджэту.

Не магу не адзначыць і той факт, што напрыканцы года адзел культуры Петрыкаўскага райвыканкама

можна размясціць гасцей... Карацей, умовы — самыя выгадныя...

Пакуль што пакупнікоў на гэты аб'ект сёвай даўніны яшчэ не знайшлося. Але мясцовыя турыстычныя "менеджары" не чакаюць "усяго і адразу", а працуюць цяпер і над іншымі цікавымі праектамі, здольнымі прывабіць патэнцыйнага інвестара. Напрыклад, паводле задумкі, у гарадскім парку прадугледжана стварэнне Культурна-забаўляльнага цэнтра. Праект яго пабудовы — сумесная распрацоўка аддзелаў культуры ды спорту і турызму Петрыкаўскага райвыканкама. Паводле плана, у Культурна-забаўляльным цэнтры з'явіцца боўлінг, лядовы каток, пункт пракату, батут і надзіманая горка, рамесніцкая крама, а таксама міні-кафэ.

а мясцовы РДК хоць і рамантуецца, але не так хутка і якасна, як хацелася б мясцовым культураробнікам. Таму і даводзіцца супрацоўнікам Петрыкаўскага раённа-метадычнага цэнтра, што месцяцца на другім паверсе РДК, працаваць у неспрыяльных умовах, апрагнуўшыся ў цёплыя паліто...

Усё гэта так. Заўважу толькі, што пра слабую матэрыяльна-тэхнічную базу ўстаноў культуры Петрыкаўшчыны пісаў яшчэ два з паловай гады таму ў рубрыцы "Родная зямля: час крэатыву". І вельмі шкада, што з таго часу значных зрухаў у вырашэнні закранутых пытанняў не назіраецца...

Але сапраўды мае рацыю намеснік старшыні Петрыкаўскага райвыканкама Віталь Пілер, калі кажа пра

Для падземнай крэпасці?

Адзін з тунэляў падземнай крэпасці.

займеў ліцэнзію на права перавозак пасажыраў. І ўжо нават паспеў вывезці мясцовых жыхароў на экскурсію ў Белавежскую пушчу. Па перакананні начальніка аддзела культуры Петрыкаўскага райвыканкама Святаслава Бакуна, у будучым турыстычныя перавозкі стануць у раёне ўсё больш запатрабаваныя, ад чаго, натуральна, выйграе і сфера культуры.

Праект быў прадстаўлены на раённым эканамічным форуме восенню мінулага года. Праўда, пакуль ніхто задумкай мясцовых крэатыўшчыкаў не зацікавіўся. Але ўжо тое, што падобныя праекты ў Петрыкаўскім раёне распрацоўваюцца, можна толькі вітаць.

Да таго ж, Культурна-забаўляльны цэнтр у хуткім часе плануецца стварыць і ў вёсцы Залессе. Рэалізацыя праекта распачнецца, па словах начальніка аддзела культуры Петрыкаўскага райвыканкама Святаслава Бакуна, ужо сёлета. Аддзелу культуры ў хуткім часе будзе перададзены будынак былой калгаснай установы ў Залессі, дзе і паўстане Цэнтр.

Замест пасляслоўя

Нехта можа запярэчыць: навошта пісаць пра дакі Мазырскага ўмацавання, пра нерэалізаваныя пакуль што турыстычныя праекты, калі ў сферы культуры Петрыкаўшчыны хапае яшчэ шмат нявырашаных пытанняў? І галоўнае з іх — слабая матэрыяльна-тэхнічная база гарадскіх устаноў культуры. Патрэбны рамонт у Цэнтральнай раённай бібліятэцы і ДШМ,

перспектыўнасць і вялікі патэнцыял раённага турызму. І працаваць у турыстычнай сферы варта ўсім аддзелам райвыканкама, у тым ліку — культуры. Бо калі напоўніцу будуць "раскручаны" і запрацуюць усе прыцягальныя для турыстаў мясцовыя брэндзі, тады, магчыма, у раёне і знойдуцца грошы на завяршэнне рамонтных работ у РДК, на ўвасабленне розных крэатыўных праектаў... Прынамсі, у падобныя перспектывы Петрыкаўшчыны хацелася б верыць.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ, наш спецыяльны карэспандэнт Мінск — Петрыкаўскі раён — Мінск Фота аўтара

Ад рэдакцыі

А між тым, да 70-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, 70-годдзя Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне засталася зусім не шмат часу.

Мы разгледзелі толькі адзін прыватны выпадак на прыкладзе Петрыкаўскага раёна. Але ж збудаванні лініі Сталіна ёсць шмат у якіх рэгіёнах Беларусі. Паводле звестак навукоўцаў, цягам 1930-х гадоў у нашай краіне былі пабудаваны чатыры ўмацаваныя раёны — Полацкі, Мінскі, Слуцкі і Мазырскі, — у якіх агулам налічвалася больш за 900 дакаў!

Натуральна, не ўсе гэтыя збудаванні захаваліся да нашых дзён, не ўсе яны сёння дагледжаныя, магчыма, не заўсёды пра мясцовыя дакі лініі Сталіна ведаюць і мясцовыя жыхары... Але, пагадзіцеся, цалкам магчыма ў перспектыве стварыць з некаторых названых аб'ектаў не толькі раённы, але і цікавы "закальцаваны" рэспубліканскі турыстычны маршрут, беручы пад увагу, у першую чаргу, вопыт музейшчыкаў з-пад Мінска. Не трэба, мабыць, і казаць, што падобны турмаршрут меў бы ўсе шанцы стаць запатрабаваным і шырока вядомым, прычым не толькі ў нашай краіне, але і за яе межамі. Прынамсі, важкі прэцэдэнт — перад вачыма: кажу пра Гісторыка-культурны комплекс "Лінія Сталіна", што непадалёк ад Заслаўя.

Напрыклад, свае дакі лініі Сталіна ўжо "раскруцілі" і ў Полацкім раёне. Як распавёў начальнік аддзела культуры мясцовага райвыканкама Віктар Палушкін, у рэгіёне створаны музейны аб'ект "Поле ратнай славы", дзе стаіць дак, ёсць бліндажы і бункеры. Гэтае месца, па словах начальніка аддзела культуры, запатрабавана шматлікімі турыстамі. Для іх абсталяваны зоны адпачынку, маецца стаянка для аўтамабіляў. Да таго ж, яшчэ ў 2009 годзе мясцовыя музейшчыкі выдалі кнігу "Полацкі ўмацаванне: 1919 — 1941", дзе распавялі пра гісторыю стварэння сваёй часткі лініі Сталіна.

А вось у Капыльскім раёне Мінскай вобласці, дзе таксама захавалася шмат дакаў, падобнай тэмай пакуль, па словах дырэктара мясцовага Краязнаўчага музея Валянціны Шуракавай, не займаліся. І толькі адзін з аб'ектаў Слуцкага ўмацаванага раёна ўключае ў раённы маршрут "Сцяжынамі мужнасці". Паводле меркавання Валянціны Леанідаўны, для пачатку варта было б даследаваць шматлікія аб'екты лініі Сталіна з дапамогай беларускіх навукоўцаў. А ўжо пасля прыйдзе чарга для іх добраўпарадкавання і стварэння цікавага турыстычнага маршруту.

Як бачна, на сёння досыць няблага "раскручаны" аб'екты Полацкага і Мінскага ўмацаванага раёна. Слуцкі і Мазырскі УРы гэтым пахваліцца пакуль не могуць. Таму лагічным працягам было б стварэнне і "раскрутка" менавіта гэтых дакаў лініі Сталіна. Але ці далучацца (і наколькі актыўна) да мінскіх, полацкіх музейшчыкаў іхнія калегі з іншых рэгіёнаў Беларусі — пытанне пакуль з досыць няпэўным адказам.

Сёння ўсё часцей у друку сустракаюцца паведамленні аб вяртанні рэканструкцыі асобных кнігазбораў, што некалі ствараліся на беларускіх землях. Час ад часу з'яўляюцца таксама і згадкі пра перадачу ў нашу краіну лічбавых копіяў тых або іншых кніжных помнікаў. Разам з тым, вельмі рэдка з'яўляюцца выпадкі **рэальнага**, а не вяртання на Беларусь некалі вывезеных кніжных скарбаў.

А таму кожная асобная акцыя перадачы кніжных помнікаў на Радзіму мае выключнае значэнне і выклікае вялікую цікавасць у грамадскасці. Адметнымі з'яўляюцца выпадкі, калі ў справе вяртання кніжных помнікаў на Бацькаўшчыну задзейнічаны не толькі дзяржаўныя службы, але і прыватныя асобы з-за мяжы.

У прыватнасці, па ініцыятыве старшыні Федэральнай нацыянальна-культурнай аўтаноміі "Беларусы Расіі" Валерыя Казакова галоўная бібліятэка нашай краіны атрымала ў дар адрозна некалькі дзясяткаў каштоўных тамоў. Сярод іх былі кнігі знакамітага

адзены не толькі якасныя лічбавыя копіі, але і раздрукаваныя ў арыгінальным фармаце факсімільныя копіі аркушаў з беларускіх летапісаў. Варта адзначыць, што амаль усе беларускія летапісы былі першапачаткова ўключаны ў склад значна большых па пачатках зборнікаў. Такім чынам, гісторыя Беларусі аказваецца ўпісанай у агульнасусветны кантэкст, які абмянаўся пры папярэдніх выданнях беларускіх летапісаў. Гэтым разам Нацыянальная бібліятэка атрымала менавіта поўныя копіі арыгінальных рукапісаў, што павінна дазволіць даследчыкам больш глыбока прааналізаваць гісторыю станаўлення беларускай дзяржаўнасці. Дзякуючы гэтай ініцыятыве, для знаёмства нашага чытача са знешнім выглядам знакавых помнікаў, цяпер распрацоўваецца праект факсімільнага выдання беларускіх летапісаў, які, пры наяўнасці неабходных сродкаў, можа быць у хуткім часе рэалізаваны.

Варта прыгадаць і яшчэ адзін ярскі прыклад дзяржаўна-прыватнага партнёрства, што адбыўся ў рамках апошніх Між-

пейскім друку (ужо ў год захопу Полацка хронікі выйшлі ў Нюрнбергу, Аўсбургу, Любеку, Празе ды іншых гарадах). Вялікую каштоўнасць маюць таксама ўключаныя ў хронікі гравюры, якія часам уражваюць натуралізмам падачы жывых падзей.

У межах Чытанняў адбылася перадача ў зборы Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі цэлага шэрагу надзвычай цікавых дакументальных помнікаў, якія маюць непасрэднае дачыненне да нашай краіны. Ініцыятарам і непасрэдным удзельнікам перадачы стала даўні сябар і калега беларускіх бібліятэкараў і даследчыкаў кніжнай культуры Беларусі спадарыня Моніка Банькоўскі, якая шмат гадоў працуе ў Цэнтральнай бібліятэцы Цюрыха ў Швейцарыі.

Сярод перададзенага ёю найперш звяртае на сябе ўвагу старадаўняя карта Паўночна-Усходняй Еўропы, выдадзеная ў Парыжы ў 1677 г. П'ерам Дзювалем. Яна мае цікавую назву: "Moscovie dite autrement Grande et Blanche Russie" ("Масковія, або Вялікая і Белая Русь"). Паказальна, што ад-

Скарбы — у "дыямент"!

Вынікі рэальнага вяртання

Як вядома, наша дзяржава прыкладае значныя намаганні ў справе пошуку, выяўлення і вяртання помнікаў кніжнай культуры. Акрамя таго, у гэтым кірунку ўсё больш эфектыўным становіцца дзяржаўна-прыватнае партнёрства, а таксама супрацоўніцтва з беларускай дыяспарай, за межамі даследчыкамі.

віцебскага гісторыка і краязнаўцы Аляксея Сапунова "Віцебская даўніна" (1885 г.) з аўтографам аўтара, арыгінальнае фаліянтнае выданне Бібліі (1823 г.), настаўленне па гісторыі і геральдыцы (1711 г.), поўны збор твораў Генрыка Ібсэна (1907 г.), апошнія выдадзеныя тамы Ліцавога летапіснага зводу і вялікая колькасць кніг XIX — пачатку XX стагоддзя. Варта звярнуць увагу на надзвычай каштоўнае бібліяфільскае выданне альбома літаграфій вядомага мастака Міхаіла Шэмякіна да песень і вершаў Уладзіміра Высоцкага. Вялікую цікавасць уяўляюць таксама атрыманыя 14 альбомаў "Вялікая вайна ў вобразах і карцінах" (1914 — 1917 гг.), якія выдаваў Д.Я. Макоўскі паводле матэрыялаў часоў Першай сусветнай вайны.

Самымі важнымі з атрыманых НББ прэзентаў, думаецца, з'яўляюцца копіі Слуцкага летапісу (пач. XVI ст.) і Баркулабаўскай хронікі (пач. XVII ст.). Гэтыя летапісныя помнікі захоўваюцца сёння ў зборах Дзяржаўнага гістарычнага музея ў Маскве і таму з'яўляюцца маладаступнымі для нашага чытача.

Пры падтрымцы Валерыя Казакова Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі былі перад-

народных кнігазнаўчых чытанняў, якія штогод ладзіць Нацыянальная бібліятэка Беларусі. У прыватнасці, старшыня Нацыянальнай камісіі Рэспублікі Беларусь па справах UNESCO Уладзімір Шчасны ад імя Часовага Паверанага нашай краіны ў Швейцарскай Канфедэрацыі — спадара А.Кулажанкі — перадаў у зборы бібліятэкі некалькі каштоўных помнікаў. Першы з іх — выданне ўспамінаў прынацы Антуаны Радзівіл ("Луізы Прускай"), якія выйшлі пад назвай "Сорак пяць гадоў майго жыцця" ў Парыжы ў 1911-м. Пагадзіцца, сапраўды каштоўны падарунак у кантэксце аднаўлення палаца Радзівілаў у Нясвіжы і іх колішніх бібліятэчных збораў!

Не меншую цікавасць уяўляе таксама лічбавая копія Нюрнбергскіх хронік пра аблогу і захоп Полацка войскамі Івана Жалівага ў студзені 1563 г. Хронікі звяртаюць на сябе ўвагу не толькі зместам, у тым ліку цікавым апісаннем лёсу абаронцаў і жыхароў горада пасля яго захопу, але і аператыўнасцю падрыхтоўкі інфармацыі пра Беларусь у еўра-

но з цэнтральных месцаў на гэтай карце займае тэрыторыя нашай краіны. Аднак апрача як у назве карты словы "Белая Русь" больш не ўжываюцца. Замест іх мы знаходзім назвы асобных гарадоў ("Minski", "Vitepski", "Mohilou", "Nouogrodek", "Lida", "Miadzial", "Braslau", "Rohaczou", "Pinsk" ды іншыя), а таксама гісторыка-культурных рэгіёнаў. Трэба адзначыць, што карты беларускіх земляў XVI — XVIII стст. з'яўляюцца вельмі рэдкімі ў сучасных зборах нашай краіны.

Апрача таго, бібліятэка атрымала ад спадарыні Банькоўскі іншыя, таксама дагэтуль адсутныя ў нашых зборах, выданні. Сярод іх вылучаюцца амаль не вядомыя айчынным даследчыкам апісанні заходнеўрапейскіх падарожнікаў, якія наведвалі Беларусь у XVIII — XIX стст. і пакінулі пра тое свае ўспаміны. Праз гэтыя выданні паўстае вобраз загадкавага, не зусім зразумелага, але маляўнічага краю з багатай культурай. Найлепшым чынам раскрыць гэты вобраз дазвалялі ўспаміны ўрадженцаў Беларусі, што таксама выдаваліся ў невялікай колькасці ў Еўропе XIX ст. Адна з такіх кніг — "Успаміны прынацы Радзівіл (народжанай Кастэлян): 1840 — 1873".

Акрамя таго, адна з перададзеных, цудоўна ілюстраваных, кніг была падрыхтавана ў 1912-м да юбілею вайны 1812 года і можа быць цікавай у кантэксце сёлета галоўнага юбілею той жа падзеі. Дарчы, пячаткі на гэтай кнізе сведчаць, што да рэвалюцыі яна захоўвалася ў бібліятэцы Другога Брэсцкага чыгуначнага вучылішча. Звяртае на сябе ўвагу і тэматычна звязаная з папярэдняй кнігай аб'ёмная паэма "Беразіна", напісаная на нямецка-швейцарскай гаворцы кантона Глярус, што знаходзіцца на ўсходзе Швейцарыі.

Алесь СУША,
вучоны сакратар Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі,
кандыдат культуралогіі
На здымках:

1. **Землі Беларусі на даўняй еўрапейскай карце 1677 года, прэзентаванай спадарыняй М.Банькоўскі.**
2. **Факсімільныя копіі Слуцкага летапісу і Баркулабаўскай хронікі, перададзеных В.Казаковым.**
3. **Выданне "Віцебскай даўніны" з аўтографам Аляксея Сапунова.**

Абраз з ПІВОНЯЙ

Перліна "віленскага барока"

Францысканскі манастыр з касцёлам у Івянцы, узведзены ў 1-й палове XVIII ст. пры фундацыі мінскіх стольнікаў Тэадора і яго пляменніка Уладзіслава Ваньковіча, — ці не галоўная славацця населенага пункта. Будаўніцтва касцёла ажыццяўлялася пад кіраўніцтвам мясцовага манаха Анжэляма Чаховіча. Спачатку касцёл называўся "Бязгрэшнае зачацце Найсвяцейшай Панны Марыі", кляштар жа на сёння імя Святога Антонія.

Нядаўна ў Івянецкім касцёле Святога Міхаіла адбылося асвячэнне аднайменнага абраза "Бязгрэшнае зачацце", які стварыў французскі манах, айцец Андрэй Бука, выпускнік Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў. Як стала вядома, аналагічны абраз знаходзіўся і на галоўным алтары Івянецкага французскага касцёла з сярэдзіны XVIII — да сярэдзіны XIX ст.

Абраз "Бязгрэшнае зачацце Найсвяцейшай Панны Марыі" быў адноўлены ў традыцыйна заходняга іканапісу. Кожны яго элемент нясе ў сабе глыбокі сімвалічны змест. У прыватнасці, у цэнтры абраза знаходзіцца выява Маці Божай у Царстве Нябесным, якая, стоячы на паўмесцы ў прамянях сонца, схіляе галаву долу, вакол галавы — вянец з дванаццаці зорак. Цікавае і значэнне кветак, якія растуць каля ног Марыі: аквілегія — сімвал Святога Духа, півоня сведчыць пра любоў Божую, сцігласць і сарамлівасць, суніца — гаючая моц Божай Маці, а дзікая ружа сімвалізуе пакутніцкую смерць Хрыста, сімвал таямніцы.

Варта адзначыць, што французскі манастыр дзейнічаў у Івянцы да 1832 г., калі пасля падаўлення нацыянальна-вызваленчага паўстання быў закрыты. Тут планавалася адкрыць пансіянат для зняможных каталіцкіх святароў. Але напрыканцы 1836 г. па хадаініцтве мясцовага духавенства і Элізы Плявака, тагачаснай уладальніцы івянецкіх земляў, яго дазволілі адрамантаваць на сродкі ад хваляваннага месцічоўцаў, а касцёл зрабіць парафіяльным. У 1856 — 1860-м будынак быў адрэстаўраваны архітэктарам В.Бяляўскім і мастаком Я.Кураткевічам і асвечаны ў гонар архангела Міхаіла. Але ў 1868 г. па распараджэнні Міністэрства ўнутраных спраў забаранілі праводзіць набажэнствы ў касцёле. А ў 1880 — 1886-м яго івянецкі касцёл перабудавалі ў праваслаўную царкву Пральніцкага прыходу. Напрыканцы 1919 г. храм зноў быў ператвораны ў каталіцкі касцёл, які пасля Другой сусветнай вайны спыніў сваю дзейнасць. У 2-й палове XX ст. касцёл выкарыстоўваўся пад даследчыцка-эксперыментальны цэх Мінскага праектна-канструктарскага тэхналагічнага інстытута, у яго падвале знаходзіўся засолачны цэх Валожынскай нарыхтоўчай канторы, а ў будынку манастыра размяшчаліся класныя пакоі Івянецкай школы, пазней — адміністрацыя МПКП. І толькі напрыканцы мінулага стагоддзя, а дакладней — у 1993 — 1994-м, івянецкія парафіяне атрымалі магчымасць карыстацца святыняй па прызначэнні.

Касцёл Святога Міхаіла — сапраўдная перліна "віленскага барока" з характэрнымі пластычнымі лініямі, ажурнымі шмат'яруснымі вежамі і скульптурным дэкарам. Храм уражвае незвычайнай лёгкасцю, сілуэтай выразнасцю, вытанчанай маляўнічасцю. Скульптурнае аблічча гэтага манументальнага архітэктурнага комплексу дапаўняе магутная агароджа, куды ўваходзяць ажурная каваная брама і васьмігранная невялікая барочная вежа. У інтэр'еры касцёла знаходзіцца алтара з рэліквіямі французскага: святога Антонія, бласлаўлёных Ахілеса і Германа.

Галіна САБАЛЕЎСКАЯ,
старшы навуковы супрацоўнік
Івянецкага музея традыцыйнай культуры

...Найбольш характэрныя работы Ліпшыца, створаныя да канца 20-х гадоў у яркай кубісцкай манеры, — гэта кампазіцыі "Жанчына, якая схілілася", "Жанчына, якая прыхілілася да калонаў", "Леда", "Матрос з гітарай", першыя эскізы да будучых знакамітых твораў "Праметэй" і "Давід і Галіяф", "Барацьба Іакава з анёлам", а таксама каляровыя рэльефы і барэльефы "Нацюрморт з гітарай", "Музычныя інструменты". Але гэта будзе трохі пазней.

А.Мадзільяні.
"Партрэт Жака Ліпшыца і яго жонкі".

(Працяг. Пачатак у № 3.)

А пакуль, праз тры гады пасля прыезду ў Францыю, Ліпшыц знаёміцца з жывапісцамі і скульптарамі Амеда Мадзільяні, які ўжо трывала, з 1906-га, пакінуўшы родную Італію, уладкаваўся ў Парыжы. Гэта здарылася перад тым, як Модзі выставіў у Салоне незалежных свой цыкл скульптурных галоў. Ліпшыц гэтую сустрэчу апісаў так: "Дзіўная справа, але ўстапіны пра Мадзільяні заўсёды асацыіруюцца ў мяне з паэзіяй. Можна, таму, што мяне з ім пазнаёміў Макс Жакоб? Або таму, што, калі Макс мне яго прадставіў, — а гэта здарылася ў парыжскім Люксембургскім садзе, — Мадзільяні раптам пачаў на памяць у поўны голас дэкламаваць "Боскую камедыю" Дантэ? Памятаю, хаця я нічога не разумеў па-італьянску, мяне зачаравалі меладычны голас і вытанчанасць прыгожага маладога чалавека, які нават у сваім падношаным касцюме выглядаў, як арыстакрат. Але пазней, пасля працяглага знаёмства і сяброўства, Мадзільяні не пераставаў мяне здзіўляць — часцей за ўсё ў самым непадыходзячым моманце — сваёй чароўнасцю і ведамі паэзіі..."

Ліпшыц быў на сем гадоў маладзейшы за Модзі і вельмі ад яго адрозніваўся, аднак яны моцна пасябравалі. Бадай, з усіх "усходніх эмігрантаў" Ліпшыц, пасля Хаіма Суціна, быў самым бліжнім сябрам Амеда. Скажам, Модзі як нікому давараў Жаку самыя інтымныя таямніцы свайго асабістага няпростага жыцця. Быў час, калі Модзі (шчыра да сустрэчы з Жаннай Эбіотэрн) жыў з пісьменніцай, англічанкай Беатрыс Хасцінгс, жанчынай разумнай, але сваявольнай, незалежнай, тэмпераментнай, і яны часта, галоўным чынам з-за празмернасці на глебе алкаголю, сварыліся і нават біліся. Іхняя сварка запомнілася многім парыжанам. Ліпшыц узгадвае, як аднойчы Амеда прыйшоў да яго вельмі ўзбуджаны. Расказаў, бы самаму блізкаму чалавеку, што, вось так здарылася, п'яным пабіўся з Беатрыс, і тая зрабіла з ім "абсалютна агідную рэч": "Ведаеш, Жак, што яна мне ўчыніла? Я вярнуўся дадому, мы пачалі сварыцца, я схопіў яе за рукі і выкручваю іх да той пары, пакуль гэтая Немеціда не апусцілася перада мной на падлогу. І ўяўляеш, што яна зрабіла? Не паверыш... Вельмі балюча ўкусіла мяне за... ну, сам ведаеш, за што!" Дарэчы, у 1916 годзе Ліпшыц вылепіў з натурныя цудоўны партрэт гэтай нястрымнай Беатрыс Хасцінгс.

Зімой 1917-га Модзі прыступіў да працы над дваіным партрэтам Ліпшыца і яго грамадзянскай жонкі, паэтэсы Бэці Кітросэр, дарэчы, родам з Бесарабіі (афіцыйны шлюб яны аформіць толькі ў 1925 г. пасля прыняцця Ліпшыцам французскага грамадзянства). Справа ў тым, што Жак, "чалавек залатога сэрца", ведаў: Мадзільяні гэтым часам знаходзіўся ў цяжкай сітуацыі, і папрасіў зрабіць партрэт, каб потым дастаць яго сваім бацькам на радзіму. Такім чынам, свет пабачыў палат-

так узбуджаны, што Ліпшыц ледзь мог усачыць за яго рухам. Але, нягледзячы на гэта, Модзі ўпраўляўся з алоўкам вельмі вуртозна. Пачаў, як заўсёды, з вачэй, ухапіўшы падабенства, і зрабіў накід дакладны і выразны.

Дык вось, пра той самы дваіны партрэт. Ліпшыц прынёс Модзі сваю з жонкай вясельную фатаграфію 1916 г., каб дапамагчы яму ў выбары позы пры працы над партрэтам. Першы сеанс пачаўся наступным днём. Модзі прапанаваў ім прыйсці а першай гадзіне дня з каробкай фарбаў ды са старым палатном. Ліпшыц яшчэ прывадок брэндзі, таму Модзі, малюючы, піў проста з бутэлькі. Ён працаваў чатыры гадзіны без перапынку. Яны гутарылі, смяяліся, жартавалі, успаміналі свае юнацкія прыгоды, і роўна а пятай Модзі паведаміў, што партрэт скончаны. Ліпшыц, які чакаў яшчэ некалькі сеансаў, каб даць жывапісцу больш зрабіць, быў здзіўлены. Ён сказаў Модзі вельмі пераканаўча: "Ведаеш, Модзі, мы, скульптары, любім рэчы трохі бо-

тограф — рэдкі і паважаны госць. Але гэтая найўнасць зроблена з такой жывапіснай пшчотнасцю, з такімі цудоўнымі сінкапамі тонкіх, спружыністых і дакладных ліній, што ўзнікае шчыmlівае пачуццё значнасці падзеі і ўрачытасці выкараднага жывапісу..."

Зіма 1917 года была цяжкай для Мадзільяні, і Ліпшыц разумеў, што з ім адбываецца. Ён пісаў: "Адсутнасць прызнання, нягоды вайны і... уласны ўнутраны агонь падтурхоўвалі яго да ўсіх найгоршых... злоўжыванняў і п'янства". Жак ляў сябра і "...спадзяваўся, што зможа стрымаць яго ад далейшага падзення". Модзі, як заўсёды, крыўдзіўся, не слухаў добрых парад і аднойчы раптам накінуўся на яго: "Што ты займаешся балбатнёй, так сама, як і мае сваякі!" "Аднак ты ўкарочваеш сваё жыццё!" — адказаў Ліпшыц. "Што з таго? Хачу мець жыццё кароткае, але напоўненае да краю!"

Уласна кажучы, звычайкі Модзі заўсёды турбавалі Ліпшыца. Сам ён быў здаровым чалавекам, меў нармальны

у гэты час вядомы рускі крытык Абрам Эфрос назваў творы Ліпшыца самымі высокімі, дамінуючым пунктам рускага ўкаранення ў заходняе мастацтва. Сапраўды, ён да пачатку 1930-х гадоў ужо стаў найбольш прыкметным і значным скульптарам еўрапейскага маштабу, які не толькі творча ўспрыняў прынцыпы кубізму і паслядоўна ўвасобіў іх у сваім мастацтве, але і тады, калі, адшоўшы ад кубізму, захаваў у сваіх станковых і манументальных рэчах смеласць у экспрэсіўнай дэфармацыі натурны, зрушэнні і ўзаемапрасякненні плоскасцей. Аднак рабіў і зусім рэалістычныя партрэты, калі гэта датычылася канкрэтных людзей: Жан Както, Гертруда Стайн, Како Шанэль, Раймон Радзіге. Ён шмат супрацоўнічае з маршанамі і калекцыянерамі: спачатку — з галерыстам Леонам Розенбергам, потым — з амерыканцам Альбертам Барнесам, які купляе шмат твораў Ліпшыца і робіць заказ на пяць барэльефаў для свайго дома ў ЗША. Таксама мастак шмат выстаўляецца.

У 1924 годзе Ліпшыц пасяляецца ў Булонскім лесе (16-я акруга Парыжа) — у доме-майстэрні, пабудаваным па праекце яго сябра Шарля Эдуара Жанерэ-Гры Ле Карбюзье. У гэтым жа доме жыў і працаваў калега Ліпшыца — ураджэнец Віцебска Аскар Мешчанінаў. Дарэчы, 20 гадоў таму, у сувязі са 100-годдзем з дня нараджэння Ліпшыца, у тым самым Булонскім лесе быў устаўлены яму помнік. У 1928-м Жак удзельнічае ў рускім аддзеле выстаўкі "Сучаснае французскае мастацтва" ў Маскве, якая тады зрабіла сапраўдны фурор у савецкім інтэлектуальным грамадстве. А праз сем гадоў Ліпшыц, "...шчыра спачуваючы савецкай уладзе", сам прыязджае ў Маскву і, як пішуць многія крыніцы, "...уражаны размахам будаўніцтва сацыялізму", па дзяржаўным заказе (ён стаў пераможцам у конкурсе) хутка стварыў дзве работы: партрэт Фелікса Дзяржынскага і версію сваёй ранейшай кампазіцыі "Радаць жыцця".

Але гэтая гісторыя з прабываннем Ліпшыца ў СССР не такая простая, як пра яе пісалі савецкія мастацтвазнаўцы і журналісты. А справа ішла так. Першага мужа жонкі Ліпшыца — Бэці (Берты) Кітросэр — звалі Міхаіл Шымкевіч. Да рэвалюцыі ён займаўся рэвалюцыйнай работай у арміі, адбываў турэмнае зняволенне і ссылку. Збег за мяжу. У 1917 годзе вярнуўся ў Расію, уступіў добраахвотнікам у Чырвоную армію, працаваў у чэка і Камінтэрне. Пісаў п'есы, некаторыя з іх — "Ужоўка" і "Завіруха" (пра сацыялістычнае будаўніцтва ў краіне) былі пастаўлены ў 20-я гады ў маскоўскіх тэатрах. Дык вось, у Берты і Міхаіла быў сын Андрэй Шымкевіч. Яшчэ калі ён быў зусім маленькі, маці, расставшыся з мужам, звезла яго ў Парыж, дзе пазнаёмілася з Ліпшыцам і звязала з ім свой лёс. Калі хлопцу споўнілася 16 гадоў, родны бацька запрасіў яго ў Маскву. Той у 1929-м прыехаў у адным вагоне разам з наркамам Анатолям Луначарскім. Паглядзеў што і як, пахадзіў у школу, але хутка засумаваў і вырашыў вярнуцца ў Парыж да маці і айчыма. Але 12 студзеня 1931 года Андрэй арыштавалі, дапыталі і люта збілі, намагаючыся даведацца пра рэгулярныя наведванні ягоным бацькам французскага пасольства. Па выхадзе з камеры юнак паспрабаваў самастойна бегчы праз мяжу. Першы раз яго злавілі пад Батумі — і ў турму: абвінавачлі ў шпіянажы. З турмы ён спрабаваў збегчы яшчэ некалькі разоў, але атраўліваў новыя тэрміны. Адна са спроб была зроблена з Салаўкоў: адтуль ён бег з трыма арыштантамі — спачатку на Белае мора, потым неверагоднымі зігзагамі дабраўся аж да мяжы з Турцыяй. І тут з'явіліся пагранічнікі з сабакамі: траіх беглякоў застрэлілі, а цудам ацалелага Андрэя адправілі зноў на Салаўкі, у лагера для асабліва небяспечных злачынцаў. А маці яшчэ да вайны паведамілі пра смерць сына...

(Заканчэнне будзе.)

Барыс КРЭПАК

Тры жыцці з Сіняй птушкай Жака з-пад Гродна

"Патрэбен сюжэт — адправімся па сюжэт. І няхай будзе спрэчка!.."

Жак Ліпшыц.
"Барацьба Іакава з анёлам".

апетыт і еў з задавальненнем самымя звычайныя стравы, але не мог глядзець, як яго сябра пасыпаў усю ежу соллю і перцам, каб выклікаць апетыт, парушаны алкаголем ды наркотыкамі. А Модзі ўжо мучылі сухоты... Іншым разам пасярод абеду яго пачынаў душыць кашаль. Ліпшыц са страхам чакаў, што сябра задыхнецца ў нейкі момант, але прыступ праходзіў, і мастак цягнуўся да бутэлькі. Жак абураўся: няўжо Модзі не можа адолець цягу да алкаголю? І — не знаходзіў апраўдання...

У дзень смерці Мадзільяні, у пражэктарскай бальніцы, пасяротную маску здымаў з яго Маіс Кіспінг. Яму дапамагаў Конрад Марыканд. Але абодва не мелі вопыту, і маску сапсавалі. Гіпсавая форма дрэнна высахла і распалася на дзясяткі дробных фрагментаў. Пайшлі па дапамогу да Ліпшыца. Той паспяхова склеіў разбітыя часткі і такім чынам скончыў рэканструкцыю формы, з якой потым адлілі дваццаць копіяў...

...Так, напрыканцы 20-х гадоў у творчасці Ліпшыца адбываюцца кардынальныя змены, звязаныя з уварваннем у яго вобразна-пластычную прастору лірычнага пачуцця. На змену жорсткім лініям, стэрэаметрычным аб'ёмам, маналітным цэнтральным кампазіцыям прыходзяць прасторавая свабода, рух, вытанчанасць сітуацыі, дзе цякучую, арганічна-жывую, падатліваю масу праз своеасаблівыя "адтуліны", "праломы" раптам "прарывае" паветра. Менавіта гэтыя праёмы і дзіркі і з'яўляюцца пластычнымі асаблівасцямі такіх твораў, як "Выкраданне Еўропы", "Маці і дзіця", "П'еро", "Нявеста", "Вяртанне блуднага сына", "Арлекін з мандалінай", "Галава жанчыны". Якрз

но, якое цяпер упрыгожвае Акадэмію мастацтваў у Чыкага. Ліпшыц запытаў Модзі, колькі той хоча атрымаць за работу. Амеда адказаў: "Дружа, ты ведаеш маю цану: 10 франкаў за сеанс і трохі выпіўкі". Модзі выканаў серыю малюнкаў у звычайным — неймаверным — тэмпе з дзіўнай лёгкасцю. Ліпшыц піша: "...У яго быў каласальны талент, і ён быў здольны маляваць так нават нецвярозым. Аднак яго самога было вельмі цяжка рысаваць мастакам, таму што ён не трымаў позы: круціўся, курыў, часам упадаў у нейкія канвульсіі...". Ліпшыц і сам шмат разоў спрабаваў яго намалюваць, але яму ніколі гэта не ўдалася. Ён устомніў дзень, калі, седзячы за столікам у кафэ, яны вырашылі нарысавачь адзін аднаго. Модзі шмат перад гэтым выпіў і быў

льш трывалыя, грунтоўныя, моцна будаваныя. Табе не здаецца, што над гэтым трэба яшчэ трохі папрацаваць?"

Мадзільяні холадна паціснуў плячыма і сказаў, што не супраць далейшай працы, калі Жак жадае, каб ён сапсаваў карціну. Модзі працаваў яшчэ два тыдні, пакуль яго мадэлі канчаткова не змучыліся ад пазіравання. Мастак ніколі так доўга не працаваў над іншымі палотнамі — гэта было адзінае выключэнне ў ягонай творчай практыцы. І што ж атрымалася? Тут — дзівосны, іранічны і бясконца чулівы сплав сямейнага, наўмысна правінцыйнага партрэта і найтанчэйшага сарамлівага лірызму. Гэта дасягаецца эфектам мяккай прамалінейнасці кампазіцыі, як на сямейнай фатаграфіі тых часоў, знятай быццам бы ў мястэчку, дзе фа-

з 28 студзеня

ШТОТЫДНЁВАЯ ГРАМАДСКА — АСВЕТНИЦКАЯ ГАЗЕТА

Выдаецца з кастрычніка 1991 года. Заснавальнік — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь. Рэгістрацыйнае пасведчанне № 637, выдана Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь. Галоўны рэдактар — Людміла Аляксееўна КРУШЫНСКАЯ

Рэдакцыйная калегія: Лілія АНАНІЧ, Уладзімір АРЛОЎ, Міхаіл БАРАЗНА, Уладзімір ГЛЕП, Ірына ДРЫГА, Аляксей ДУДАРАЎ, Кацярына ДУЛАВА, Валянцін ЕЛІЗАР'ЕЎ, Міхаіл КАЗІНЕЦ, Віктар КУРАШ, Барыс СВЯТЛОЎ, Святлана СУХАВЕЙ, Міхаіл ФІНБЕРГ, Леанід ШЧАМЯЛЁЎ, Уладзімір ШЧАСНЫ.

Рэдакцыя: Сяргей ТРАФІЛАЎ (намеснік галоўнага рэдактара), Марына САМОНЧАНКА (адказны сакратар).

Рэдактары аддзелаў: Канстанцін АНТАНОВІЧ, Надзея БУНЦЭВІЧ, Тацяна КОМАНАВА, Барыс КРЭПАК, Настасья ПАНКРАТАВА, Яўген РАГІН, Ілья СВІРЫН, Антон СІДАРЭНКА.

Спецкарэспандэнты: Дар'я АМЯЛЬКОВІЧ, Пётр ОВАД, Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ. Загадчык аддзела фоталюстрацый — Юрый ІВАНОЎ Карэктар — Інга ЗЕЛЬГІС

Мастацкі рэдактар — Наталія ОВАД. Адрас рэдакцыі: 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77. Пакоі 16-28, 94-98, чацвёрты паверх.

Тэлефоны: (017) 290-22-50 (прыёмная), (017) 286-07-97, (017) 334-57-23. Тэлефон/факс: (017) 334-57-35. Рэкламны аддзел: тэл. (017) 334-57-41. www.kimpress.by E-MAIL: kultura@tut.by

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова "Культура і мастацтва". Ліцэнзія на выдавецкую дзейнасць ЛВ №02330/0003879 ад 17 красавіка 2009 г.

220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77. Тэл. (017) 290-22-50. Бухгалтэрыя: тэл. (017) 334-57-35. Аўтарскія рукапісы не рэцензуюцца і не вяртаюцца.

Аўтары допісаў у рэдакцыю паведамляюць сваё прозвішча, поўнае імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (нумар пашпарта, дату выдачы, кім выдадзены пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца работы, зваротны адрас. Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі.

Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў. *Матэрыял на правах рэкламы. "Культура", 2011. Індэкс 63875, 638752. Наклад 8541. Падпісана ў свет 27.01.2011 у 18.30. Замова 374. РУП "Выдавецтва "Беларускі Дом друку". ЛП № 02330/0494179 ад 03.04.2009. пр. Незалежнасці, 79, 220013, Мінск.

ISSN 1994-4780. 9 771994 478007 1 2004

МУЗЕІ *

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. Леніна, 20. Тэл.: 227 45 62. Экспазіцыі: Мастацтва Беларусі XII — XIX стст. Мастацтва Беларусі канца XIX — пач. XXI стст. Мастацтва Расіі XVIII — пачатку XX стст. Мастацтва краін Усходу XV — XX стст. Мастацтва краін Заходняй і Цэнтральнай Еўропы XVI — XX стст.

Экспазіцыя жывапісу, скульптуры, графікі мастакоў 1940-х — 1980-х гг.

Выстаўкі: Выстаўка, прысвечаная 80-годдзю з дня нараджэння Юрыя Карачуна.

"Шэдэўры кніжнага мастацтва XVI — XX стагоддзяў" (кніжныя помнікі з фондаў Дзяржаўнай гісторыка-культурнай установы "Гомельскі палацава-паркавы ансамбль" і ўстановы "Веткаўскі музей народнай творчасці імя Ф.Г. Шклярава"). Музейны праект "Нашы калекцыі": "Прасторы вольнай зямлі" (беларускі пейзаж).

"Іван Шышкін: жывапіс і графіка" (да 180-годдзя з дня нараджэння мастака).

Філіялы Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь:

МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВІЧАЎ. КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА ПЕРШАЙ ПАЛОВЫ XIX ст."

г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а. Тэл.: 227 87 96.

Пастаянная экспазіцыя. "Цярноўнік красаў".

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА Ў В. РАЎБІЧЫ

Спарткомплекс "Раўбічы", Мінскі раён. Тэл.: 507 44 68.

Пастаянная экспазіцыя. Выстаўка "Кветкі Расіі" Паўлапасадскай платочнай мануфактуры.

МУЗЕЙ В.К. БЯЛЫНЦКАГА-БІРУЛІ Ў Г. МАГІЛЁВЕ

г. Магілёў, вул. Ленінская, 37. Тэл.: (8-0222) 22 48 87.

Экспазіцыя "Культура 1-й пал. XIX ст.". Выстаўка рускага жанравага жывапісу XIX — пач. XX стст.

МУЗЕІ *

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТАРЫЧНЫ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. К.Маркса, 12. Тэл.: 227 43 22.

Экспазіцыі:

- Мастацтва ў гарадской культуры XIX — пачатку XX стст. "Старажытная Беларусь". Беларусь XVI—XVIII стст. у партрэтах і геральдыцы. "3 крыніцы адвечнай прыгажосці". "Водбліскі ваеннай славы". Мастацтва ў гарадской культуры XIX — пач. XX стст. Выстаўкі: "Вайна 1812 года ў гісторыі Мінска".

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНА-МЕМАРЫЯЛЬНЫ МУЗЕЙ ЯКУБА КОЛАСА

г. Мінск, вул. Акадэмічная, 5. Тэл.: 294 91 96. Экспазіцыя "Якуб Колас. Жыццё і творчасць". Выстаўка ілюстрацый да паэмы "Новая зямля" В.Шаранговіча "Мілы кут маіх дзядоў". Тэатралізаваная экскурсія паводле казка Якуба Коласа.

Інтэрактыўная гульня "У пошуках Папараць-кветкі".

ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫ БЕЛАРУСКАЙ ЛІТАРАТУРЫ

г. Мінск, вул. М.Бадановіча, 15. Тэл.: 334 56 21. Выстаўкі: Літаратурна-мастацкая выстаўка "Васіль Быкаў. Шлях, вызначаны лёсам". Тэатральныя лямкі — госці музея".

ГОМЕЛЬСКІ ПАЛАЦАВА-ПАРКАВЫ АНСАМБЛЬ

г. Гомель, пл. Леніна, 4. Тэл.: (8-0232) 74 19 11. Цэнтральная частка палаца. Выстаўкі: "Індыя. Праз Гімалаі на даху аўтобуса". "SOLO ўдвая". "Жывое жалеза" (франтастыка С.Парцянкава).

Экспазіцыя адкрытага захавання археалагічнай калекцыі музея.

Вежа палаца Румянцавых і Паскевічаў

Экспазіцыя "Уладальнікі Гомельскага маёнтка Румянцавы і Паскевічы".

Выстаўкі: "Аньмяная нумізматыка". "Класікі беларускага жывапісу XX ст."

Паўночнае крыло палаца. Выстаўкі: "Пакой крывых люстэркаў". "Свет звяроў Гомельшчыны".

Куток жывых экзатычных рэптылій.

Зімовы сад. Свет субтрапічных раслін і жывёл.

Працуюць рэстаўрацыйныя майстэрні і аддзел па турызме (вул. Кірава, 8).

ГОМЕЛЬСКІ АБЛАСНЫ МУЗЕЙ ВАЕННАЙ СЛАВЫ

г. Гомель, вул. Пушкіна, 5. Тэл.: (8-0232) 77 60 60.

Пастаянная ваенна-гістарычная экспазіцыя.

Выстаўка "...І громче труб на поле чести зовёт к Отечеству любовь!" да 200-годдзя Айчынай вайны 1812 г.

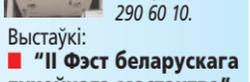
Пастаянная выстаўка тэхнікі на адкрытай пляцоўцы.

На тэрыторыі музея працуе пнеўматычны цір.

"Музей крыміналістыкі".

ГАЛЕРЭІ*

ПАЛАЦ МАСТАЦТВА

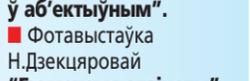

г. Мінск, вул. Казлова, 3. Тэл./факс: 290 60 10.

Выстаўкі: "II Фэст беларускага духоўнага мастацтва".

Выстаўка па выніках пленэру, прысвечанага А.Бартэльсу.

МАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ "УНІВЕРСІТЭТ КУЛЬТУРЫ"

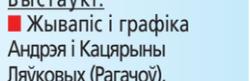

г. Мінск, Кастрычніцкая плошча, 1 (Палац Рэспублікі). Тэл.: 227 26 12.

Выстаўка Г.Мацюшэнкавай і яе вучняў "Суб'ектыўнае ў аб'ектыўным".

Фотавыстаўка Н.Дзекцяровай "Геаметрыя адзіноты".

КАРШІННАЯ ГАЛЕРЭЯ Г.ВАШЧАНКІ

г. Гомель, вул. Карповіча, 4, пр. Леніна, 43. Тэл.: (8-0232) 77 75 20.

Экспазіцыя: "Гаўрыла Харытонавіч Вашчанка".

Выстаўка-продаж тавараў для мастакоў. Выстаўкі: Жывапіс і графіка Андрэя і Кацярыны Ляўковых (Рагачоў). Жывапіс Ю.Платонава (Гомель). Жывапіс І.Фірцака (Гомель). Фотавыстаўка А.Белавусава "Таямнічы востраў".

ПАСПЯШАЙЦЕСЯ НА ПОШТУ!

Advertisement for the newspaper 'Kultura' featuring a grid of images and text: НАГАДВАЕМ! ПРАЦЯГВАЕЦЦА ПАДПІСКА НА ГАЗЕТУ "КУЛЬТУРА" НА САКАВІК І НАСТУПНЫЯ МЕСЯЦЫ І-НА ПАЎГОДДЗЯ 2012 ГОДА!

Падпісныя індэксы: індывідуальная падпіска — 63875, ведамасная падпіска — 638752.

Выстаўка піктарыяльнай фатаграфіі "Метамарфозы", прысвечаная 130-годдзю з дня нараджэння Льва Дашкевіча.

Дом-музей І.З'езда РСДРП г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 31а. Тэл.: 290 68 47.

Выстаўка "У сааўтарстве з прыродай" К.Новікавай.

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"

г.п. Мір, Карэліцкі раён, Гродзенская вобласць. Тэл.: (8-01596) 2 82 91, (8-01596) 2 82 70.

Пастаянная экспазіцыя. Выстаўка С.Нурматава "Даспехі часоў Паўночнай вайны".

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНЫ МУЗЕЙ ЯНКІ КУПАЛЫ

г. Мінск, вул. Янкi Купалы, 4. Тэл.: 227 78 66.

Пастаянная экспазіцыя "Жыццё і творчасць Янкi Купалы".

Выстаўка, прымеркаваная да 120-годдзя У.Луцэвіч, "Зерне, кінутае ў ніву, ўсходзіць ды красуе...".

Цыкл музейна-педагагічных заняткаў з элементамі тэатралізацыі "Дзядзька Янка, добры дзень!" для дзяцей малодшага школьнага ўзросту і сямейнага наведвальніка.

"Планета творцаў і іх герояў".

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 25а. Тэл.: 226 03 98.

Экспазіцыі: Пастаянная экспазіцыя. Выстаўкі: "Мастацтва, што вылучае нас" Афеліі Міхлеевай.

Ваенна-гістарычная мініяцюра І.Гарбунова.

"Партызанскі лагер". "Русь — Гімалаі".

"Вароты ў дзяцінства". "Сожскія карункі" (творчасць гомельскіх мастакоў драўлянай скані).

Выстаўка работ мастака-экспрэсіяніста Уладзіміра Акулава.

"З табурэтам праз кантыненты".

Экспазіцыі: "Культавыя прадметы". "Загадкавыя фантазіі мора" (грот палаца).

Экспазіцыя, прысвечаная дзяржаўнаму дзячю СССР А.Грамыку.

"Чырвоная гасцеўня". "Зала ўрачыстых прыёмаў".

ТЭАТРЫ*

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛІКІ ТЭАТР

ОПЕРЫ І БАЛЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пл. Парыжскай камуны, 1. Тэл./факс: 334 11 56.

28 — "Баль-маскарад" Дж.Вердзі (опера ў 3-х дзеях).

29 — "Шэдэўры оперы" (Музычныя вечары ў Вялікім).

31 студзеня, 1 лютага — "Аіда" (опера ў 4-х дзеях) Дж.Вердзі.

2 лютага — "Бахчысарайскі фантаз" (балет у 3-х дзеях) Б.Асаф'ева.

3 — "Высоким слогом русского романа" (музычныя вечары ў Вялікім).

4 — "Снягурка" (опера ў 2-х дзеях) М.Рымскага-Корсакава.

31 студзеня — "Сублімацыя каханьня" (пікантная камедыя) А. Дз. Бенедэці.

1 лютага — "Карусель" (камедыя-гратэск) М.Каляды.

2,3 — "Янка Купала. Кругі раю" (гістарычная драма) С.Навуменка.

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ АКАДЭМІЧНЫ МУЗЫЧНЫ ТЭАТР

г. Мінск, вул. Мяснікова, 44. Тэл.: 200 81 26.

28 — "Бураціна.ВУ" (мюзікл для дзяцей і дарослых у 2-х дзеях) А.Рыбнікава.

28 — "Шклянка вады" (мюзікл у 2-х дзеях) В.Кандрусевіча.

29 — "Чырвоны Каптурый. Пакаленне NEXT" (мюзікл для дзяцей і дарослых у 2-х дзеях) А.Рыбнікава.

29 — "Севастопальскі вальс" (рамантычная музычная камедыя ў 2-х дзеях) К.Лістова.

31 студзеня — "Блакітная камя" К.Брэйтбурга.

1 лютага — "Шаўкунон" (балет у 2-х дзеях) П.Чайкоўскага.

2 — "Мая жонка — ілгунья" (эксцэнтрычная камедыя ў 2-х дзеях) В.Ільіна, В.Лукашова.

3 — "Бабін бунт" (музычная камедыя ў 2-х дзеях) Я.Пцічкана.

4 — "Айбаліт-2002" (мюзікл для дзяцей і дарослых у 2-х дзеях) І.Левіна.

4 — "Даратэя" (камічная опера ў 2-х дзеях) Ц.Хрэнікава.

БЕЛАРУСКІ ТЭАТР "ЛЯЛЬКА"

г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2. Тэл.: (8-0212) 36 32 50.

28 — "Яшчэ раз пра Чырвоны Каптурый" (казка ў 2-х дзеях) С.Яфрэмава, С.Когана.

29 — "Бука" (казка-гульня ў 2-х дзеях) М.Супоніна.

31 студзеня — "Загубленая душа, або Пакаранне грэшніка" (спектакль для дарослых — дыдактычная драма ў 2-х дзеях) У.Граўцова.

1 — 3 лютага — "Сунічкі для Веліканачкі" (казка ў адной дзеі) М.Шувалава.